

Hallitus 29.3.2016, 36 §
Valtuusto 20.6.2016, 17 §

TASEKIRJA 2015

TASEKIRJA 2015

1	TOIMINTAKERTOMUS	
1.1	Kunnanjohtajan katsaus	2
1.2	Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	3
	Organisaatiokaaviot ja luottamushenkilöt	3
1.3	Yleinen ja oman alueen kehitys	6
	Yleinen kehitys	6
	Oman alueen kehitys	6
	Kunnan talouden kehitys	8
1.4	Olennaisia muutoksia kunnan toiminnassa	12
1.5	Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	13
1.6.	Kunnan henkilöstö	14
1.7	Arvio merkittävistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä	15
1.8	Ympäristötekijät	15
1.9	Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä	15
1.10	Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	16
1.10.1	Kunta	16
	Tilikauden tuloksen muodostuminen - tuloslaskelma ja tunnusluvut	16
	Toiminnan rahoitus - rahoituslaskelma ja tunnusluvut	18
	Rahoitusasema ja sen muutokset - tase ja tunnusluvut	20
	Kunnan kokonaistulot ja menot	23
1.10.2	Konserni	24
	Rakenne, toiminnan ohjaus, konsernivalvonta ja tavoitteet	24
	Konsernitilinpäätös	
	Tuloslaskelma ja tunnusluvut	30
	Rahoituslaskelma ja tunnusluvut	31
	Konsernitase ja tunnusluvut	32
1.11	HALLITUKSEN ESITYS TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELYSTÄ	34
2	TOTEUTUMISVERTAILUT	
2.1	Käyttötalouden toteutuminen	35
	Hallintopalvelut	37
	Perusturvapalvelut	40
	* Terveyspalvelut	42
	* Sosiaalipalvelut	47
	Sivistyspalvelut	56
	Tekniset palvelut	68
	Yhteenveto valtuuston hyväksymien määrärahojen toteutumisesta	74
	Tuloslaskelman toteutuminen	86
	Investointien toteutuminen	87
	Rahoituslaskelman toteutuminen	91
3	TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	92
4	LIITETIEDOT	100
5	ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET	116
6	ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT	133
7	LUETTELOT JA SELVITYKSET	134

Kunnanjohtajan katsaus

Aikaisempaan tapaan myös vuosi 2015 muistetaan jälleen kerran soteuudistuksen vuotena. Keväällä aloittaneen hallituksen hallitusohjelmaan nousi kuntaa suurempien itsehallintoalueiden yleispiirteinen visio. Aivan vuoden lopussa hallituskriisin paineessa puristettiin poliittinen kompromissi itsehallintoalueiden ja sote-alueiden yhdistelmästä. Kunnissa mietittiin miten tullaan ratkaisemaan monet avoimet käytännön kysymykset rahoituksesta, palveluiden tuottamisesta, henkilöstöstä ja omaisuudesta. Vuosi 2015 oli Euroopassa uudenlainen maahanmuuton vuosi ja niin myös Hämeenkyrössä. Kunta valitsi turvapaikanhakijoiden kohderyhmäksi alaikäiset nuoret ja lähti toteuttamaan rajattua osuuttaan hyvässä yhteistyössä SPR:n kanssa. Tämä toiminta ja Attendon ylläpitämä Kyröskosken hoivakoti synnyttivät kolmisenkymmentä uutta työpaikkaa.

Hämeenkyrössä paikallinen palvelurakenteen uudistaminen läheni valmistumistaan, Sasin päiväkotijätevedenpuhdistamo otettiin käyttöön, molemmat edustavat alansa nykyaikaisinta toteutusta. Monitoimikeskuksessa vietettiin harjannostajaisia ja hanke eteni aikataulullisesti hyvässä myötätulessa. Mahnalan Ympäristökoulun rakentamispaikka harkittiin valtuustotasolla vielä kerran ja hankintamenettely pääsi käynnistymään vuoden lopussa. Oman toiminnan uudelleenarviointia ja uudistamista jatkettiin menestyksellisesti henkilöstökehittämisen vauhdittamana kaikilla palvelualueilla. Vuoden varrelle mahtui monia tilaisuuksia, lehtijuttuja ja julkaisuja, joissa Hämeenkyrön henkilöstökehittämisen tapaa ja tuloksia esiteltiin hyvänä esimerkkinä. Palvelurakenteemme muutoksessa varsinaisen toiminnan uudistuminen on myös ensiarvoisen tärkeää. Henkilökuntamme ansaitsee kiitokset ja kannustuksemme jatkamaan toiminnan kehittämistä.

Vuoden 2015 tilinpäätös näyttäisi keskeisiltä tunnusluvuilta osoittavan selvää käännettä huonompaan. Vuosikate pieneni edellisestä ja ylijäämä kääntyi selväksi alijäämäksi ja velkamäärä voimakkaasti kasvavaksi. Pinnallinen tarkastelu ei tee kuitenkaan oikeutta todellisuudelle. Erikoissairaanhoidon lisälaskutus oli odotettuakin suurempi eli peräti 1,7 miljoonaa euroa. Ilman näin suurta ulkoista tekijää kunnan ulkoiset toimintamenot eivät olisi kasvaneet lainkaan ja vuosikate olisi 2014 tasolla ja tulos olisi ylijäämäinen. Tunnuksien huononeminen ei johdu omasta toiminnasta, vaan ulkoisista tekijöistä ja erikoissairaanhoidon tarpeen vuosittaisista vaihteluista.

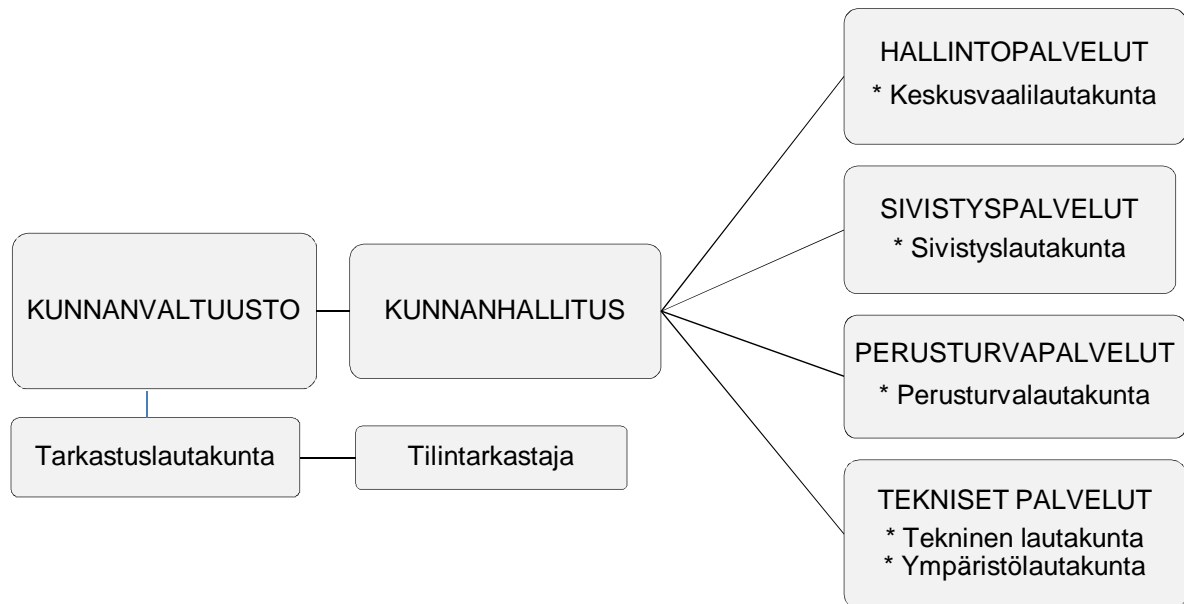
Siksi 2015 tilinpäätös on tosiasiasa jo kolmas perättäinen omaa talouttamme korjaava tilinpäätös. Ulkoiset toimintakulut olisi saatu pidettyä edelleen jopa vuoden 2012 tasolla, jos erikoissairaanhoidon lopullinen laskutus ei olisi kasvanut 10,7 miljoonasta eurosta 12,5 miljoonaan euroon. Lainamäärän kasvu on tietoinen välttämättömyys sille, että toiminnan kannalta välttämättömät puitteet saadaan kestäväälle tasolle. Valmistumassa oleva rakenne tulee olemaan käyttötaloudeltaan tehokkaampi ja mahdollistamaan ison lainoituksen keventämisen tulevina vuosina.

Suurin huolenaiheeni on olematon verotulokasvu, vaikka Hämeenkyrö oli 2015 toinen kaupunkiseudun ulkopuolisista kasvukunnista Pirkanmaalla. Kunnan säästöillä ei Hämeenkyrön menestymistä yksin ratkaista, vaan tarvitsemme vahvempaa asukasluvun, työllisyyden ja elinkeinoelämän kasvua. Tähän tarvitsemme teidät kaikki mukaan!

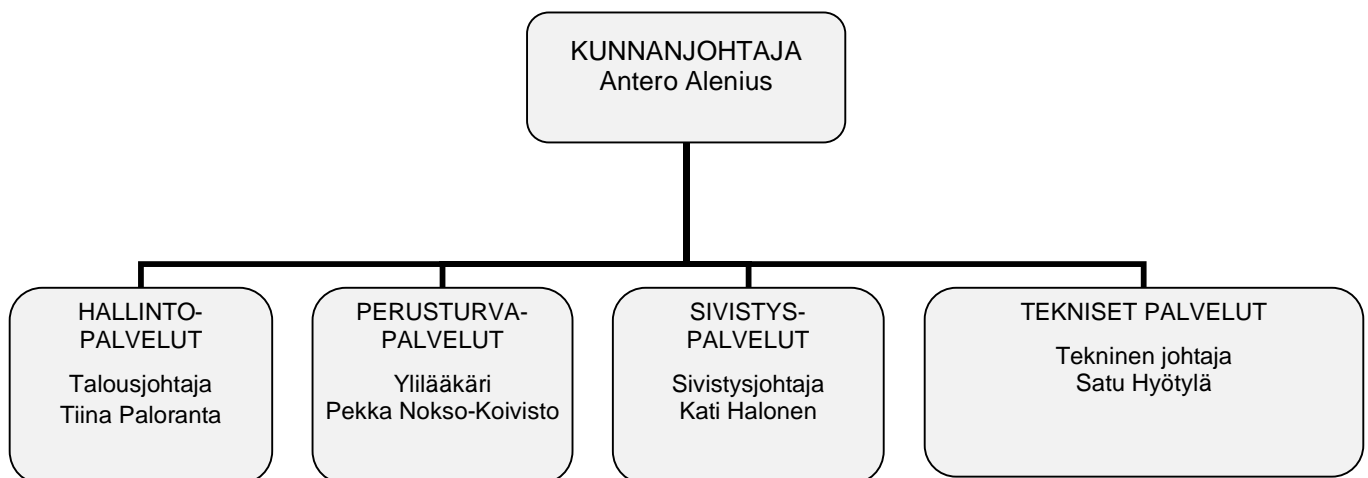
Antero Alenius, kunnanjohtaja

1.2 KUNNAN HALLINTO JA SIINÄ TAPAHTUNEET MUUTOKSET

Luottamushenkilöorganisaatio

Viranhaltijaorganisaatio

Tilintarkastus

Kunnan tilintarkastajana toimii BDO Audiator Oy, vastuullinen tilintarkastaja JHTT Jorma Kesä

TARKASTUSLAUTAKUNTA

puheenjohtaja	Linnainmaa Risto
varapuheenjohtaja	Lahtinen Kati
jäsen	Kivimäki Pertti
jäsen	Kortet Johanna
jäsen	Uusitalo Heikki

Valtuusto 2013 – 2016

Valtuustoon kuuluu 35 valtuutettua	Poliittiset voimasuhteet:		
	Suomen Keskusta (Kesk.)		10
	Kansallinen Kokoomus (Kok.)		7
	Suomen Sosialidemokraattinen Puolue (SDP)		6
	Perussuomalaiset (PS)		5
	Vasemmistoliitto (Vas.)		4
	Suomen Kristillisdemokraatit (KD)		2
	Vihreäliitto (Vihr.)		1
<i>Puheenjohtaja</i>	Parhankangas Kirsi		Kok.
<i>I varapuheenjohtaja</i>	Perkiömäki Kauno 27.4.2015 asti		Kesk.
<i>I varapuheenjohtaja</i>	Eloranta Pasi 27.4.2015 alkaen		Kesk.
<i>II varapuheenjohtaja</i>	Lepola Mauri		SDP
<i>Jäsenet:</i>			
Alakastari Atso	Vas.	Lahtinen Kati	Vihr.
Autio Kauko	Kok.	Lampinen Jouni	PS
Evikoski Teemu	Kesk.	Lepistö Maarit	SDP
Perkiömäki Kauno 27.4.2015 asti	Kesk.	Leskinen Päivi	Kok.
Haavisto Hannele 27.4.2015 alk.	Kesk.		
Hakala Pekka	Kesk.	Linnainmaa Risto	Kesk.
Haukipää Sari	Vas.	Mäensivu Raija	Kesk.
Hiltunen Päivi	Kesk.	Mäki Rauno	PS
Härkki-Santala Maria	Kesk.	Nieminen Marita	SDP
Immonen Anna-Kaisa	KD	Nordfors Heimo	Kok.
Isokivijärvi Kari	PS	Ovaska Jouni	Kesk.
Isomuotia Harri	Kok.	Palomäki Susanna	KD
Juvonen Jukka	PS	Ponkiniemi Vilho	Vas.
Järvenpää Esa	SDP	Rikala Erkki	PS
Järvinen Jarmo	SDP	Soukko Tarja	Kok.
Kalliola Jarmo	Kesk.	Vatajaniemi Juhani	SDP
Kola Mari	Kok.	Westergård Raija	Vas.

Hallitus 2013 - 2016

Hallituksessa on 9 jäsentä	Poliittinen voimasuhde:		
	Suomen Keskusta (Kesk.)		3
	Kansallinen Kokoomus (Kok.)		2
	Suomen Sosialidemokraattinen Puolue (SDP)		2
	Vasemmistoliitto (Vas.)		1
	Perussuomalaiset (PS)		1
<i>Puheenjohtaja</i>	Ovaska Jouni		Kesk.
<i>I varapuheenjohtaja</i>	Leskinen Päivi		Kok.
<i>II varapuheenjohtaja</i>	Mäki Rauno		PS
<i>Jäsenet:</i>			
Hiltunen Päivi	Kesk.	Lepistö Maarit	SDP
Härkki-Santala Maria	Kesk.	Nordfors Heimo	Kok.
Järvenpää Esa	SDP	Ponkiniemi Vilho	Vas.

Lautakunnat**KESKUSVAALILAUTAKUNTA**

puheenjohtaja	Niinenmaa Jussi
varapuheenjohtaja	Helpiö Marko
jäsen	Mäenpää Tanja
jäsen	Pylsy Katariina
jäsen	Turvala Pirjo
sihteeri	Tiina-Riitta Rinne

PERUSTURVALAUTAKUNTA

puheenjohtaja	Mäensivu Raija
varapuheenjohtaja	Ankelo Aku
jäsen	Järvinen Jarmo
jäsen	Kiukainen Pekka
jäsen	Kola Mari
jäsen	Korpijaakko Lauri
jäsen	Palomäki Susanna
jäsen	Vatajaniemi Juhani
jäsen	Ylivakeri Paula
esittelijät	Nokso-Koivisto Pekka ja Niiranen Taina

SIVISTYSLAUTAKUNTA

puheenjohtaja	Autio Kauko
varapuheenjohtaja	Eloranta Pasi
jäsen	Laaksonen Jouni
jäsen	Lampinen Jouni
jäsen	Mäkelä Harri
jäsen	Nordfors Hannele
jäsen	Seppä Kati 16.2. asti
jäsen	Tuohela Sirpa 16.2. alk.
jäsen	Toivonen Ida
jäsen	Westergård Raija
esittelijä	Halonen Kati

TEKNINEN LAUTAKUNTA

puheenjohtaja	Hakala Pekka
varapuheenjohtaja	Nieminen Marita
jäsen	Evikoski Teemu
jäsen	Koivisto Eija
jäsen	Kortesoja Rauno
jäsen	Mänty Mikko
jäsen	Rautiainen Pauliina
esittelijä	Hyötylä Satu

YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA

puheenjohtaja	Isokivijärvi Kari
varapuheenjohtaja	Kalliola Jarmo
jäsen	Alakastari Atso
jäsen	Haavisto Hannele
jäsen	Hannula Anne
jäsen	Hollo Tommi
jäsen	Hätönen Tarja
esittelijä	Pieniluoma Kaisa

Jaostot**TIEJAOSTO**

puheenjohtaja	Hakala Pekka
jäsen	Evikoski Teemu
jäsen	Nieminen Marita
sihteeri	Vänttinen Pirkko-Liisa

PERUSTURVALAUTAKUNNAN JAOSTO

puheenjohtaja	Palomäki Susanna
varapuheenjohtaja	Järvinen Jarmo
jäsen	Kola Mari
jäsen	Korpijaakko Lauri
jäsen	Ylivakeri Paula

Neuvostot**VANHUSNEUVOSTO**

puheenjohtaja: Mäensivu Raija
sihteeri: Willman Susanne
muut jäsenet: seurakunnan, yhdistysten ja järjestöjen edustajat (10 hlöä)

VAMMAISNEUVOSTO

puheenjohtaja: Raija Mäensivu
sihteeri: Leena Kyröjoki
muut jäsenet: vammaisjärjestöjen edustaja

1.3 YLEINEN JA OMAN ALUEEN KEHITYS

1.3.1 YLEINEN KEHITYS

Suomen talouden vaikeudet jatkuivat ja niiden ennustetaan jatkuvan vielä seuraavien vuosien ajanakin. Ulkomainen kysyntä väheni ja investoinnit supistuivat. Tilastokeskuksen ennusteen mukaan BKT kasvoi 0,4 %.

Työmarkkinoiden tilanne pysyi heikkona. Pitkäaikaistyöttömien määrä kasvoi. Työn tuottavuuden kehitys oli vaisua. Työttömyysasteen ennustetaan nousevan 9,3 prosenttiin.

Julkinen talous oli edelleen alijäämäinen. Toteutetut sopeustoimet rajoittivat julkisten menojen kasvua, mutta eivät pysäyttäneet sitä.

1.3.2 OMAN ALUEEN KEHITYS

Vuoden 2015 lopun Tilastokeskuksen antama ennakkoväkiluku on 10 669 (10 622). Väestörekisterikeskuksen vuoden lopun väkilukutieto on 10 677(10 621). Väkiluku kasvoi 56 (40) hengellä. Kasvuprosentti oli 0,5 (0,4).

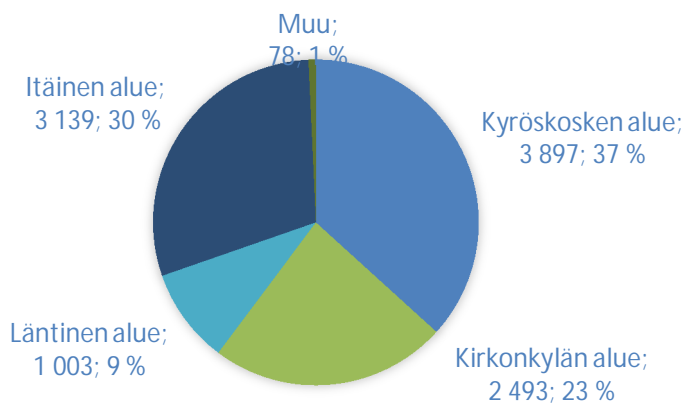
Vuoden aikana syntyi 106 (127), kuoli 120 (98) ihmistä, kuntaan muutti 552 (516) ja kunnasta pois 484 (488) henkilöä.

Kuntastrategiassa asetettua 1-2 prosentin väestönkasvutavoitetta ei saavutettu.

Ikärakenne (vuoden 2015 tiedot eivät vielä olleet saatavilla)

Ikä	2009	2011	2013	2014	2015
0 – 6	888 (8,5)	850 (8,1)	835 (7,9)	863 (8,1)	873 (8,2)
7 – 15	1 148 (11,0)	1 188 (11,3)	1 196 (11,4)	1 184 (11,2)	1 181 (11,1)
16 – 25	1 062 (10,2)	1 044 (9,9)	995 (9,5)	960 (9,0)	961 (9,0)
26 – 45	2 486 (23,8)	2 432 (23,1)	2 426 (23,1)	2 434 (22,9)	2 403 (22,5)
46 – 64	2 943 (28,2)	3 000 (28,5)	2 958 (28,2)	2 947 (27,8)	2 958 (27,7)
65 – 79	1 366 (13,1)	1 434 (13,6)	1 576 (15,0)	1 615 (15,2)	1 678 (15,7)
80 -	543 (5,2)	585 (5,6)	521 (5,0)	607 (5,7)	613 (5,7)

Väestö osa-alueittain

Asuntotuotanto

Valmistuneet asunnot

Vuosi	2012	2013	2014	2015
pientalot	37	32	33	37
rivitaloasunnot	10	5	0	4
kerrostaloasunnot	49	0	0	0
yhteensä	96	37	33	41

Tonttimyynti

Kunta myi omakotitontteja:

- 1 kpl Kyröskosken harjun asuinalueelta
- 3 kpl Ahrolantien varren asuinalueelta

Muut myydyt kiinteistöt

- Kunta myi Jumesniemen ja Kostulan koulukiinteistöt
- Kunta myi Haukijärven vanhaan koulukiinteistöön rajoittuvan määräalan ja saunarakennuksen

Tonttivaranto

Heti myyntivalmiita omakotitontteja oli 31.12.2015 myynnissä yhteensä 36 kappaletta.

- 7 kpl Ahrolantien varren asuinalueella
- 14 kpl Ali-Niskalan asuinalueella
- 15 kpl Kyröskosken harjun asuinalueella

Muut tontit

- Kyröskosken harjun alueella 4 kpl rivitalotonttia, sekä 3 kpl kerrostalotonttia yhteisomistuksessa Nuutin kanssa (kunnan omistamien osuuksien pinta-ala yht. 2 630 m²). Lisäksi alueella on KTY, YL ja AL tontit, pinta-ala yht. 1,6 ha.
- Ali-Niskalan asuinalueella 2 kpl rivitalotonttia
- Selvagin mäki; kerrostalotonttialuetta AK II yhteensä 1,8 ha.
- Kyröskosken keskuskolmio; rakennusmaata YL 1, AL 2 tontteja yhteensä 9 440 m².
- Sumeliuksen asuntoalue; 2 kpl rivitalotonttia ja 2 kpl kerrostalotonttia.
- Pappilanjoen asuntoalue; 4 kpl omakotitonttia. Tontit varattu ammattikoulun oppilastyönä rakentamista varten.
- Nuijamiestentie 17; yksi rivitalotontti 4 884 m² sekä 2 kpl omakotitonttia yht. 3 175 m².
- Hammareninkatu; yksi kerrostalotontti 3245 m²

Elinkeinorakenne 2013 (Lähde tilastokeskus)

- maatalous 9,4 %
- teollisuus 27,9 %
- palvelut 60,5 %
- muut 2,2 %

Työttömyys

Hämeenkyrön työttömyysaste oli joulukuussa 2015 14,3 % (15), mikä oli alempi kuin Pirkanmaan keskiarvo 16,4 %. Työttömänä oli 702 (727) henkeä. Alle 35-vuotiaita työttömiä oli 84. Yli vuoden työttömänä olleita oli 225 (179).

1.3.3 HÄMEENKYRÖN KUNNAN TALOUDEN KEHITYS

Talousarvion ensimmäinen koonti lautakuntien esityksistä oli 3,9 milj. euroa alijäämäinen. Talousarvioesitysten yhteenvetoa karsittiin kunnanjohtajan johdolla ja aikaansaatiiin esitys, jossa alijäämä oli 880 000 euroa. Vuosikate oli 2,1 milj. euroa.

Vuoden aikana tehtiin 6 päätöstä talousarviomuutoksista. Näistä 3 kohdistui investointiosaan ja 3 oli käyttötalouden muutoksia. Käyttötalousmuutosten euromäärä 906 000 euroa.

Verotulot

1 000 e	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Kunnallisvero	27 012	27 787	29 179	30 792	32 452	32 309
Yhteisövero	1 075	1 261	785	835	1 106	1 208
Kiinteistövero	1 757	1 830	2 000	2 015	2 243	2 250
Yhteensä	29 844	30 878	31 964	33 642	35 802	35 767

Verotilitys yhteensä laski 34 000 euroa, -0,1 % (edellisenä vuonna kasvoi 2,2 milj. euroa, +6,4 %). Kunnallisveron tuotto laski 143 000 euroa, -0,4 % (1,7 milj. euroa, +5,4 %). Yhteisöveron tuotto kasvoi 102 000 euroa, +9,2 % (270 000 euroa, 32,5 %) ja kiinteistöveron tuotto kasvoi 7 000 euroa, 0,3 % (230 000 euroa, +11,3 %).

Veroprosentit**2015**

Tuloveroprosentti	21,00
Kiinteistöveroprosentit	
- yleinen kiinteistövero	0,95
- vakituinen asunto	0,55
- muu asunto	1,15
- voimala	2,85
- rakentamaton tontti	3,00
- yleishyödyllisten yhteisöjen kiinteistövero	0

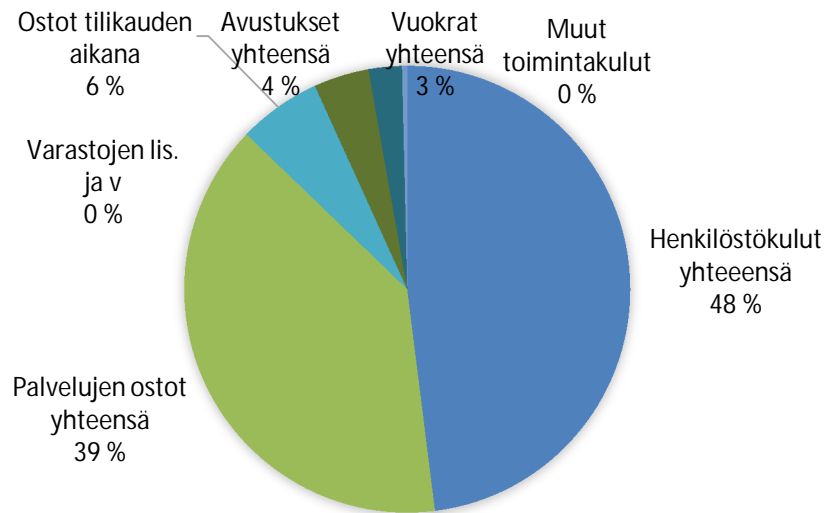
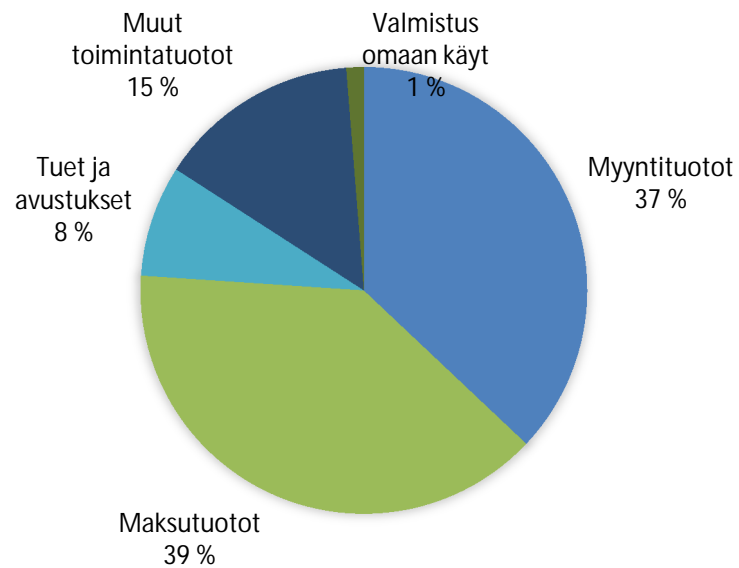
Valtionosuudet

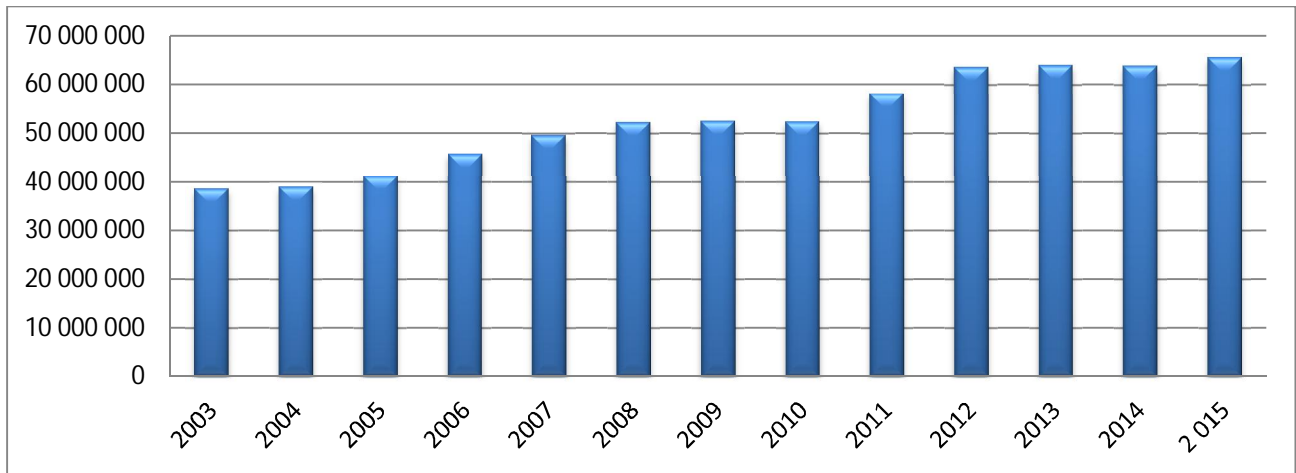
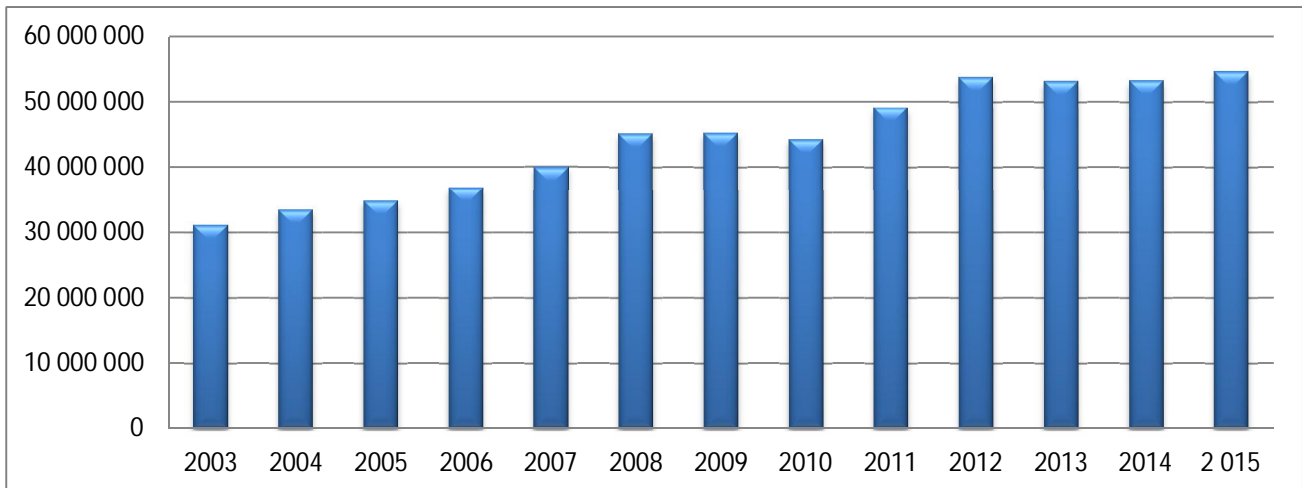
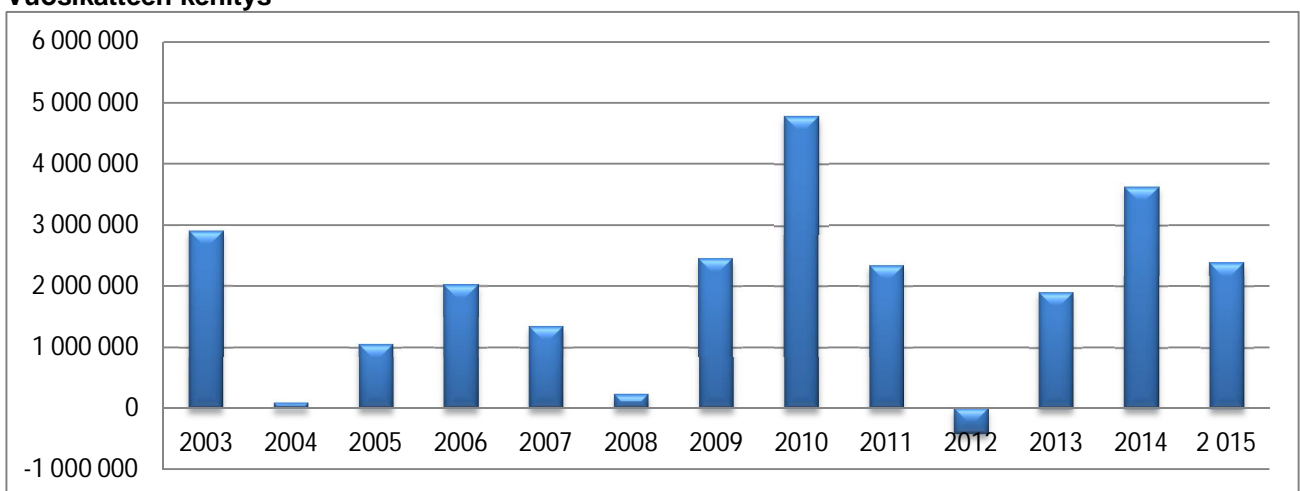
1 000 e	2011	2012	2013	2014	2015
Peruspalveluiden valtionosuus	16 119	17 348	17 463	17 360	15 942
Verotulotasaus	4 309	3 836	3 878	3 723	5 243
Yhteensä	20 429	21 185	21 341	21 083	21 185

Valtionosuudet yhteensä kasvoivat 101 000 euroa, +0,5 % (edellisenä vuonna -257 000 e, -1,2 %). Verotulojen tasaus kasvoi 1,5 milj. euroa, +40,8 % (-154 000 euroa, -4,0 %). Peruspalvelujen valtionosuus väheni 1,4 milj. euroa, -8,1 % (-100 000 euroa, -0,6 %).

TOIMINTATUOTOT JA KULUT

	TP 2014	TA 2015	TP 2015	Muutos 2014-2015 euroa	Muutos 2014-2015 %
Myyntituotot	3 860	3 828	4 048	187	4,9
Maksutuotot	4 266	4 333	4 264	-3	-0,1
Tuet ja avustukset	765	613	880	115	15,0
Muut toimintatuotot	1 597	1 560	1 598	1	0,0
Tuotot yhteensä	10 489	10 335	10 789	300	2,9
Valmistus omaan käyttöön	106	127	138	33	30,8
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	10 595	10 462	10 928	333	3,1
Palkat ja palkkiot	-24 198	-24 402	-24 736	-538	2,2
Eläkekulut	-5 910	-6 577	-5 792	118	-2,0
Muut henkilösivukulut	-1 306	-1 093	-1 259	47	-3,6
Henkilöstökorvaukset	269	112	330	61	22,7
Henkilöstösivukulut yhteensä	-6 947	-7 558	-6 721	225	-3,2
Henkilöstökulut yhteensä	-31 144	-31 960	-31 457	-312	1,0
Palvelujen ostot yhteensä	-24 560	-25 281	-25 669	-1 109	4,5
Ostot tilikauden aikana	-4 108	-4 340	-3 940	168	-4,1
Varastojen lis. ja vähennys	-2	-2	2	4	-202,7
Avustukset	-2 382	-2 570	-2 623	-240	10,1
Vuokrat	-1 447	-1 658	-1 582	-135	9,3
Muut toimintakulut	-157	-93	-247	-90	57,4
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-63 801	-65 903	-65 515	-1 714	2,7
TOIMINTAKATE	-53 206	-55 441	-54 587	-1 381	2,6

Toimintakulut lajeittain**Toimintatuotot lajeittain**

Toimintakulujen kehitys**Toimintakatteen kehitys****Vuosikatteen kehitys**

Poistot

Uusi poistosuunnitelma otettiin käyttöön vuoden 2013 alusta. Poistojen määrä oli 3,6 milj. euroa.

Rahoitus

Lainamäärän nettolisäys oli 15,7 milj. euroa (6,6 milj. euroa). Lainamäärä on 38,6 milj. euroa, asukasta kohti 3 622 euroa (22,9 milj. euroa, 2 163 euroa). Se kasvoi 1 459 euroa/asukas edellisestä tilinpäätöksestä (621).

1.4 OLENNAISIA MUUTOKSIA KUNNAN TOIMINNASSA

Perusturvapalveluiden olennaiset muutokset

- Attendo Kyröskoski aloitti toimintansa elokuussa
- Pihlajakodin asumisyksikkö suljettiin elokuussa
- Toisen asteen psykologipalvelut järjestettiin yhteistyössä Ikaalisten kaupungin kanssa
- valtuusto hyväksyi Mielenterveys- ja päihdeohjelma 2015–2018
- Marraskuun alusta yhteispalvelupisteen toiminta laajeni koskemaan TE-hallinnon palveluita
- Solmittiin yhteistyösopimus työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta TE-hallinnon, Kellan ja Sastamalan, Punkalaitumen, Ikaalisten, Parkanon ja Kihniön kanssa.
- LasSe -lastensuojelutarpeen selvittämisen kehittäminen Väli-Suomessa -hanke (1.4.2013 – 31.10.2015) päättyi syksyllä
- Nuorten starttipajatoiminta Laturi aloitti toimintansa
- Perusturvapalveluissa toteutettiin mittava organisaatiouudistus, jonka perusturvalautakunta hyväksyi joulukuun kokouksessa

Sivistyspalveluiden olennaiset muutokset

- vastuualuejako ja nimitykset uudistettiin 1.1.2015 alkaen => elämänlaatu- ja palvelut
- musiikkiopistotoiminnan järjestäjäksi vaihtui Pirkanmaan musiikkiopisto 1.1.2015
- Yhden vuoden mittaisen perusopetukseen valmistavan koulutuksen järjestämisen aloittaminen yksin kuntaan saapuneille alaikäisille turvapaikanhakijoille
- Sasin päiväkotia otettiin käyttöön 1.8.2015. Samalla käytöstä poistuivat Pinsiön ja Mahnalan päiväkodit.
- Mahnalan Ympäristökoulun hankesuunnittelu sijaintipaikkoineen ja mitoituksineen valmistui ja rakennuttajan kilpailuttaminen alkoi
- Sivistyslautakunta järjesti nimikilpailun, jonka tuloksena monitoimikeskus nimettiin Monitoimikeskus Sillaksi
- vastaavan kuraattorin palvelut järjestettiin yhteistyössä Ikaalisten kaupungin kanssa
- lukiokoulutuksen aloitti kolme ryhmää. Lukiossa on tällä hetkellä 160 opiskelijaa.
- lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen rakenneuudistusta valmisteltiin, mutta nykyinen hallitus ei jatkanut edeltäjänsä toimenpiteitä
- varhaiskasvatuksessa otettiin seutukunnallisesti käyttöön mobiilisovellus Päikky
- palvelualueella on ollut todella paljon erilaisia ja eritasoisia kehittämishankkeita. Esi- ja perusopetuksen noin 2-vuotinen suurin urakka on ollut uuden kuntakohtaisen opetussuunnitelman laatiminen (valmistuu keväällä 2016)

Investointeja

- Terveyskeskuksen saneeraus jatkui ja mm. vuodeosastojen vesikatko uusittiin ja neuvolan tilat peruskorjattiin
- Päivätoimintakeskus suunniteltiin ja rakentaminen aloitettiin syksyllä
- Hämeenkyrön monitoimihankkeen rakentaminen eteni
- Mahnalan Ympäristökoulun hankesuunnittelu sijaintipaikkoineen ja mitoituksineen valmistui ja rakennuttajan kilpailuttaminen alkoi
- Uusi jätevedenpuhdistamo valmistui.
- Sasin päiväkotia valmistui

1.5 ARVIO TODENNÄKÖISESTÄ TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Arviota tulevasta kehityksestä on tällä hetkellä vaikea tehdä. Kuntarakenneuudistus ja sote-uudistus ovat vielä kesken.

Menojen kasvun taittuminen on oltava pysyvää ja toiminnan sopeuttaminen jatkuu edelleen suunnitelmavuosi-
na. Kuntastrategiassa mainitun tahtotilan ”taloudellisesti vahva kotikunta” on edelleen tavoitteena.

1.6 KUNNAN HENKILÖSTÖ

Vakinainen henkilökunta

Kunnan palveluksessa oli keskimäärin 760 henkilöä, joista vakinaisia viran ja toimenhaltijoita sekä tuntipalkkaisia työntekijöitä oli 568. Henkilöstökertomus julkaistaan erillisenä.

Kunnan koko henkilökunnalla oli sairauspoissaoloja yhteensä 10 345 kalenteripäivää (v. 2014 9 738). Näistä päivistä työpäiviä oli 7 824 (7 357). Kun kalenteripäivinä lasketut sairauslomapäivät jaetaan keskimäärin palveluksessa olevien määrällä, saadaan työntekijää kohti 13,6 sairauslomapäivää vuoden aikana (13,0).

Voimassa olevat palvelussuhteet (vakainainen henkilökunta)

Palvelualue	31.12.13	31.12.14	31.12.15
Hallintopalvelut	18	15	15
Perusturvapalvelut	221	225	224
- terveyspalvelut	101	107	108
- sosiaalipalvelut	120	118	116
Sivistyspalvelut	280	241	239
- opettajat	103	101	103
- muut	177	140	136
Tekniset palvelut	57	91	87
- kk-palkkaiset	34	65	63
- tuntipalkkaiset	23	26	24
YHTEENSÄ	576	572	565

Palkkamenojen kehitys

Palvelusuhteet ja palkkamenot	palvelu- suhteet	palkka- menot 1 000 euroa	palvelu- suhteet	palkka- menot 1 000 euroa	palvelu- suhteet	palkka- menot 1 000 euroa
	2013	2013	2014	2014	2015	2015
Hallintopalvelut		786		716		786
- vakinaiset	18		15		15	
- määräaikaiset	2		2		2	
- muut	0		1		1	
Perusturvapalvelut		10 192		10 133		10 407
- vakinaiset	221		225		224	
- määräaikaiset	6		9		12	
- sijaiset	61		52		55	
- muut	11		10		9	
Sivistyspalvelut		11 738		10 094		10 327
- vakinaiset	280		241		239	
- määräaikaiset	87		51		55	
- sijaiset	22		18		11	
- muut	4		2		1	
Tekniset palvelut		1 944		3 254		3 218
- vakinaiset	57		91		87	
- määräaikaiset	1		2		4	
- sijaiset	4		9		17	
- muut	0		2		0	
YHTEENSÄ	774	24 660	730	24 197	732	24 736

Palkkamenoista ei ole vähennetty henkilöstökorvauksia.

Henkilökunnan määrä pysyi lähes ennallaan toimintavuoden aikana. Heinäkuun alussa toteutettiin noin 0,4 % suuruinen yleiskorotus kaikilla sopimusaloilla. Vapautuvien virkojen ja tehtävien kohdalla harkittiin eri vaihtoehtoja viran tai toimen täytölle. Erillisestä täyttölupamenettelystä on luovuttu. Palkkamenot nousivat 2,2 % edellisestä vuodesta.

1.7 ARVIO MERKITTÄVISTÄ RISKEISTÄ JA EPÄVARMUUSTEKIJÖISTÄ

Kunnan toiminnassa suurin riski liittyy henkilöstöön. Kunnan toiminta perustuu lähes kokonaan henkilötyöhön eikä inhimillisiä tekijöitä voi koskaan täysin hallita. Osassa toiminnoissa on niukat henkilömitoitukset ja palveluvarmuuden takaaminen kaikissa oloissa on mahdotonta. Usein vain yksi henkilö osaa tehdä tietyn asian.

Väestön ikääntymisen palvelutarjonnalle asettama vaatimus määrällisessä ja laadullisessa mielessä aiheuttaa resurssiongelmia. Toiveet ja vaatimukset eivät kohtaa käytettävissä olevia resursseja.

Tietotekniikkariskit ovat keskeisiä kunnan toiminnan riskejä. Koko toiminta perustuu käytettävissä olevalle tietotekniikalle.

1.8 YMPÄRISTÖTEKIJÄT

Ympäristö aiheuttaa taloudellisia ja toiminnallisia riskejä, joita kaikkia ei ole mahdollista hallita. Uhkana ovat äkilliset voimakkaat sääilmiöt, joista aiheutuu seurausvaikutuksina esimerkiksi vesivahinkoja ja pitkiä sähkökatkoja.

1.9 SELONTEKO KUNNAN SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tarkoituksena on varmistaa kunnan toiminnan taloudellisuus ja tulokellisuus, päätösten pohjana olevien tietojen riittävyys ja luotettavuus, lakien ja ohjeiden noudattaminen sekä omaisuuden turvaaminen. Ohjeet sisäisestä valvonnasta sisältyvät riskienhallinnan yleisohjeeseen. Hallitus vastaa riskienhallinnan yleisestä toimivuudesta koko kunnan tasolla.

Riskienhallinnan toteuttamis- ja valvontavastuu on kunnanjohtajalla. Palvelujohtajat vastaavat riskienhallinnan järjestämisestä ja toimivuudesta omalla palvelualueellaan. Palvelupäälliköt toteuttavat riskienhallintaa erityisesti henkilöriskien ja omaisuuden vahinkoriskien osalta. Ohjeen mukaisesti riskejä arvioidaan päivittäistoiminnan ohella jokaista päätöstä tehtäessä.

Johtoryhmä tekee vuosittain suunnitelman sisäisen valvonnan kohteista ja arvioinnin toteuttajista. Riskienhallinnasta laaditaan raportti vuosittain. Erityisenä raportointikohteena on sisäinen tarkastus.

Vuoden 2015 aikana johtoryhmällä oli yhteisesti tarkastuskohteina palvelupäälliköiden päätöspöytäkirjojen tarkistus, hallintosäännön toimivuus ja työajan seurantarjestelmät. Lisäksi jokaisella johtoryhmän jäsenellä oli oma tarkastuskohteensa. Raportti vuoden 2015 sisäisen tarkastuksen kohteista laadittiin alkuvuonna 2016.

Taloudesta ja toiminnasta raportoitiin säännöllisesti toimielimille ja johtoryhmälle. Kuukausittain tehtiin kuukausitaulukot, jotka annettiin tiedoksi myös hallitukselle. Lautakunnat saivat talousraportit kuukausittain. Valtuusto sai neljännesvuosittain tehtävän toiminnan ja talouden Q-raportin.

Toiminnan taloudellisuus ja tuottavuus sekä tavoitteiden saavuttaminen raportoidaan toimintakertomuksen palvelualuekohtaisessa osuudessa. Merkittävien poikkeamien syyt on selostettu.

Hallituksen tiedossa ei ole lakien ja ohjeiden noudattamattomuutta, josta seuraisi korvausvaateita. Omaisuus on turvattu vakuuttamalla. Vakuutusturvan kattavuus käydään läpi vuosittain. Vuoden aikana kilpailutettiin vakuutukset. Uusi vakuutuskausi alkoi vuoden 2016 alusta. Merkittävät omaisuuden myynnit ja ostot on selostettu kunkin palvelualueen kohdalla toimintakertomuksessa. Kunnan rahavaroja on hoidettu valtuuston 29.2.2002 hyväksymien sijoitustoiminnan periaatteiden mukaisesti.

1.10 TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS

1.10.1 KUNTA

TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN

Tilikaudelle jaksotettujen tulojen riittävyys jaksotettuihin menoihin osoitetaan tuloslaskelman välitulosten, eli toimintakateen, vuosikateen ja tilikauden tuloksen avulla. Arvioinnissa käytetään lisäksi tunnuslukuja.

Tuloslaskelma ja tunnusluvut

TULOSLASKELMA	2015	2014
Toimintatuotot	10 789 288,75	10 489 052,92
Toimintakulut	-65 514 575,33	-63 800 563,65
Valmistus omaan käyttöön	138 372,40	105 818,99
TOIMINTAKATE	-54 586 914,18	-53 205 691,74
Verotulot	35 767 197,12	35 801 510,23
Valtionosuudet	21 184 675,00	21 083 298,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	183 814,78	203 852,31
Muut rahoitustuotot	349 991,67	328 179,42
Korkokulut	-323 170,28	-338 279,18
Muut rahoituskulut	-187 869,02	-252 817,81
Rahoitustuotot ja -kulut	22 767,15	-59 065,26
VUOSIKATE	2 387 725,09	3 620 051,23
Poistot ja arvonalentumiset	-3 628 905,29	-2 864 483,70
TILIKAUDEN TULOS	-1 241 180,20	755 567,53
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	77 211,22	77 211,22
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	-1 163 968,98	832 778,75

Tuloslaskelman tunnusluvut	2015	2014
Toimintatuotot/-kulut %	16,50	16,47
Vuosikate/poistot %	65,80	126,38
Vuosikate euroa/asukas	223,80	340,81
Asukasluku	10 669	10 622

Toimintakate

Toimintakate on toimintatuottojen ja kulujen erotus, joka osoittaa verorahoituksen osuuden toiminnan kuluista.

Vuosikate

Vuosikate osoittaa tulo-rahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulo-rahoituksen riittävyyttä. Mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, on kunnan tulo-rahoitus riittävä. Vuosikate vuonna 2015 ei ollut poistojen suuruinen.

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= $100 * \text{toimintatuotot} / (\text{toimintakulut} - \text{valmistus omaan käyttöön})$

Tunnuslukuun vaikuttaa kunnan koko, toimintojen yhtiöittäminen, oppilaitosten ylläpito. Luvussa on isoja kuntakohtaisia eroja.

Vuosikate osoittaa tulo-rahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulo-rahoituksen riittävyttä. Mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, on kunnan tulo-rahoitus riittävä. Vuosikate ei ollut poistojen suuruinen.

Vuosikate prosenttia poistoista

= $100 * \text{vuosikate} / \text{poistot ja arvonalennukset}$

Kun tunnusluvun arvo on 100, kunnan tulo-rahoitus riittää poistojen kattamiseen. Oletus on kuitenkin pätevä vain silloin kun poistot vastaavat kunnan keskimääräistä vuotuista investointimenoa. Hämeenkyrössä vuosittaiset investointimenot ovat reilusti poistoja suuremmat. Hämeenkyrössä investointeja on kasautunut lähi-vuosille paljon ja investointimenojen taso pienenee huomattavasti parin vuoden kuluessa.

Tavoitearvo 100 ylitettiin viimeksi vuonna 2011.

Vuosikate euroa/asukas

Tunnuslukua käytetään arvioitaessa tulo-rahoituksen riittävyttä. Tavoitearvo saadaan jakamalla keskimääräinen vuotuinen investointitaso asukasmäärällä.

Vuosikatteen tavoitearvo riippuu kunnasta. Hämeenkyrössä vuosittainen investointitaso on noussut viime vuosina ja pysyy korkeana vielä ensi vuoden. Vuosikatteen pitäisi myös kasvaa.

Tilikauden tulos

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan pää-omaa. Tilikauden tuloksen jälkeen esitettävä erä on poistoerokirjaus. Ylijäämäinen tilikauden tulos esitetään siirrettäväksi edellisiltä vuosilta kertyneeseen yli- tai alijäämään.

Tilikauden tuloksen pitäisi olla plus-merkkinen. Negatiivinen tulos vähentää edellisten tilikausien ylijäämää.

TOIMINNAN RAHOITUS

Toiminnan rahoitusta tilikauden aikana tarkastellaan rahoituslaskelman ja sen tunnuslukujen avulla. Rahoituslaskelmassa esitetään erikseen tulorahoituksen ja investointien nettomäärä ja rahoitustoiminnan eli anto- ja ottolainauksen, oman pääoman ja maksuvalmiuden muutosten nettomäärä.

Rahoituslaskelma ja tunnusluvut

	2015	2014
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	2 387 725,09	3 620 051,23
Tulorahoituksen korjaukset	-120 557,95	-279 085,64
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-20 678 261,20	-14 617 953,44
Rahoitusosuudet investointi menoihin	876 485,83	359 995,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	<u>332 911,00</u>	<u>559 631,45</u>
Toiminnan ja investointien rahavirta	-17 201 697,23	-10 357 361,40
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	-9 000,00	0,00
Antolainasaamisten vähennys	45 182,56	237 614,10
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	20 000 000,00	0,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 839 310,00	-1 835 560,00
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-2 496 250,00	8 500 000,00
Oman pääoman muutokset	0,00	442 741,52
Muut maksuvalmiuden muutokset	<u>2 299 632,43</u>	<u>1 303 163,28</u>
Rahoituksen rahavirta	18 000 254,99	8 647 958,90
Rahavarojen muutos	798 557,76	-1 709 402,50
Rahavarat 31.12.	6 933 835,93	6 135 278,17
Rahavarat 1.1.	6 135 278,17	7 844 680,67

Rahoituslaskelman tunnusluvut

	2015	2014
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 €	-38 570	-20 379
Investointien tulorahoitus, %	12,06	25,39
Lainanhoitokate	1,25	1,82
Kassan riittävyys, pv	29	28
Asukasluku	10 669	10 622

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €

Tunnusluku, joka on positiivinen, ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen. Negatiivinen määrä ilmaisee sen, että menoja katetaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa. Hämeenkyrö ottaa lainaa investointeihin.

Tilinpäätösvouden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvoonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulo-rahoitus

$\% = 100 * \text{vuosikate} / \text{investointien omahankintameno}$

Tunnusluku kertoo kuinka paljon investointien omahankintamenoista on rahoitettu tulo-rahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä. Investoinnit on rahoitettu lainalla.

Lainanhoitokate

$= (\text{vuosikate} + \text{korkokulut}) / (\text{korkokulut} + \text{lainanlyhennykset})$

Tunnusluku kertoo kunnan tulo-rahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Lainanhoitokate riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on yksi (1) tai suurempi. Kunnan lainanhoitokate on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2.

Tunnusluku laski alle kahden vuonna 2012.

Rahavarat 31.12

= rahoitusarvopaperit, rahat ja pankkisaamiset

Kassan riittävyys pv

$= 365 \text{ pv} * \text{rahavarat } 31.12 / \text{kassasta maksut tilikaudella}$

Tunnusluku kuvaa kassan riittävyyttä päivinä. Se ilmaisee, monenko päivän maksut voidaan kattaa kunnan kassavaroilla.

RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET

Kunnan rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoitusasemassa tilikaudella tapahtuneet muutokset käyvät ilmi rahoituslaskelmasta.

Tase ja tunnusluvut

VASTAAVAA	2015	2014
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	128 510,86	160 459,07
Muut pitkävaikutteiset menot	656 425,40	592 463,37
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	784 936,26	752 922,44
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	7 459 728,29	7 179 291,29
Rakennukset	29 019 282,10	24 353 257,83
Kiinteät rakenteet ja laitteet	13 478 363,67	6 963 546,25
Koneet ja kalusto	776 113,02	708 984,89
Muut aineelliset hyödykkeet	2 000,00	0,00
Ennakkomaksut ja keskenkäiset hankinnat	15 113 152,17	10 736 275,78
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	65 848 639,25	49 941 356,04
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	7 314 252,71	7 293 032,71
Muut lainasaamiset	389 801,94	425 984,50
Pitkäaikaiset sijoitukset yhteensä	7 704 054,65	7 719 017,21
Pysyvät vastaavat yhteensä	74 337 630,16	58 413 295,69
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	14 210,20	22 616,23
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	259 432,23	234 235,03
Toimeksiantojen varat yhteensä	273 642,43	256 851,26
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	221 218,88	240 742,64
Vaihto-omaisuus yhteensä	221 218,88	240 742,64
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	35 000,00	37 500,00
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	1 169 969,46	1 175 981,04
Muut saamiset	1 724 102,78	2 252 309,80
Siirtosaamiset	737 116,43	574 812,45
Lyhytaikaiset saamiset	3 631 188,67	4 003 103,29
Saamiset yhteensä	3 666 188,67	4 040 603,29
Rahoitusarvopaperit		
Joukkovelkakirjalainasaamiset	1 628 910,38	3 790 844,67
Muut arvopaperit	2 732 150,77	141 500,00
Rahoitusarvopaperit yhteensä	4 361 061,15	3 932 344,67
Rahat ja pankkisaamiset	2 572 774,78	2 202 933,50
VASTAAVAA	85 432 516,07	69 086 771,05

VASTATTAVAA	2015	2014
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	31 081 895,99	31 081 895,99
Muut omat rahastot	322 286,41	322 286,41
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	3 699 774,79	2 866 996,04
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-1 163 968,98	832 778,75
Oma pääoma yhteensä	33 939 988,21	35 103 957,19
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	1 658 208,49	1 735 419,71
Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset yhteensä	1 658 208,49	1 735 419,71
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	14 210,20	22 616,23
Muut toimeksiantojen pääomat	304 127,99	272 615,13
Toimeksiantojen pääomat yhteensä	318 338,19	295 231,36
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	30 799 209,00	12 638 519,00
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	30 799 209,00	12 638 519,00
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	7 839 310,00	10 335 560,00
Saadut ennakot	600,00	32 800,00
Ostovelat	3 654 314,93	3 052 161,71
Muut velat	1 020 814,70	1 012 581,67
Siirtovelat	6 201 732,55	4 880 540,41
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	18 716 772,18	19 313 643,79
Vieras pääoma yhteensä	49 515 981,18	31 952 162,79
VASTATTAVAA	85 432 516,07	69 086 771,05

Taseen tunnusluvut	2015	2014
Omavaraisuusaste	42	53
Suhteellinen velkaantuneisuus-%	73	47
Lainakanta 31.12., 1 000 euroa	38 639	22 974
Lainat euroa/asukas	3 622	2 163
Lainasaamiset 31.12., 1 000 euroa	390	426
Kertynyt yli-/alijäämä 1 000 euroa	2 536	3 700
Kertynyt yli-/alijäämä, euroa/asukas	238	348
Asukasluku	10 669	10 622

Omavaraisuusaste

$\% = 100 * (\text{oma pääoma} + \text{poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{koko pääoma} - \text{saadut ennakot})$

Tunnusluku mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja kunnan kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäimellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan kuntataloudessa pitää keskimäärin 70 %:n omavaraisuutta.

Tunnusluku laski alle 70 % tavoitearvon vuonna 2011.

Suhteellinen velkaantuneisuus

$\% = 100 * (\text{vieras pääoma} - \text{saadut ennakot}) / \text{käyttötulot}$

Tunnusluku kertoo kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Käyttötulot muodostuvat toimintatuloista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Lainamäärän kasvu heikentää tätä tunnuslukua.

Lainakanta 31.12.

= vieras pääoma – (saadut ennakot + ostovelat + siirtovelat + muut velat)

Lainakanta tarkoittaa korollista vierasta pääomaa.

Lainat euroa / asukas

Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla em. lainakanta vuoden lopun asukasmäärällä.

Vuonna 2014 lainamäärä/asukas keskiarvo Suomessa oli 2 697 euroa, vuoden 2015 tilinpäätösennusteiden mukaan se on 2 793 euroa.

Lainasaamiset 31.12

= sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjalainasaamiset ja muut lainasaamiset

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

KOKONAISTULOT JA MENOT

Kokonaistulojen ja -menojen laskelma laaditaan tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta, jotka sisältävät vain ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat.

TULOT

Toiminta	
Toimintatuotot	10 789 289
Verotulot	35 767 197
Valtionosuudet	21 184 675
Korkotuotot	183 815
Muut rahoitustuotot	349 992
Satunnaiset tuotot	
Tulorahoituksen korjauserät	
- Pysyvien vast. hyödykkeiden luovutusvoitot	-120 558
Investoinnit	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	876 486
Pysyvien vast. hyödykkeiden luovutustulot	332 911
Rahoitustoiminta	
Antolainasaamisten vähennykset	45 183
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	20 000 000
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	
Oman pääoman lisäykset	
Kokonaistulot yhteensä	89 408 989

MENOT

Toiminta	
Toimintakulut	65 514 575
- Valmistus omaan käyttöön	-138 372
Korkokulut	323 170
Muut rahoituskulut	187 869
Satunnaiset kulut	
Tulorahoituksen korjauserät	
Pakollisten varausten muutos	
- Pakollisten var. lis. (+), väh. (-)	
- Pysyvien vast. hyödykkeiden luovutustappiot	
Investoinnit	
Investointimenot	20 676 261
Rahoitustoiminta	
Antolainasaamisten lisäykset	9 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	1 839 310
Lyhytaikaisten lainojen vähennys	2 496 250
Oman pääoman vähennykset	0
Kokonaismenot yhteensä	90 908 063

Täsmäytys:

Kokonaistulo – kokonaismenot =	-1 499
Muut maksuvalmiuden muutokset – rahavarojen muutos =	-1 499

1.10.2 KONSERNI

RAKENNE

Tytäryhteisöt

- Hämeenkyrön Asunnonhankinta Oy, kunnan omistusosuus 100 %
- Ki Oy Hämeenkyrön Jokimetsä 65,49 %
- Hämeenkyrön Yrityspalvelut Oy 100 %
- Ki Oy Hämeenkyrön Teollisuustalo 100 %
- Hämeenkyrön Jäähalli Oy 52 %
- Hämeenkyrön Vesi Oy 50 %
- Hämeenkyrö Vanhustentalosäätiö 100 %

Kuntayhtymät

- Pirkanmaan sairaanhoitopiiri 2,34 %
- Pirkanmaan liitto 1,96 %
- Sastamalan koulutuskuntayhtymä 6,72 %

Kunnan konsernitilinpäätöksen tarkoituksena on selvittää ne varat, velat ja vastuut, joihin kunnalla on omistajuuteen tai sopimukseen perustuvaa määräysvaltaa, velvoitteita ja vastuita.

Toiminnan ohjaus

Konserniohje hyväksyttiin valtuustossa vuonna 2010. Konserniohjeen tarkoituksena on luoda puitteet kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen omistajaohjaukselle, toimialamäärittelylle, hyvälle hallintotavalle ja raportoinnille. Konserniohje koskee kuntaa ja sen tytäryhteisöjä ja näiden tytäryhteisöjä.

Konsernivalvonta

Kuntalain 47 § määrää kunnan tytäryhteisöjen toiminnasta ja konserniohjeesta.

Hallitus ohjaa konsernia antamalla ohjeita edustajilleen konserniyhtiöissä. Konserniyhtiöt toimittavat kerran vuodessa raportin toiminnastaan sekä tiedot konsernitilinpäätöstä varten. Tarvittaessa hallitus on pyytänyt raportteja useamminkin.

Muutokset konsernissa

Hämeenkyrön kuntakonsernin rakenne ei ole muuttunut tilivuonna.

Arvio mahdollisesta tulevasta kehityksestä

Hämeenkyrön kuntakonsernin rakenteessa ei ole näkyvissä isoja muutoksia.

Tavoitteet konserniyhtiölle

Valtuusto päättää kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä konserniohjauksen periaatteista.

Konserniin kuuluville yhteisöille on asetettu yhteiset yleistavoitteet

- yhteisön pysyminen taloudellisesti sellaisesta kunnossa, että se voi varautua tulevaisuuteen tulorahoituksellaan huolehtien maksu- ja rahoitusvalmiudestaan kestäväällä tavalla"
- kilpailun toimivuudesta huolehtiminen toimialallaan soveltuvin osin
- riskikartoituksen toteuttaminen toiminnan ja omaisuuden osalta
- omien tavoitteiden asettaminen kuntaomistajien asettamien yhteisten tavoitteiden mukaisesti

Yhtiöiltä on pyydetty raportit yhteisten tavoitteiden saavuttamisesta sekä erikseen kullekin yhtiölle asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta

HÄMEENKYRÖN YRITYSPALVELUT OY

Konserniin kuuluville yhteisöille on asetettu yhteiset yleistavoitteet.

Yleistavoitteet:

Yhteisön pysyminen taloudellisesti sellaisesta kunnossa, että se voi varautua tulevaisuuteen tulorahoituksellaan huolehtien maksu- ja rahoitusvalmiudestaan kestäväällä tavalla

- Yhtiön taloudellinen tilanne on vakaa. Yhtiöllä ei ole lainaa ja omaa pääomaa on 2015 tilinpäätöksen mukaan 152 246,48 euroa.

Kilpailun toimivuudesta huolehtiminen toimialallaan soveltuvin osin

- Yhtiö on kilpailuttanut yli 5000 euron hankinnat, käytännössä nämä hankinnat liittyvät pääsääntöisesti mainostoimiston kanssa tehtävään yhteistyöhön.

Riskikartoituksen toteuttaminen toiminnan ja omaisuuden osalta

- Yhtiöllä on normaali elinkeinoyhtiön vakuutusturva. Yhtiöllä on toimitiloihinsa määräaikainen vuokrasopimus, joka on voimassa vähintään 30.9.2016 asti.

Omien tavoitteiden asettaminen kuntaomistajien asettamien yhteisten tavoitteiden mukaisesti

- Elinkeino-yhtiö vastaa valtuuston 27.4.2015 toteuttaman elinkeinostrategian operatiivisesta toteuttamisesta. Yhtiön hallitus hyväksyy vuosittain toimintasuunnitelman, joka pohjautuu sekä elinkeinostrategian strategisten painopisteiden että elinkeinopolitiikan toimintalinjojen toteuttamiseen.

Yksityiskohtaiset tavoitteet:

Perustettujen / lopetettujen yritysten suhde kehittyi positiivisesti

- Vuonna 2015 yritysmäärän nettolisäys oli 8 yritystä.

Vapana oleviin toimitiloihin saadaan toimintaa ja yritystonttien myynti edistyy

- Toimitilojen käyttöaste on korkea, lukuun ottamatta Kyröskosken keskustan liiketiloja.
- Yritystonttien myynti on vähäistä.

Kuntamarkkinointi uudistuu asukashankinnassa

- Yhtiö on tehnyt aktiivista ja annettujen resurssien puitteissa mahdollisimman näkyvää asukasmarkkinointia. Markkinointia on tehty perinteisellä lehtimainonnalla sekä radiossa että somessa. Lisäksi osallistuttiin Asta-messuille 2015.

Elinkeino-politiittinen strategia päivitetään

- Elinkeinostrategia päivitettiin vuonna 2015.

HÄMEENKYRÖN ASUNNONHANKINTA OY

Konserniin kuuluville yhteisöille on asetettu yhteiset yleistavoitteet.

Yleistavoitteet:

Yhteisön pysyminen taloudellisesti sellaisesta kunnossa, että se voi varautua tulevaisuuteen tulorahoituksellaan huolehtien maksu- ja rahoitusvalmiudestaan kestäväällä tavalla

- Yhtiön taloudellinen tilanne on vakaa ja maksuvalmius hyvä. Taseen 31.12.2015 mukaisen vastike/vuokralaskelman mukainen rahoitusasema on 997 348,41 euroa. Yhtiöllä oli 31.12.2015 pitkäaikaisia lainoja 3 670 243,22 euroa.

Kilpailun toimivuudesta huolehtiminen toimialallaan soveltuvin osin

- Hankinnoissa on löydetty joustava ja järkevän kustannustason omaava paikallisten yritysten joukko, jota aika ajoin on kilpailutettu hankinnoissa. Vuonna 2015 ei ole ollut yli 8.000 euron suuruisia kerta-hankintoja tai urakoita. Isot yli 10.000 euron urakat kilpailutetaan omaa paikkakuntaa laajemmin.

Riskikartoituksen toteuttaminen toiminnan ja omaisuuden osalta

- Toimitusjohtaja arvioi jokapäiväisessä työssään riskienhallintaa. Lisäksi yhtiön hallitus tarkastelee jokaisessa kokouksessaan riskienhallintaa tehden siitä tarvittavat pöytäkirjamerkinnot.
- Merkittävimpiä epävarmuustekijöitä ovat tyhjät asunnot ja hakijoiden maksuhäiriötilanne, vuokratasot, kustannustason karkaaminen korjausrakentamisessa ja lämmittämisessä sekä lainojen korkoriskit. Näihin on varauduttu mm. pitämällä kassatilanne kunnossa ja tekemällä tarvittavat korkosuojaukset lainoihin.
- Maksurästejä ehkäistään asunnonhakumenettelyllä, jossa selvitetään hakuperusteet ja tarkistetaan luottotiedot

Omien tavoitteiden asettaminen kuntaomistajien asettamien yhteisten tavoitteiden mukaisesti

- Konserniohjeet on aina käyty läpi aloittavan uuden hallituksen kanssa. Hämeenkyrön kunnan ohjeistus yhtiölle on ollut riittävää ja monipuolista. Tiedonkulku ja raportointi on ollut kunnan puolelta tehokkaampaa kuin yhtiön puolelta. Kunnanhallituksen kokouksessa on käyty kuultavana. Raportoinnin ohjeistus on ollut selkeää.

Yksityiskohtaiset tavoitteet:

Luopuu osasta asuntokantaa uudisrakentamisen edistämiseksi ja rahoittamiseksi

- Hallituksen ja toimitusjohtajan mukaan luopuminen yhdestä vanhasta kerrostalokiinteistöstä ei edelleenkään nykyisessä kiinteistö- ja asuntomarkkinatilanteessa ole mahdollista siten kuin se aiemmin kolmessa kohteessa 2000-luvulla on ollut ja jo toteutettu. Uusi vuokratilakohde on rahoitettu lainalla.

KIINTEISTÖ OY HÄMEENKYRÖN JOKIMETSÄ

Konserniin kuuluville yhteisöille on asetettu yhteiset yleistavoitteet.

Yleistavoitteet:

Yhteisön pysyminen taloudellisesti sellaisesta kunnossa, että se voi varautua tulevaisuuteen tulorahoituksellaan huolehtien maksu- ja rahoitusvalmiudestaan kestäväällä tavalla

- Yhtiön taloudellinen tilanne parantui vuoden 2015 aikana. Tilikaudella toteutettu Jokimetsäntie C ja D -talojen vesikatteiden uusiminen 56.000 euroa rahoitettiin kassavaroin ilman ulkopuolista rahoitusta.
- Taloudellisen tilanteen paranemisen taustalla on vuoden 2013 lopulla toteutettu lainojen konvertointi, nykyinen korkotasoa on suosiollinen.

Kilpailun toimivuudesta huolehtiminen toimialallaan soveltuvien osin

- Vuoden 2015 aikana yhtiö kilpailutti 1. rakennusvaiheen eli Jokimetsäntie C ja D -talojen vesikatteiden uusimisen. Edullisimman tarjouksen antoi Hämeen Laaturemontti Oy, yrityksellä tilaajavastuulain mukaiset asiat kunnossa.

Riskikartoituksen toteuttaminen toiminnan ja omaisuuden osalta

- Yhtiöllä on kiinteistön täysarvovakuutus, joka kattaa myös hallituksen ja toimitusjohtajan vastuuvakuutuksen sekä oikeusturvan varsinaisen kiinteän omaisuuden vakuutuksen lisäksi

Omien tavoitteiden asettaminen kuntaomistajien asettamien yhteisten tavoitteiden mukaisesti

- Yhtiö on pystynyt pysymään hyvin kuntaomistajan asettamissa yhteisissä tavoitteissa; huoneistoja on remontoitu vastaamaan tämän päivän kysyntää vuokratilaisen vaihtuessa huoneistoissa.
- Tämän päivän haastavassa markkinatilanteessa käyttöasteen pitäminen korkeana vaatii entistä enemmän myös markkinointia

Yksityiskohtaiset tavoitteet:

Ylläpitää asuntojen korkea täyttöaste

- Käyttöaste pysyi lähes edellisen vuoden tasolla, ollen 92,5 % (ed.vuonna 94,2 %).

Ylläpitää asuntokannan kunto sellaisena, että ne ovat haluttuja vuokra-asuntoja

- Asunnot on pidetty kunnossa.

HÄMEENKYRÖN JÄÄHALLI

Konserniin kuuluville yhteisöille on asetettu yhteiset yleistavoitteet.

Yleistavoitteet:

Yhteisön pysyminen taloudellisesti sellaisesta kunnossa, että se voi varautua tulevaisuuteen tulorahoituksellaan huolehtien maksu- ja rahoitusvalmiudestaan kestäväällä tavalla

- Yhtiön taloudellinen tilanne on kohtalainen. Kolmas peräkkäinen vuosi oli ylijäämäinen
- Jos kunnan ostama jääaika pysyy 60 000 eurossa/vuosi, talous pysyy kunnossa, mutta se ei salli mitään yllättävää, esim. laiterikkoja

Kilpailun toimivuudesta huolehtiminen toimialallaan soveltuvien osin

- Kaikista hankinnoista pyydetään tarjoukset; toimittajat kuitenkin tällä markkina-alueella pienet

Riskikartoituksen toteuttaminen toiminnan ja omaisuuden osalta

- Riskejä pyritään eliminoimaan uusimalla laitteita/koneita kunnan sekä muuttuvien lakipykälien mukaisesti
- Reagoidaan välittömästi muiden kuntien tarpeisiin myymällä jääaika, jos sille on kysyntää
- Jäänhoitokoneen uusinta ennen aikaisesti, koska laki muuttuu vuoden 2018 alusta ja sen jälkeen kaasukäyttöisiä koneita ei saa enää käyttää

Omien tavoitteiden asettaminen kuntaomistajien asettamien yhteisten tavoitteiden mukaisesti

- tavoite tuottaa Hämeenkyröläisille mahdollisimman edullisesti jäähallin palveluita ja ottamalla toiminnassa huomioon energian säästötoimenpiteet

Yksityiskohtaiset tavoitteet:

Päästä kestäväan taloudelliseen kehitykseen

- Uudistetaan laitteet ja otetaan huomioon energian säästötoimenpiteet

HÄMEENKYRÖN VESI

Konserniin kuuluville yhteisöille on asetettu yhteiset yleistavoitteet.

Yleistavoitteet:

Yhteisön pysyminen taloudellisesti sellaisesta kunnossa, että se voi varautua tulevaisuuteen tulorahoituksellaan huolehtien maksu- ja rahoitusvalmiudestaan kestäväällä tavalla

- Taloudellinen tilanne on hyvä, mm. yhtiön tilillä on rahaa yli 100 000 euroa. Yhtiön on tuottanut edellisinä vuosina niin paljon voittoa, että olemme joutuneet laskemaan veden myyntihintaa välttääk-

semme veroja. Talous on kestäväällä pohjalla yhtiön melko uusien rakennusten ja laitteiden sekä varmojen asiakkaiden kautta.

Kilpailun toimivuudesta huolehtiminen toimialallaan soveltuvin osin

- Kaikki investoinnit, lainat, sähkö, vakuutukset ja suurimmat laitoksen tarvitsemat laitte/materiaalihankinnat on kilpailutettu

Riskikartoituksen toteuttaminen toiminnan ja omaisuuden osalta

- Yhtiö on arvioinut riskejään mm. Hämeenkyrön Vesi Oy:n sisäisen valvonnan raportissa. Yhtiön toiminnan riskit on määritelty tarkemmin Hämeenkyrön Vesi Oy:n omavalvontasuunnitelmassa, joka on tehty yhdessä valvojan viranomaisen kanssa.

Omien tavoitteiden asettaminen kuntaomistajien asettamien yhteisten tavoitteiden mukaisesti

- Yhtiö on perustettu omistajakuntien tarpeisiin saada vettä ja sen päätarpeen yhtiö on hyvin pystynyt toteuttamaan. Yhtiön mielestä myös kuntien asettamat yleiset tavoitteet ovat toteutuneet asetetulla tavalla.

Yksityiskohtaiset tavoitteet:

Vahvistaa kunnan vesihuollon taloudellisuutta, toimivuutta ja riskienhallintaa

- Kaikki yksityiskohtaiset tavoitteet ovat toteutuneet. Veden hintaa on laskettu ja nyt se on kunnille edullinen 0,30 euroa/m³.
- Yhtiön vedenotto lisää vedenhankinnan toimivuutta ja parantaa merkittävästi riskienhallintaa mahdollisissa vesikriiseissä

HÄMEENKYRÖN VANHUSTENTALOSÄITIÖ

Konserniin kuuluville yhteisöille on asetettu yhteiset yleistavoitteet.

Yleistavoitteet:

Yhteisön pysyminen taloudellisesti sellaisesta kunnossa, että se voi varautua tulevaisuuteen tulorahoituksellaan huolehtien maksu- ja rahoitusvalmiudestaan kestäväällä tavalla

- Vanhustentalosäätiön maksuvalmius on ollut hyvä.

Kilpailun toimivuudesta huolehtiminen toimialallaan soveltuvin osin

- Säätiö ei ole tehnyt kilpailutusta vaativia hankintoja.

Riskikartoituksen toteuttaminen toiminnan ja omaisuuden osalta

- Nordean lainaan on tehty viiden vuoden korkosuojaussopimus 22.12.2014 alkaen.
- Kunnan ohjeistuksen mukaisesti vakuutukset on otettu Vakuutusyhtiö Pohjolasta

Omien tavoitteiden asettaminen kuntaomistajien asettamien yhteisten tavoitteiden mukaisesti

- Säätiö on pitänyt kunnalta perittävää vuokraa mahdollisimman alhaisena, jotta kunta on voinut periä vastaavasti asukkailta kohtuullista vuokraa.
- Säätiön rakennukset on vuokrattu Hämeenkyrön kunnalle 15 vuoden vuokrasopimuksella 1.1.2011 alkaen, vuokrasopimuksen mukaan kunta huolehtii kiinteistön hoidosta. Kiinteistön hoitoa on seurattu visuaalisesti ja kunnalta saaduista raporteista.

Yksityiskohtaiset tavoitteet:

Tukea osaltaan erityisryhmien asumispalveluiden tuottamista

- Säätiön tilat on vuokrattu kunnalle, joka edelleen vuokraa niitä erityisryhmille Sas-työryhmänsä päätöksillä. Kiinteistöjä ja asuntoja on kunnan toimesta remontoitu ja pidetty hyvässä ja ajanmukaisessa kunnossa.

KIINTEISTÖ OY HÄMEENKYRÖN TEOLLISUUSTALO

Konserniin kuuluville yhteisöille on asetettu yhteiset yleistavoitteet.

Yleistavoitteet:

Yhteisön pysyminen taloudellisesti sellaisesta kunnossa, että se voi varautua tulevaisuuteen tulorahoituksellaan huolehtien maksu- ja rahoitusvalmiudestaan kestäväällä tavalla

- Yhtiön talous on vakaa ja maksuvalmius hyvä. Taseen 31.12.2015 mukaisen vastikelaskelman mukainen rahoitusasema on 40 931,71 euroa. Yhtiöllä ei ole lainaa.

Riskikartoituksen toteuttaminen toiminnan ja omaisuuden osalta

- Toimitusjohtaja arvioi jokapäiväisessä työssään riskienhallintaa. Lisäksi yhtiön hallitus tarkastelee kokouksissaan riskien hallintaa tehden siitä tarvittavat pöytäkirjamerkinnot.
- Merkittävimpiä epävarmuustekijöitä ovat kustannusten karkaaminen korjausrakentamisessa ja lämmittämisessä. Näihin on varauduttu pitämällä kassatilanne kunnossa ja ryhtymällä peruskorjaustoi-
miin ajoissa.

KONSERNITILINPÄÄTÖS**KONSERNIN TULOSLASKLEMA JA TUNNUSLUVUT**

KONSERNIN TULOSLASKELMA	2015	2014
Toimintatuotot	33 530 857,12	33 619 800,44
Toimintakulut	-85 569 065,77	-84 208 852,43
Osuus osakkuusyritysten voitosta (tappiosta)	1 477,16	1 926,80
TOIMINTAKATE	-52 036 731,49	-50 587 125,19
Verotulot	35 705 348,43	35 742 925,96
Valtionosuudet	21 184 675,00	21 083 298,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	184 317,56	208 015,00
Muut rahoitustuotot	354 624,26	334 376,54
Korkokulut	-561 059,49	-626 694,78
Muut rahoituskulut	-283 388,68	-347 738,06
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-305 506,35	-432 041,30
VUOSIKATE	4 547 785,59	5 807 057,47
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-5 058 594,28	-4 385 232,75
Omistuksen eliminointierot	1 897,50	0,00
Arvonalentumiset	-113,03	-18 056,50
TILIKAUDEN TULOS	-509 024,22	1 403 768,22
Tilinpäätössiirot	18 516,42	-948,16
Tilikauden verot	-41 331,53	-49 040,82
Laskennalliset verot	-53 342,28	-52 430,00
Vähemmistöosuudet	-9 857,19	-145 663,24
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-595 038,80	1 155 686,00

Tuloslaskelman tunnusluvut	2015	2014
Toimintatuotot / toimintakulut, %	39	40
Vuosikate / poistot, %	90	132
Vuosikate, euroa/asukas	426	547
Asukasmäärä	10 669	10 622

Konsernituloslaskelman tunnusluvut lasketaan samoin kuin vastaavat kunnan tuloslaskelman tunnusluvut.

Konsernin koko ja konserniin kuuluvien yhteisöjen luonne vaikuttavat tunnuslukujen arvoon ja selittävät konsernikohtaisia eroja.

Tunnusluvut ovat vertailukelpoisia edelliseen tilivuoteen.

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA JA TUNNUSLUVUT

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA		2015	2014
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	4 547 785,59		5 807 057,47
Tilikauden verot	-41 331,53		-49 040,82
Tulorahoituksen korjaukset	-222 721,46	4 283 732,60	-522 836,35
			5 235 180,30
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-22 464 871,30		-16 192 583,91
Rahoitusosuudet investointimenoihin	878 621,19		374 020,58
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	461 176,52	<u>-21 125 073,59</u>	672 239,70
			<u>-15 146 323,63</u>
Toiminnan ja investointien rahavirta		-16 841 340,99	-9 911 143,33
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäys	-9 000,00		-3 807,31
Antolainasaamisten vähennys	45 182,56	36 182,56	237 614,10
			233 806,79
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	20 000 000,00		650 001,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 794 453,63		-2 673 997,60
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-2 494 489,90	14 711 056,47	8 518 557,76
			6 494 561,16
Oman pääoman muutos		153 584,79	701 729,18
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	19 006,30		-426,61
Vaihto-omaisuuden muutos	39 117,72		146 546,05
Saamisten muutos	997 130,43		525 350,90
Korottomien velkojen muutos	1 749 491,65	<u>2 804 746,10</u>	550 665,66
			<u>1 222 136,00</u>
Rahoituksen rahavirta		17 705 569,92	8 652 233,13
RAHAVAROJEN MUUTOS		864 228,93	-1 258 910,19
Rahavarojen muutos			
Rahavarat 31.12.	10 558 319,83		9 694 090,90
Rahavarat 1.1.	9 694 090,90	864 228,93	10 953 001,09
			-1 258 910,19

Rahoituslaskelman tunnusluvut

	2015	2014
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, euroa	-37 347	-21 297
Investointien tulorahoitus, %	21	37
Lainanhoitokate	1,5	1,9
Kassan riittävyys	35	34

Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut lasketaan samoin kuin vastaavat kunnan rahoituslaskelman tunnusluvut.

Konsernin koko ja konserniin kuuluvien yhteisöjen luonne vaikuttavat tunnuslukujen arvoon ja selittävät konsernikohtaisia eroja.

Tunnusluvut ovat vertailukelpoisia edelliseen tilivuoteen.

KONSERNIN TASE JA TUNNUSLUVUT

VASTAAVAA	2015	2014
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	460 103,60	543 075,31
Muut pitkävaikutteiset menot	849 330,15	705 792,35
Ennakkomaksut	3 002,81	511,20
	1 312 436,56	1 249 378,86
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	8 091 225,43	7 814 768,44
Rakennukset	48 423 871,88	43 569 044,93
Kiinteät rakenteet ja laitteet	13 667 112,09	7 147 178,67
Koneet ja kalusto	1 747 530,43	1 669 319,23
Muut aineelliset hyödykkeet	14 017,56	14 285,52
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	15 848 596,27	11 807 764,91
	87 792 353,66	72 022 361,70
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosuudet	18 986,66	9 172,08
Muut osakkeet ja osuudet	590 257,85	452 164,07
Muut lainasaamiset	0,00	30 045,64
Muut saamiset	9 951,29	10 065,70
	619 195,80	501 447,49
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	102 813,12	93 986,20
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	262 842,30	238 091,22
	365 655,42	332 077,42
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	480 104,99	510 964,63
Keskeneräiset tuotteet	57 456,28	60 531,97
Valmiit tuotteet	0,00	4 975,41
Muu vaihto-omaisuus	150 506,00	150 712,97
	688 067,27	727 184,98
SAAMISET		
Pitkäaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	16,54	230,49
Laskennalliset verosaamiset	2 915,07	0,00
Muut saamiset	29,99	29,99
Siirtosaamiset	2 318,74	3 056,47
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	2 316 394,60	2 444 323,13
Lainasaamiset	1 014,66	1 539,52
Laskennalliset verosaamiset	46,80	0,00
Muut saamiset	1 961 871,35	2 923 170,73
Siirtosaamiset	1 006 245,98	900 278,77
Saamiset yhteensä	5 290 853,73	6 272 629,10
Rahoitusarvopaperit		
Joukkovelkakirjalainasaamiset	1 708 472,66	3 867 008,94
Muut arvopaperit	2 750 504,67	141 500,00
	4 458 977,33	4 008 508,94
Rahat ja pankkisaamiset	6 099 342,49	5 685 581,96
VASTAAVAA YHTEENSÄ	106 626 882,27	90 799 170,45

	2015	2014
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	31 081 895,99	31 081 895,99
Arvonkorotusrahasto	7 657,32	7 690,04
Muut omat rahastot	344 311,52	363 948,60
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	8 031 601,50	7 005 926,31
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-595 038,80	1 155 686,00
	38 870 427,53	39 615 146,94
VÄHEMMISTÖOSUUDET	641 673,08	689 538,49
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	0,00	366,34
Muut pakolliset varaukset	829 498,23	825 089,19
	829 498,23	825 455,53
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	14 210,20	22 616,23
Lahjoitusrahastojen pääomat	86 096,33	69 911,33
Muut toimeksiantojen pääomat	396 393,73	351 588,41
	496 700,26	444 115,97
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	40 565 983,74	23 297 542,45
Lainat julkisyhteisöiltä	13 067,95	46 861,89
Lainat muilta luotonantajilta	1 049 400,05	1 108 364,75
Saadut ennakot	672,00	1 474,00
Liittymismaksut ja muut velat	5 814,70	7 150,55
Siirtovelat	0,00	22,47
Laskennalliset verovelat	10 461,69	0,00
	41 645 400,13	24 461 416,11
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	8 687 531,37	11 174 238,02
Lainat julkisyhteisöiltä	1 232,83	26 238,09
Lainat muilta luotonantajilta	10 719,35	9 783,71
Saadut ennakot	52 445,26	74 645,28
Ostovelat	4 727 415,02	4 084 749,06
Liittymismaksut ja muut velat	1 550 054,33	1 557 383,46
Siirtovelat	8 662 101,07	7 480 342,65
Laskennalliset verovelat	451 683,82	356 117,15
	24 143 183,05	24 763 497,42
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	106 626 882,27	90 799 170,45

Konsernitaseen tunnusluvut	2015	2014
Omavaraisuusaste, %	37	44
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	73	54
Kertynyt yli-/alijäämä 1 000 euroa	7 437	8 162
Kertynyt yli-/alijäämä/euroa/asukas	697	768
Konsernin lainat euroa/asukas	4 761	3 392
Konsernin lainakanta 31.12., 1 000 euroa	50 797	36 028
Konsernin lainasaamiset 31.12., 1 000 euroa	0	30
Kunnan asukasmäärä	10 669	10 622

Konsernin taseen tunnusluvut lasketaan samoin kuin vastaavat kunnan taseen tunnusluvut.

Konsernitaseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat konsernin omavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaisuutta. Omavaraisuuden tavoitetasona voidaan yleisesti pitää 50 % ylittävää omavaraisuutta. Alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntakonsernissa merkittävää velkarasitetta.

Konsernin koko ja konserniin kuuluvien yhteisöjen luonne vaikuttavat tunnuslukujen arvoon ja selittävät konsernikohtaisia eroja.

Tunnusluvut ovat vertailukelpoisia edelliseen tilivuoteen.

1.11 HALLITUKSEN ESITYS TILIKAUDEN TULOSEN KÄSITTELYSTÄ

Hallitus esittää tilikauden tuloksen -1 241 180,20 euroa käsittelystä seuraavaa:

- tuloutetaan poistoeroa suunnitelman mukaan 77 211,22 euroa ja
- lisäään tilikauden alijäämä - 1 163 968,98 euroa taseen edellisten tilikausien ylijäämään.

Kertynyt ylijäämä kunnan taseessa 31.12.2015 on 2,5 milj. euroa.

2. TOTEUTUMISVERTAILUT

2.1 KÄYTTÖTALOUDEN TOTEUTUMINEN

Toimintakate on toimintatuottojen ja kulujen erotus. Se kertoo paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. Toimintakate on sama kuin nettomenot. Talousarvioluvut on pyöristetty tuhannen euron tarkkuuteen. Pyöristyksen takia nettoluku ei ole aina suoraan menojen ja tulojen erotus.

Menovertailu, ulkoiset ja sisäiset menot (1 000 e)	TA 2015	TP 2015	poikkeama 1 000 e	toteut. %
Hallintopalvelut	3 785	3 740	-45	98,8
Perusturvapalvelut	38 729	39 062	332	100,9
Sivistyspalvelut	21 854	21 425	-430	98,0
Tekniset palvelut	9 475	9 220	-255	97,3
Vesihuoltolaitos	1 168	1 171	4	100,4
Yhteensä	75 011	74 618	-393	99,5
Tulovertailu, ulkoiset ja sisäiset tulot (1 000 e)	TA 2015	TP 2015	poikkeama 1 000 e	toteut. %
Hallintopalvelut	762	736	-26	96,6
Perusturvapalvelut	6 388	6 567	179	102,8
Sivistyspalvelut	1 794	1 866	72	104,0
Tekniset palvelut	8 962	9 021	59	100,7
Vesihuoltolaitos	1 663	1 840	177	110,7
Yhteensä	19 570	20 031	461	102,4
Nettomenovertailu (1 000 e)	TA 2015	TP 2015	poikkeama 1 000 e	toteut. %
Hallintopalvelut	3 023	3 004	-19	99,4
Perusturvapalvelut	32 341	32 494	153	100,5
Sivistyspalvelut	20 061	19 559	-502	97,5
Tekniset palvelut	513	199	-314	38,8
Vesihuoltolaitos (nettotulo)	496	669	173	135,0
Yhteensä	55 441	54 587	-854	98,5
Verorahoitus (1 000 e)	TA 2015	TP 2015	poikkeama 1 000 e	toteut. %
Kunnallisvero	32 940	32 309	-66	98,1
Yhteisövero	1 125	1 208	83	107,4
Kiinteistövero	2 235	2 250	15	100,7
Yhteensä	36 300	36 767	-533	98,5
Valtionosuudet (1 000 e)	TA 2015	TP 2015	poikkeama 1 000 e	toteut. %
Peruspalvelujen valtionosuus	16 300	15 942	-358	97,8
Verotulojen tasaus	4 300	5 243	943	121,9
Yhteensä	20 600	21 185	585	102,8
Investoinnit (1 000 e)	TA 2015	TP 2015	poikkeama 1 000 e	toteut. %
menot	22 957	20 664	-2 293	90,0
tulot	1 170	1 238	68	105,8
netto	21 787	19 426	-2 361	89,2

Investointien toteutuminen hankkeittain on käyttötalousosan jälkeen erillisenä listana.

2.2. KUNNAN YHTEISET KEHITTÄMISPROJEKTIT

Kehittämistä tehtiin ottamalla henkilöstö mukaan entistä aktiivisempaan rooliin toiminnan uudistamisessa.

Kehittämishankkeita

- Liideri -hanke käynnistyi vuonna 2013. Hankkeessa kunnan työntekijät kehittävät omaa työtään. Koonti esityksistä julkaistiin vuonna 2014. Hankkeet olivat esillä vuonna 2015 Kunteko -hankkeessa.
- Kunteko on Kuntaliiton ja pääsopijajärjestöjen yhteinen kuntatyön tuottavuuden kehittämistä edistävä hanke, jonka neuvottelukunnassa Hämeenkyrön edustus on mukana. Hämeenkyrön kehittämiskohteita esiteltiin hankkeen tilaisuuksissa ja hankkeen sivuilla tekojen torilla.
- Palveluiden tuotekehittäjien erikoisammattitutkinnon ensimmäinen ryhmä aloitti Sastamalan koulutuskuntayhtymän rahoittaman oppisopimuskoulutuksensa loppuvuonna 2014. Ensimmäinen ryhmä valmistui alkuvuonna 2016 ja ammattitutkinnon suoritti 31 kehittäjää. Tuotekehittäjien kehittämistyöt jatkoivat Liideri-hankkeen aikaansaamaa kehittämistä ja tulokset uudistivat nopeasti palvelutoimintaa.
- Kuntamaisema-analyysi tilattiin ja työ alkoi vuoden 2016 alussa. Kuntamaisemalla tuotetaan aluksi kustannustasojen analyysit vuosilta 2014 ja 2015
- Kunnanjohtaja, sivistysjohtaja ja sosiaalijohtaja aloittivat yritysjohtamisen erikoisammattitutkinnon suorittamisen.
- Asianhallintajärjestelmä CaseM:n käyttöönottoprojekti aloitettiin tiedonohjaussuunnitelmia tekemällä.
- Satama-työtilaohjelman käytöstä luovuttiin ja siirryttiin seuraavan sukupolven ohjelmaan Virtaan.
- Sähköinen hankintajärjestelmä Cloudia otettiin käyttöön

HALLINTOPALVELUT

Palvelujohtaja: talousjohtaja Tiina Paloranta
Toimielimet: valtuusto, hallitus, tarkastuslautakunta ja vaaliviranomaiset

HALLINTOPALVELUT YHTEENSÄ

	TA 2015	TP 2015
Menot	3 784 900	3 740 000
Tulot	762 200	736 200
Netto	3 022 700	3 003 800

TOIMIELIMET JA JOHTO

Talousjohtaja Tiina Paloranta

	TA 2015	TP 2015
Menot	765 900	813 400
Tulot	25 000	62 300
Netto	740 900	751 100

Toimielimet ja johto -yksikköön kuuluvat valtuuston ja hallituksen menot, vaalit, tarkastuslautakunnan toiminta, yrityspalvelujen hoidon menot sekä johto -kustannuspaikalle kunnanjohtajan ja talousjohtajan menot.

Valtuusto kokoontui 6 kertaa, hallitus 22 kertaa, tarkastuslautakunta 14 kertaa. Valtuusto ja hallitus pitivät lisäksi seminaareja.

Henkilöstö: kunnanjohtaja ja talousjohtaja

Elinvoimainen Hämeenkyrö

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Velkaantuminen hallinnassa. Toimintakatteen kasvun edistäminen	Talouden tasapaino suunnitelmakaudella. Toimintakatteen muutos suhteutettu tulojen muutokseen.	Velan määrä kasvoi 1459 euroa/asukas, 67 %. Velkaa otettiin investointien rahoittamiseen. Toimintakulujen kasvu oli 2,7 %. Koko vuoden seurattiin talouden kehitystä tiukasti. Toimintakatteen muutos edelliseen vuoteen oli 2,6%.

Kehittynyt yhteistyöasema

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Vuorovaikutus Pirkanmaalla	Aktiivinen toimija Tampereen alueella	Tampere on valtuuston valitsema suuntautumisunta kunnan kehittämisessä. Hämeenkyrö kuuluu Tampereen seutukuntaan, mutta ei kaupunkiseudun kuntayhtymään. Kunta on mukana monissa kaupunkiseudun yhteistyöhankkeissa ja yhteistyö viranhaltijatasolla on säännöllistä.

HALLINNON TUKIPALVELUT

talousjohtaja Tiina Paloranta

	TA 2015	TP 2015
Menot	1 623 600	1 584 200
Tulot	639 200	648 400
Netto	984 400	935 900

Hallinnon tukipalveluihin kuuluu hallintopalvelut, talouspalvelut, henkilöstöhallinto ja ict-palvelut.

Hallintopalvelut hoitaa valtuuston ja hallituksen toimistotyöt, keskusarkiston ja viestiliikenteen. Talouspalvelut hoitaa kirjanpidon, tilinpäätöksen, laskujen kierrätyksen, maksuliikenteen ja taloustalouden. Ict-palvelut hoitaa perustietotekniikan ja nettisivujen yleisen ylläpidon. Henkilöstöpalvelut hoitaa työnantajatehtävät, palkanmaksun, työnantajailmoitukset ja -tilitykset, ohjauksen ja neuvonnan työsuhteasioissa. Henkilöstöpäällikkö on työsuojelupäällikkö.

Henkilöstö: kirjanpitopäällikkö, kirjanpitäjä, taloussuunnittelija (työvapaalla osan vuotta) arkistosihiteeri, hallintopalvelusihteeri, maksuliikennesihiteeri, ict-päällikkö, ict-tukihenkilö, 1,5 palvelusihteeriä, henkilöstöpäällikkö, 3 palkkasihteeriä.

TAVOITTEET

Ajantasainen raportointi talous- ja henkilöstötilanteesta

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Talous- ja henkilöstöraportointi on säännöllistä ja sisällöltään hyödyllistä.	Hallitukselle ja johtoryhmälle raportit kuukausittain, valtuustolle neljännesvuosittain	Raportointi toteutettiin sovitussa ajassa.

Sujuvat kokousjärjestelyt

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Esityslistat selkeitä, julkaistaan määräajassa ja sisältävät riittävät oheismateriaalit.	Kokousjärjestelyt toimivat hyvin.	Sähköinen kokouskäytäntö on osoittautunut toimivaksi ja työtä helpottavaksi. Kokousjärjestelyissä ei ollut ongelmia.

Palkanmaksun ja työnantajatilitysten oikeellisuus ja oikea-aikaisuus

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Korjattavien virheiden ja viivästysten lukumäärä.	alla 0,3 % tapahtumista	Tavoite saavutettiin.

Henkilöstöasioiden ohjaus- ja neuvontapalvelut

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Tyytyväisyyskysely; esimiesten ja pääluottamusmiesten tyytyväisyys henkilöstöpalveluilta saatujen vastausten sisältöön (selkeys ja hyödyllisyys) ja vastausaikaan.	Vastaus kysymykseen kahden päivän kuluessa.	Kyselyyn saatiin yhdeksän vastausta. Tavoitetaso vastausajassa saavutettiin lukuun ottamatta kesäaikaa, jolloin henkilöstöpalvelut ovat lomien vuoksi suljettu. Yksi vastaajista ilmoitti, että hän ei aina ymmärtänyt saamaansa vastausta.

YHTEISTOIMINTA**talousjohtaja Tiina Paloranta**

	TA 2015	TP 2015
Menot	1 395 400	1 342 300
Tulot	98 000	25 500
Netto	1 297 400	1 316 800

Yhteistoimintayksikössä on määrärahat Kuntaliiton ja Pirkanmaan liiton jäsenmaksuihin, Tampereen aluepelastuslaitoksen maksuosuus, maaseutuelinkeinoviranomaistehtävien osto, alueyhteistyömenot, osuus Joutsenten Reittiin, verotuskustannukset sekä yleinen joukkoliikenne.

PERUSTURVAPALVELUT

Palvelualueen johtaja Pekka Nokso-Koivisto
Lautakunta perusturvalautakunta

PERUSTURVALAUTAKUNTA

	TA 2015	TP 2015
Menot	38 729 400	39 061 600
Tulot	6 388 400	6 567 200
Netto	32 341 000	32 494 400

Perusturvapalvelut järjestivät väestön tarpeita vastaavat sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut lainsäädännön vaatimukset noudattaen ja hyvien ammattikäytäntöjen mukaisesti kunnan voimavarojen puitteissa.

Perusturvapalvelujen talousarvion toteuma oli 100,47 %. Lisämäärärahaa haettiin erikoissairaanhoidon 500 000 euroa ja työmarkkinatuen kuntaosuuteen 260 000 euroa. Sairaanhoidopiirin tasauslasku oli 1,8 milj. euroa, n. 800 000 euroa yli saadun ennusteen. Tulot toteutuivat koko perusturvan osalta 2,8 % arvioitua paremmin.

Liki 100 %:n toteumaan päästiin kuitenkin aloittamalla talouden ja toiminnan tasapainottamisen edellyttämät rakenteelliset muutokset tuottavuuden parantamiseen jo kesällä 2015. Perusturvalautakunta hyväksyi joulukuun kokouksessaan mittavan organisaatiouudistuksen perusturvapalveluiden osalta. Organisaatiouudistuksessa parannetaan palveluketjuja ja -prosesseja entisestään yhdessä henkilöstön kanssa ja valmistaudutaan samalla tulevaan sote-uudistukseen. Tuottavuuden parantamisen edellyttävää palveluketjujen saumatonta yhteistyötä yli palvelualue rajojen sekä yksityisen palveluntuottajan, sairaanhoidopiirin ja kunnan välillä jatkettiin edellisten vuosien tapaan.

TAVOITTEET**Talouden tasapainottaminen**

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Talouden seurantaraportit	Toteuma alle 100 %	Toteuma 100,47 %

Henkilöstön osallistuminen palveluiden kehittämiseen

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Kehittämishankkeet	5 uutta merkittävää hanketta	Toteutui

Henkilöstön ammattitaito vastaa asiakkaiden muuttuviin tarpeisiin

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Lakisääteinen täydennyskoulutusvelvoite	100 %	Tietoa ei vielä saatavilla

PERUSTURVAPALVELUIDEN HALLINTO
HALLINTO- JA TOIMISTOPALVELUT
 talouspäällikkö Kirsi Sinisalo

	TA 2015	TP 2015
Menot	913 200	768 700
Tulot	9 600	10 900
Netto	903 600	757 800

Hallinto- ja toimistopalvelut yksikköön kuului perusturvapalvelujen lautakunta ja jaosto, hallinto, Kelan yhteis- palvelupiste ja keskusvarasto.

Hallinto- ja toimistopalvelut tuottivat sisäisiä palveluita perusturvapalveluille. Hallinto vastasi lautakunnan ja jaoston kokousten valmistelu- ja sihteerintehtävistä sekä päätösten täytäntöönpanosta, talouden ja yleishal- linnon asioiden hoidosta sekä toimistopalveluista. Lautakunta kokoontui 9 ja jaosto 2 kertaa. Vanhusneu- vosto kokoontui 5 kertaa ja vammaisneuvosto 5 kertaa.

Hämeenkyrön kunta ja Kelan Etelä-Pirkanmaan vakuutuspiiri solmivat yhteispalvelusopimuksen 1.1.2013 alkaen. Yhteispalvelupisteessä kunnan toimistosihteerien luona asioi 348 (249) asiakasta. Toimistosihteerit hoitivat avustavia asiakaspalvelutehtäviä kuten Kela-asioiden neuvontaa, asiakirjojen vastaanottoa ja Kelan palvelujen käytön opastusta. Lisäksi Kelan oma virkailija oli tavattavissa kahtena päivänä viikossa. Yhteispal- velupisteen toiminta laajeni 1.11.2015 koskemaan myös TE-hallinnon avustavia asiakaspalvelutehtäviä.

Keskusvarasto hoiti keskitetysti hoito-, puhdistus- ja siivoustarvikkeiden tilaukset ja toimituksen nopeasti eri osastoille.

HENKILÖSTÖ

Yliääkäri (0,7 htv), sosiaalihoitaja, johtava hoitaja (0,3 htv), johtava sosiaalityöntekijä (0,2 htv), talouspääl- likkö, toimistosihteerit (2 htv), varastonhoitaja

TAVOITTEET

Kustannustietoisuuden lisääminen

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
1. Talouden raportointi	Kuukausittain	kuukausittain
2. Tuotannon raportointi	Kolmannesvuosittain	kolmannesvuosittain

Hallinnon prosessien kehittäminen

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Kuvatut prosessit	90 %	60 %

TERVEYSPALVELUT**Palvelujohtaja ylilääkäri Pekka Nokso-Koivisto****TERVEYSPALVELUT YHTEENSÄ**

	TA 2015	TP 2015
Menot	21 557 000	22 170 000
Tulot	2 503 300	2 538 300
Netto	19 053 600	19 631 800

Terveyspalvelut järjestivät kunnan asukkaille terveyspalvelut terveydenhuoltolain mukaisesti. Hoidon saata- vuus toteutui lain vaatimien kriteerien puitteissa. Terveyskeskuksen vuodeosastoille otettiin kaikki sitä hoitoa tarvitsevat. Erikoissairaanhoidosta jatkohoitopaikalle siirtyneet potilaat otettiin vastaan tehokkaasti ja siirtövii- vemaksuilta vältyttiin.

AVOHOITO**johtava hoitaja Tarja Soukko**

	TA 2015	TP 2015
Menot	4 518 100	4 624 600
Tulot	1 040 600	1 038 700
Netto	3 477 400	3 585 900

Avohoito sisältää seuraavat toiminta-alueet:

- terveydenhuolto
- sairaanhoito
- työterveyspalvelut
- röntgenpalvelut
- fysioterapia ja lääkinällinen kuntoutus
- välinehuolto

Avohoidon painopistealueina on edistää kunnan väestön terveyttä ja hoitaa sairast sekä tuottaa omana toi- mintana riittävä määrä peruspalveluja tarvittaessa ostopalveluilla täydennettyinä. Resurssit kohdennettiin en- tistä tehokkaammin kysyntää vastaaviksi.

Neuvolan remontti valmistui joulukuussa 2015 ja tilat saatiin nykypäivän toimintoja vastaaviksi. Terveyden ja hyvinvoinninlaitoksen valtakunnallisen asiakaskyselyn mukaan Hämeenkyrössä oltiin tyytyväi- siä neuvolan tuottamiin palveluihin. Uusia Hämeenkyröläisiä syntyi 122(123). Asetuksen mukaisen laajan terveystarkastuksen sisältävän lääkärin tarkastukset tehtiin odottaville äideille, lapsille ja 1,- 5, -ja 8 luokkalai- sille. Opiskeluhoitoa toteutettiin kiinteässä yhteistyössä psykologi - ja kuraattoripalvelujen kanssa.

Poliklinikan toimintaan kuului lääkäreiden ajanvaraus-, akuutti- ja päivystysvastaanotto toimenpiteineen. Poli- klinikalla tehtiin vatsan ja paksunsuolen täyhystyksiä 352 kpl, joista lkaalisten osuus 146 (219). Päivystys hoi- dettiin edelleen vuoroviikoin lkaalisten terveyskeskuksen kanssa ja yöpäivystys Tampereella Acutassa. Asiantuntijasairaanhoitajien vastaanotolla (sydän-, haava-, diabeteshoitaja) kävi yhteensä 1275 potilasta. Palvelujen saatavuuden parantamiseksi käynnistettiin lokakuun alussa, osana akuuttihoitotyön edelleen ke- hittämistä, sairaanhoitajan suorittama hoidon tarpeen arviointi, triage. Triagehoitajan arvioinnissa kävi 150 henkilöä loka-joulukuun aikana.

Työterveyshuollossa tuotettiin palveluita 117 yritykselle, joissa oli yhteensä 1334 työntekijää. Sairaanhoito- palveluiden piirissä oli 58 yritystä, joissa yhteensä 1042 työntekijää. Maatalousyrittäjiä oli 102, joista sairaan- hoitopalveluiden piirissä 100. Yrittäjiä oli 42 sairaanhoidon piirissä heistä 41.

Röntgenissä tehtiin keuhko-, luusto- ja hammasröntgen- sekä ultraäänitutkimuksia pääasiassa oman kunnan

asukkaille terveyskeskuslääkärin läheteellä. Yksityisten lääkäriasemien lähetemäärät kasvoivat. Röntgen palveluissa siirryttiin Pirkanmaan alueelliseen kuva-arkistoon tulevaa SoTe aluetta silmällä pitäen. Tästä johdettujen röntgenin tilastoinnin vertailtavuudessa ja luotettavuudessa esiintyi epätarkkuutta ja laskutukseen tuli toimintoviiveitä.

Fysioterapia-yksikössä toteutettiin eri-ikäisille asiakkaille yksilöllisiä fysioterapian ja apuvälinehuollon palveluita erilaisissa liikkumis- ja toimintakyvyn ongelmissa avohoidossa ja vuodeosastoilla. Fysioterapiaa, ohjausta ja neuvontaa toteutettiin sekä yksilö- että ryhmätoimintana. Fysioterapian tilastointi on muuttunut.

HENKILÖSTÖ

Terveydenhuolto: Vastaava terveydenhoitaja, terveydenhoitaja (7 htv), terveyskeskuslääkäri (0,82 htv) terveyskeskusavustaja (0,25 htv), johtava hoitaja (0,1 htv)

Sairaanhoito: Ylilääkäri (0,16 htv), apulaisyllilääkäri (1 htv) terveyskeskuslääkäri (3,95 htv), johtava hoitaja (0,15 htv), osastonhoitaja, sairaanhoitaja (7 htv), diabetes-, sydän-, haava- ja päihdehoitaja (3,9 htv), perushoitaja (1 htv), terveyskeskusavustaja (2 htv) ja atk-kanslisti, päihdesairaanhoitaja

Työterveyshuolto: Terveydenhoitaja (2 htv), terveyskeskusavustaja (0,75 htv), työterveyslääkäri (0,68 htv), fysioterapeutti (0,3 htv)

Röntgen: Röntgenhoitaja (2 htv)

Välinehuolto: Välinehuoltaja

Fysioterapia: Fysioterapeutti (3,2 htv), kuntahoitaja

Laitoshuolto: Ammattimies

TAVOITTEET

Sähköinen potilasjärjestelmäkokonaisuus toimii moitteettomasti

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Järjestelmän toimimattomuudesta johtuvat merkittävät toimintakatkot / manuaaliset potilaskirjaamisten määrät	Ei merkittäviä toimintakatkoksia, joiden johdosta kirjaaminen / toiminta häiriintyy, lukuarvo 0	Verkko-ongelmia ajoittain, Kanta toiminnassa häiriöitä

Terveydenhuollon ammattihenkilö tekee hoidon tarpeen arvioinnin kolmen arkipäivänä kuluessa

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Stakesin tilastot	Kolmen arkipäivän kuluessa hoidon arvioon päässeiden osuus 100 %	Toteutui

Monisairaiden potilaiden hoidon suunnittelu

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Hoitosuunnitelma	Toteutuneet hoitosuunnitelmat	Toteutui

Inr-klinikan asiakkuuden kehittyminen

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Inr-klinikassa käyvien asiakkaiden määrä / muut marevan asiakkaat	40 % kaikista marevanpotilaista	Toteutui

Laadukkaat palvelut

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Asiakastyytyväisyyskysely	palautteen keskiarvo yli 3	Tietoa ei vielä saatavilla

Tavoitteet; määrälliset	Tavoitetaso	Toteutuminen
Terveystuotokäynnit	11 600	10 812
Sairaanhoito; lääkärikäynnit sairaanhoitajakäynnit	23 000	21165 10492
Työterveyshoitokäynnit	3 150	3168
Fysioterapiakäynnit	8 500	4516
Röntgentutkimukset	4 500	4328
Röntgenkäynnit	4 000	avoin

SUUN TERVEYDENHUOLTO

vastaava hammaslääkäri Eija Lammi

	TA 2015	TP 2015
Menot	1 069 500	1 129 500
Tulot	346 800	385 300
Netto	722 700	744 200

Suun terveydenhuollossa potilaiden hoidot kunnan omana toimintana lisääntyivät, kun saatiin 2 hammaslääkärin työpäivää lisää. Ostot yksityispuolelta toisaalta vähenivät. Hoitojono on vuoden aikana saatu lyhene-mään alkuvuoden yli 6 kuukaudesta 3 kuukauteen. Oikomishoito hoidettiin omana toimintana. Vaikeat hammaspoistot ostettiin yksityispuolelta. Suun terveydenhuollon viikonloppu- ja arkipyhäpäivystyksen sekä arki-iltapäivystyksen järjesti Tampereen kaupunki kiireellisen hammashoidon hoitotiloissa Acutassa, Attendo Terveysspalvelut Oy:n toimesta ostopalveluna.

HENKILÖSTÖ

Vastaava terveystieteidenhammaslääkäri (0,6 htv) terveystieteidenhammaslääkäri (4), hammashoitaja (5) ja suuhygienisti

TAVOITTEET**Hoidon saatavuus, pääsy kiirettömään hammashoittoon**

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Aika; kuukautta hoitotakuu	alle 6 kuukautta	3-6 kuukautta

Määrällinen tavoite

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Potilaskäynnit	12 000 käyntiä	11 709

Laadullinen tavoite

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
DMF-indeksi	12-vuotiaille alle 1,3	1,61

VUODEOSASTOT

johtava hoitaja Tarja Soukko

	TA 2015	TP 2015
Menot	4 243 400	4 023 800
Tulot	1 115 900	1 114 300
Netto	3 127 500	2 909 500

Akuuttivuodeosasto pystyi ottamaan vaativaa hoitoa tarvitsevia potilaita erikoissairaanhoidosta entistä nopeammin, mikä vähensi erikoissairaanhoidossa tuotettuja hoitopäiviä. Saattohoitoa järjestettiin omassa terveyskeskuksessa ja hoidon laatua kehitettiin yhdessä Taysin palliatiivisen yksikön kanssa. Myös koulutusta järjestettiin saattohoidon uusiin haasteisiin vastaamiseksi. Päihdeongelmaisten katkaisuhoidoa toteutettiin myös jonkin verran vuodeosastolla.

Hoivaosastolla hoidettiin paikkatilanteen takia jonkin aikaa kuntoutus- ja intervallipotilaita hyvällä menestyksellä. Hoivaosaston potilaista osa oli runsaasti hoitoa vaativia potilaita. Kunnan Liideri-hanketta jatkettiin palvelutuotekehittäjän erikoisammattitutkinto-koulutukseen osallistumalla. Osaston kehittämisen painopisteenä asiakaslähtöisyys, potilaan ja omaisten osallistaminen. Kirjaamista kehitettiin ja hoitotarvikkeiden käyttöä järjestettiin.

Dialyysihoidossa paikat olivat lähes koko ajan täynnä. Suurin osa hoitoa saavia potilaita oli ulkopaikkakuntalaisia. Dialyysipotilaiden omatoimisuutta hoidossa kehitettiin edelleen.

HENKILÖSTÖ

ylilääkäri (0,04 htv), osastonlääkäri (0,68 htv), osastonhoitaja, apulaisosastonhoitaja (2 htv), sairaanhoitaja (14 htv, joista 1 on pkl:lla kiertävänä sairaanhoitajana), perushoitaja (23 htv), terveyskeskusavustaja, sairaanhoitajan varahenkilöä (2 htv dialyysissa ja 2 htv osastolla).

TAVOITTEET**Toimiva hoidon porrastus**

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
1. Asiakas pääsee omalta poliklinikalta samana päivänä osastolle	1. 99 %	1. 99 %
2. Asiakas pääsee erikoissairaanhoidosta vuorokauden kuluessa osastolle	2. siirtoviivemaksu < 1000 euroa	2. 100 %

Tyytyväinen asiakas

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Asiakastyytyväisyyskysely	> 3 asteikolla 1-5	> 3

Rai-arvioinnin tekeminen

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Tehdyt tutkimukset	Kaikilla pitkäaikaipotilailla on Rai-arviointi asianmukaisessa kunnossa	95 %

TAVOITTEET; DIALYYSIYKSIKKÖ

Järjestetään uusille oman kunnan ja lähikuntien dialyysipotilaille hoitopaikka heti kun se on potilaalle mahdollista

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Asiakas pääsee viikon kuluttua	99 %	100 %

Tyytyväinen asiakas

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Asiakastyytyväisyyskysely	> 3 asteikolla 1-5	> 4

Vapaiden dialyysipaikkojen myyminen

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Täyttöaste	Lisäys > 50 myytyä hoitoa tai taso pysyy samana. Tarjotaan paikkaa lomodialyysipotilaille	91 %

Dialyysihoitojen tiukennetut laatuvaatimukset

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Veden laadun hyvä taso	Veden laadusta johtuvia hoitajaksojen peruuntumisia ei tule	100 %

Rafaela-hoitoisuusluokitusjärjestelmän tekeminen

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Tehtyjen luokitusten perusteella saatu tieto	Optimaalisen hoitoisuuden tason saavuttaminen (hoitajamitoitus/potilas on oikea)	Tays seuraa, ei huomauttamista.

Tavoitteet: Määrälliset	Tavoitetaso 2015	Toteutuma
Hoitopäivät, omat	20 370	17380
Ostetut hoitopäivät	1 600	
Hoitojaksot	750	857
Dialyysihoidot	1 660	1515
Myytyt dialyysit	1 400	1420

ERIKOISSAIRAANHOITO

Yliääkäri Pekka Nokso-Koivisto

	TA 2015	TP 2015
Menot	11 726 000	12 392 200
Tulot		
Netto	11 726 000	12 392 200

Erikoissairaanhoidon myönnettiin lisämäärärahaa 500 000 euroa.

Sairaanhoidopiiriin tilaus tapahtui tilaaja-tuottajamallin mukaisesti Kolmostien renkaassa, johon Hämeenkyrö kuuluu. Kolmostien renkaan palvelujen käytöstä Hämeenkyrön osuus oli 38 %.

Pirkanmaan sairaanhoidopiirissä Hämeenkyrölle kertyi 6 561 (6 566) hoitopäivää, 15 258 (15 692) avohoitokäyntiä ja siirtoviivemaksuja 0 euroa (0).

Yksityisiltä palveluntuottajilta ostettiin erikoislääkärikonsultaatioita ja tutkimuksia, yhteensä 136 000 eurolla (170 000).

TAVOITE

Kustannusten kasvun hillitseminen

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Hoidon oikea porrastus	99 %	Toteutui

SOSIAALIPALVELUT

palvelujohtaja sosiaali- ja Taina Niiranen

SOSIAALIPALVELUT YHTEENSÄ

	TA 2015	TP 2015
Menot	16 259 300	16 122 900
Tulot	3 875 500	4 018 000
Netto	12 383 800	12 104 900

Sosiaalipalveluiden tavoitteena on tuottaa laadukkaat ja oikea-aikaiset sosiaalipalvelut ja kehittää palveluja vastaamaan asiakkaiden tarpeisiin.

Sosiaalipalvelut järjestetään kunnan asukkaille sosiaalihuoltolain ja erityislakien mukaisesti muuttuvissa olosuhteissa eri elinkaaren vaiheissa. Sosiaalipalveluissa edistettiin ja ylläpidettiin kaikkiin väestöryhmiin kuuluvien kansalaisten ja yhteisöjen hyvinvointia ja sosiaalista turvallisuutta. Samalla tuettiin yksilöiden, perheiden ja yhteisöjen omaehtoista toimintaa, vahvistettiin tuen tarpeessa olevien voimavaroja ja ehkäistiin sosiaalisia ongelmia.

Kunnan vastuu työttömyyden hoidosta laajeni vuonna 2015 työmarkkinatuen kuntavastuun kasvettua koskemaan jo 300 päivää työttömänä olleita. Lisämäärärahaa haettiin työmarkkinatuen kuntaosuuteen 260 000 euroa. Valtakunnallisesti käynnistettiin TE-toimistojen ja KELAn ja kuntien yhteistä työvoiman palvelukeskusten (TYP) toimintamalli.

Vanhusten päivätoimintakeskuksen suunnittelu ja rakentaminen aloitettiin syksyllä 2015. Vanhusten tehostetun palveluasumisen yksikkö Attendo Kyröskoski aloitti toimintansa elokuussa. Valtuusto hyväksyi Mielenterveys- ja päihdeohjelman vuosille 2015–2018. LasSe -lastensuojelutarpeen selvittämisen kehittäminen Väli-Suomessa -hanke (1.4.–2013 – 31.10.2015) päättyi syksyllä.

SOSIAALITYÖ JA PERHEPALVELUT

johtava sosiaalityöntekijä Päivi Niemi

	TA 2015	TP 2015
Menot	5 981 400	6 041 000
Tulot	1 248 900	1 276 600
Netto	4 732 500	4 764 400

Sosiaali- ja perhepalvelut vahvistivat tuen tarpeessa olevien kuntalaisten voimavaroja ja tukivat yksilöiden, perheiden ja yhteisöjen omaehtoista toimintaa ja selviytymistä. Sosiaali- ja perhetyötä ohjaa laaja lainsäädäntö ja 1.4.2015 voimaan tullut uusi sosiaalihuoltolaki ja tässä yhteydessä lastensuojelulakiin tulleet muutokset ovat asettaneet uusia vaatimuksia sosiaalityölle. Muutosten takia palveluiden tilastointi ei myöskään ole kaikilta osin vertailukelpoinen edelliseen vuoteen nähden.

Eri toimintayksiköistä ostettavan tehostetun palveluasumisen/palveluasumisen määräraha sijoittui sosiaalityöyksikköön. Palveluita ostettiin SAS-työryhmän päätöksillä kunnan ulkopuolelta kahdeksasta eri toimintayksiköstä, palveluasumispäiviä oli yhteensä 15 837(17 379). Palvelun piirissä oli vuoden lopussa 37 (52) henkilöä, joista tehostetussa palveluasumisessa oli 31 henkilöä ja palveluasumisessa 6 henkilöä. Muissa osteuissa asumispalveluissa oli vuoden aikana kuusi eri henkilöä pysyvästi tai tilapäisesti, asumispäiviä oli yhteensä 1357 (1681).

Lastensuojeluilmoituksia tuli 148 ja yhteydenottoja tuen tarpeen arvioimiseksi 8 (156). Ennakollisia lastensuojeluilmoituksia saatiin neljä (0). Sosiaalihuollon asiakkuus aloitettiin 11 lapselle. Lastensuojelun avohuollon asiakkaina oli 50 lasta ja palvelutarpeen arviointeja tehtiin 59 lapselle, vastaava luku viime vuonna 93 lasta. Vuoden aikana sijoitettuna oli 32 (28) lasta. Huostaanottoja tehtiin kolme (2), vuoden lopussa huostassa oli 19 (18) lasta. Kiireellisiä sijoituksia tehtiin 5 (4). Lastensuojelutyö tehtiin lain edellyttämissä määräjaoissa.

Lastenvalvoja vahvisti 189 (196) elatus- ja huoltosopimusta ja isyyden selvittäminen koski 48 (65) lasta.

Kahden perhetyöntekijän työ on suuntautunut lastensuojelun perhetyöhön 29 (17) perhettä, joille kotikäyntejä ja tapaamisia 403 (343)), sosiaalihuoltolain mukaiseen ennaltaehkäisevään perhetyöhön 45 (34) perhettä, joille kotikäyntejä ja perheohjauspalvelun tapaamisia 499 (356) ja kotipalvelun perhetyöhön 8 (7) perhettä, käyntejä 67 (87). Asiakkaat ohjautuivat perhetyöhön sosiaalityön, lastenneuvolan, perheneuvonnan ja koulun kautta sekä itse hakeutumalla.

Vammaispalvelulain mukaisen henkikohtaisen avun tarve on vuosittain maltillisesti lisääntynyt. Henkilökohtaisen avun päätös oli 21 (19) asiakkaalla. Vammaispalvelulain mukaisia kuljetuspalveluita sai 145 (147) henkilöä ja sosiaalihuoltolain mukaisia kuljetuspalveluita 5 (11) henkilöä. Vaikeavammaisten palveluasumispalvelua sai vuoden aikana 8 (6) henkilöä.

Toimeentulotukea sai 344 (311) kotitaloutta ja bruttomenot olivat 730 226,59 (713 097) euroa. Hämeenkyrössä toimeentulotuen menot ja asiakasmäärät ovat sijoittuneet valtakunnallisten keskiarvojen alapuolelle. Useimmilla toimeentulotuen saajilla toimeentulotuen tarpeen syynä on työttömyys, opiskelu tai perustulojen vähäisyys esim. eläke, osa-aikatyön pienet ansiot tai sairaspäiväraha. Välitystiliasiakkaita oli vuoden aikana 35 (37).

Päihdetyönohjaajan työpanoksesta 50 % myytiin Ikaalisten kaupungille. Päihdetyönohjaajalla oli Hämeenkyrössä yhteensä 71 (70) asiakasta. Päihdehuollon kuntoutuslaitoksiin ohjattiin katkaisuhoidon kaksi (4) asiakasta ja laituskuntoutusjaksoja oli 11 (4) eri henkilöllä, yhteensä 184 (79) hoitovuorokautta.

Perheneuvontapalvelut on suunnattu perheille, joissa on alle 18-vuotiaita lapsia ja nuoria. Perheneuvonnassa työskentelee kaksi psykologia (joista toinen kolmena päivänä viikossa), puheterapeutti ja lastenpsykiatri. Perheneuvonnan palveluita käytti v. 2015 yhteensä 252 hämeenkyröläistä perhettä. Toteutuneita käyn-
tejä psykologeilla oli 821 (686) ja puheterapeutilla 561 (471). Puheterapeutin asiakkaat olivat pääsääntöisesti alle kouluikäisiä ja alakoululaisia ja heidän vanhempiaan. Psykologien ja lastenpsykiatrin asiakkaista suurin osa oli peruskouluikäisiä tai aikuisia. Alle kouluikäisiä asiakkaita oli puheterapeutilla, psykologeilla ja lastenpsykiatrilla yhteensä 140, peruskouluikäisiä 119 ja yli 16 -21 -vuotiaita 17 ja yli 21 -vuotiaita 462. Aikuisten käynnit olivat lasten käynteihin liittyvää vanhemmuuden tukea sekä perheen ja/tai parisuhteen ongelmiin liit-
tyviä käyntejä tai vanhempien omia hoidollisia käyntejä. Elokuussa 2015 aloitti työnsä Hämeenkyrön ja Ikaa-
listen yhteinen toisen asteen opiskeluhuollon psykologi, joka sijoitettiin perheneuvonnan tiimiin. Toisen as-
teen psykologin vastaanotolla kävi syksyn aikana 15 hämeenkyröläistä opiskelijaa yhteensä 64 asiakaskäyn-
nillä.

HENKILÖSTÖ

Johtava sosiaalityöntekijä (0,8 htv), sosiaalityöntekijä (4 htv), toimistos sihteeri (2 htv), puheterapeutti, perhe-
työn ohjaaja, perhetyöntekijä ja lähihoitaja (2 htv), päihdetyön ohjaaja (0,5 htv)

TAVOITTEET

Lastensuojelun määräajoissa pysyminen

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Käsittelyaika	7 pv lastensuojeluilmoituksesta. Lastensuojelutarpeen selvitys valmistuu 3 kk kuluessa asian vireille tulosta	Toteutui lain edellyttämässä määräajassa.

Toimeentulotuen määräajoissa pysyminen

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
viikko	7:ntenä arkipäivänä hakemuksen saapumisesta	Toteutui lain edellyttämässä määräajassa

Perheneuvonnassa psykologien asiakkaat hoidetaan ilman jonoa

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
viikko	Ensimmäinen tarjottu aika 1-4 viikon sisällä	ensimmäinen tarjottu aika 0-4 viikon sisällä.

Laadukkaat palvelut

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Asiakastyytyväisyyskysely	Palautteen keskiarvo 3,5. Arviointiasteikko 1-5	Sosiaalityö 4,4 Perhetyö 4 Perheneuvonta 4,5

SOSIAALIPSYKIATRISET PALVELUT

sosiaalipsykiatristen palveluiden päällikkö Tiina Pikkarainen

	TA 2015	TP 2015
Menot	601 400	570 700
Tulot	176 000	192 900
Netto	425 400	377 700

Sosiaalipsykiatrinen työ sisältää seuraavat toiminta-alueet:

- Tehostettu- ja kuntouttava palveluasuminen
- Päivätoiminta

Kotorinnekoti on 11 paikkainen tehostetun palveluasumisen yksikkö, josta yksi paikka oli tilapäishoidon käytössä. Tilapäishoitoa käytti 10 asiakasta. Kotorinteen alueella oli käytössä kahdeksan tukiasuntoa, josta 3 toimi Kotorinnekodin kuntouttavana palveluasuntona.

Palveluasumista käytti yhteensä 24 asiakasta. Käyttöpäiviä oli yhteensä 4605 (4188). Käyttö nousi 10 %.

Tuulensuun päivätoiminta on avohuollon tukipisteenä. Toiminta koostui ryhmistä, työtoiminnasta ja kotikäynneistä. Kotikäyntiasiakkaita oli yhteensä 13, joista 5 Kotorinteen alueella. Kotikäyntejä tehtiin yhteensä 146 (181). Työtoimintaan kunnan yksiköissä osallistui 6 asiakasta.

Päivätoiminnan palveluita käytti yhteensä 48 (34) asiakasta. Käyttöpäiviä oli 3492 (2957), keskiarvo oli 14.0 (12,3 / päivä). Käyttö nousi 18,1 %.

Palvelualueen toiminnan kehittäminen jatkui. Palvelun tuotekehittäjäkoulutukseen osallistui 4 henkeä. Kuntouttavan työotteen ja asiakaslähtöisen työvuorosunnittelun avulla lisättiin asiakasaikaa ja vähennettiin toimistoaikaa. Painopiste oli aikaansaannoksissa eikä hoitajamitoituksessa. Asiakkaiden omaa osallisuutta tuettiin. Otettiin käyttöön työaikaliukuma. Sijaisten tarve ja käyttö vähentyi.

Palvelualue tarjosi lisäksi harjoitteluympäristön kahdelle opiskelijalle, yhdelle kuntouttavan työtoiminnan sekä yhdelle työkokeilun asiakkaalle.

HENKILÖSTÖ

Kotorinnekoti: sosiaalipsykiatristen palveluiden päällikkö (0,5 htv), psykiatrinen sairaanhojaaja (1htv), mielenterveystyön ohjaaja / lähihoitaja (7,5 htv)

Tuulensuun päivätoimintakeskus: sosiaalipsykiatristen työn esimies (0,5 htv), mielenterveystyön ohjaaja (1,5 htv)

TAVOITTEET

Laadukkaat palvelut

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Asiakastyytyväisyyskysely; toteutetaan joka toinen vuosi asiakkailla ja Kotorinnekodin omaisille	3,5 (asteikko 1-5)	Tuulensuu 3,56 Kotorinnekoti 3,07

Laadukkaiden palveluiden tuottaminen taloudellisesti

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
1. Työntekijöiden mielenterveysalan koulutus 2. Hoitopäivän hinta	1. Vakituksilla mielenterveysalan koulutus, sijaisilla mielenterveysalan koulutus tai kokemus 2. Kotorinnekodin tehostetun palveluasumisen käyttöpäivän hinta laskee 10 % vuodesta 2013	1. 100 % 2. Hintatieto ei vielä saatavilla

Asiakkaiden aktivoiminen omaan kuntoutumiseensa

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Palvelu- /kuntoutussuunnitelman tarkistus 1-2 kertaa vuodessa	95 %	95,7 %

Tehostetun palveluasumisen tarpeen väheneminen

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Seurantaraportti	Ostopalveluiden vähentäminen ja oman toiminnan lisääminen	Omaa toimintaa lisättiin ja tehostettiin. Ostopalvelut ennallaan.

KEHITYSVAMMAPALVELUT**kehitysvammapalveluiden päällikkö Satu Vina**

	TA 2015	TP 2015
Menot	1 890 000	1 867 500
Tulot	223 800	232 200
Netto	1 666 100	1 635 200

Kehitysvammapalvelut sisältää seuraavat toiminta-alueet:

- Kehitysvammaisten toimintakeskus
- Pähkinäpolun päivätoiminta
- Palveluohjaajan palvelut
- Kehitysvammaisten asumispalvelut
- Kehitysvammaisten tilapäishoito
- Kehitysvammapalveluiden ostot

Kehitysvammaisten toimintakeskuksen toimesta järjestettiin työ- ja avotyötoimintaa sekä päivätoimintaa 23 (26) kehitysvammaiselle henkilölle, käyttöpäivät 3737 (4517). Avotyötoimintaan kunnan yksiköissä tai yksityisissä yrityksissä osallistui 2 (4) asiakasta ja tuetussa työssä kävi kaksi (yksi) henkilöä.

Pähkinäpolun yksikössä kuntouttavaa päivätoimintaa järjestettiin säännöllisesti 15 (12) kehitysvammaiselle henkilölle, käyttöpäivät 1437 (1390). Toiminnassa korostuivat asiakkaan osallisuus, jatkuvuus ja aikuisuuteen tukeminen. Korvaavien kommunikointimenetelmien käyttö vakiintui luontevaksi osaksi toimintaa.

Palveluohjaajan palveluita tarjottiin 34, 391 (399) asiakaskäyntiä, kehitysvammaiselle asiakkaalle. Palveluohjauksessa korostuivat työikäisten asiakkaiden arkeen, itsenäistymiseen ja omatoimisuuteen liittyvät ohjauskäynnit. Palveluohjaaja otti käyttöön Effic- asiakastietojärjestelmää ja aloitti kehitysvammaisten asiakkaiden palvelusuunnitelmien kirjaamisen ohjelmaan.

Tehostettua asumispalvelua tarjottiin Oikopolun asumisyksikössä 10 asiakkaalle ja yksilöllisesti tuettua asumispalvelua seitsemälle asiakkaalle, käyttöpäivät 5021 (5185). Asumispalveluissa kiinnitettiin erityistä huomiota asiakkaiden yksilöllisten kotipäivien sisältöön ja toimintaan tulivat mukaan mm. säännölliset vesijumput ja hevostallikäynnit. Tehostettua palveluasumista ostettiin lisäksi 12 asiakkaalle Aspa-koti Koskensiivestä. Vakituksessa laitoshoidossa oli yksi kehitysvammaisen asiakas ja pitkäaikaisessa perhehoidossa yksi asiakas. Tilapäishoitoa tarjottiin kahdelle asiakkaalle. Tilapäishoidot toteutettiin lyhytaikaisena perhehoitona tai ostopalveluna.

HENKILÖSTÖ

Kehitysvammapalveluiden päällikkö, palveluohjaaja, ohjaaja (11 htv), lähihoitaja ja työvalmentaja (0,3 htv)

TAVOITTEET**Palveluohjaajan resurssin tehokas hyödyntäminen**

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Asiakaskäyntien määrä	400	391

Asiakkaiden palvelusuunnitelmat sekä erityishuolto-ohjelmat ajan tasalla

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Tarkistaminen asiakaskohtaisesti 1-2 vuoden välein tai tarvittaessa	90 %	Toteutui

Työ- ja päivätoimintapalveluiden saavutettavuus

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Asiakkaiden käyttöpäivien seuranta	Jokaisella palvelunkäyttäjällä vähintään 2 toimintapäivää/vko	Toteutui

KOTIHOITO**kotihoidon esimies Sirpa Hiltunen**

	TA 2015	TP 2015
Menot	3 799 300	3 765 700
Tulot	1 067 400	1 091 000
Netto	2 731 900	2 674 700

Kotihoidon toiminta alueet:

- asiakkaiden kotona tapahtuva työ; asiakkaina vanhuksset, lapsiperheet, vammaiset, pitkäaikaissairaat, päihde- ja mielenterveyskuntoutujat
- tehostetun palveluasumisen yksiköt: Pihlajakoti (8), Jaakonkoti (8) ja Siljankoti (19)
- ryhmätoimintaa eri asiakasryhmille
- omaishoidontuki

Kotihoidon säännöllisen palvelun piirissä oli 290 (296) asiakasta, joista 62 (74) asiakasta tarvitsi ainoastaan kotisairaanhoidajan säännöllisiä käyntejä. Tilapäistä kotisairaanhoidoa sai 182 (159) asiakasta sisältäen muis-titstit. Tukipalveluita sai 214 (226) asiakasta, joista yli 65-vuotiaita oli 188 (202).

Kotiin annettavilla palveluilla ja erilaisilla tukipalveluilla tuettiin ja autettiin asiakkaita selviytymään omassa kodissaan mahdollisimman pitkään. Palvelut järjestettiin 1-3 päivässä, jotta laitoshoidojakso jäi mahdollisimman lyhyeksi. Kotiin annettavia palveluita järjestettiin paljon toimintakykyä menettäneille henkilöille, pääasiassa vanhuksille, jotka tarvitsivat apua monta kertaa päivässä tai viikossa.

Omaishoidontukea maksettiin 74 (68) hoitajalle. Omaishoitajista 65- ja yli 65-vuotiaita oli 42 (44) henkilöä. Omaishoidontukea maksettiin yhteensä 256 874 (251 362) euroa.

Vuoden aikana tehostetussa palveluasumisessa asui 51 (52) eri asukasta, käyttöpäiviä oli yhteensä 11 339 (12 025). Pihlajakodin toiminta päättyi 31.8.2015, asukkaat sijoituivat asumaan kunnan omiin tehostetun palveluasumisen yksiköihin tai ostopalveluihin.

Kotorinteen alueella sijaitsevassa asumiskokeiluasunnossa/kuntoutusasunnossa asui vuoden aikana 7 (9) eri asukasta. Palvelun tavoitteena on kotiuttaa asiakas turvallisesti ja kuntouttavasti laitoshoidosta kotikokeiluun sekä samalla arvioida hänen toimintakykään.

Palvelujen tuotekehittäjän oppisopimuskoulutuksessa oli neljä työntekijää ja lähihoitajan oppisopimuskoulutuksessa jatkoi neljä työntekijää, joista kaksi vakituista hoitajaa.

HENKILÖSTÖ

kotihoidon päällikkö, palveluohjaaja, sairaanhoitaja (3 htv), terveydenhoitaja (2 htv), lähihoitaja (32,5 htv), kodinhoitaja (6 htv)

TAVOITTEET**Lakisääteiset kotiin annettavat palvelut tuotetaan laadukkaasti ja taloudellisesti**

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
1. asiakas- ja omaistyytyväisyyskysely	1. 4,2 (asteikko 1-5)	1. 3,53
2. talousseuranta kuukausittain	2. toteuma alle 100 %	2. toteutui
3. käyttöpäivän hinta tehostetussa palveluasumisessa	3. laskee 10 % vuoden 2013 hinnasta	3. hintatieto ei vielä saatavissa

Riittävä henkilöstömäärä tehostun palveluasumisen yksiköissä

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Hoitajaa/asukas. Ikäihmisten hoito- ja palvelutasoa koskeva laatusuositus	0,6 - 0,7	Toteutui

VANHUSTENPALVELUKESKUS**Vs. palvelukotipäällikkö Henna-Riikka Tomperi**

	TA 2015	TP 2015
Menot	2 729 500	2 730 200
Tulot	855 300	927 800
Netto	1 874 200	1 802 400

Kurjenmäkikoti tarjosi tehostettua palveluasumista 46 paikkaa sekä tilapäistä tehostettua palveluasumista 7 paikkaa, Vanhusten omaisia ja muita verkostoja tuettiin neuvoilla ja keskusteluilla sekä tarjoamalla tilapäishoitoa 2593 (2752) hoitopäivää. Kurjenmäkikodilla toimitaan neljässä eri tiimissä ja työn sisällön kehittäminen on osa jatkuvaa toimintaa.

Kurjenmäen päivätoiminta tarjosi palveluja kotona asumisen tueksi ja omaishoitajien vapaapäivien järjestämiseksi (pesut, lääkehuolto, haavanhoidot ja akuutit lääkarissäkäynnit sekä verinäytteidenotto) 2385 (2288) hoitopäivää (osa- ja kokopäivätoiminta yhteensä). Saunapäiviä Päivätoiminnassa oli 121 päivää. Kurjenmäkikodilla tarjottiin ennaltaehkäisevää toimintaa mm. Torstaikahvila sekä kuntoutusta myös kotona asuville Aunen salilla.

HENKILÖSTÖ

Palvelukotipäällikkö (1htv), vanhustyön palveluohjaaja(1htv), toimistos sihteeri (0,9 htv) talonmies-laitosmies (0,5 htv), sairaanhoitaja (3 htv), lähihoitaja (21 htv) ja osastoapulaiset osallistuivat hoitotyöhön(3 htv), kuntohoitaja (1htv), lähihoitajaa (3htv oppisopimus). Hoitotyöhön osallistuu hoitajia (28 htv). Päivätoiminnasta vastaa päivätoiminnan ohjaaja (0,8htv) ja lähihoitaja (2 htv).

TAVOITTEET

Henkilöstön hyvä koulutustaso

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
1. Ammatillinen koulutus 2. Täydennyskoulutus	1. Toimet täytetty pätevillä työntekijöillä 2. Täydennyskoulutusvelvoite	1. Toteutui 2. Toteutui

Riittävä henkilöstömäärä hoitajaa/asukas

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Vanhuspalvelulain ohjeistuksen mukainen	0,55	Toteutui

Kuormitus

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Prosentti	98 - 100 %	Toteutui

Laadukkaat palvelut

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Asiakastyytyväisyyskysely	3,25 (asteikolla 1-5)	3,3

TYÖLLISYYSPALVELUT**Työllisyyspalveluiden päällikkö Jaana Helminen**

	TA 2015	TP 2015
Menot	1 257 900	1 147 800
Tulot	304 200	297 500
Netto	953 700	850 300

Työmarkkinatuen kuntaosuuteen myönnettiin 260 000 euron lisämääräraha.

Työpajasta, starttipajasta ja etsivästä nuorisotyöstä muodostettiin työllisyyspalvelut.

Kuntouttava työtoiminta organisoitiin työpajan kautta. Kuntouttavan työtoiminnan osalta yhteistyötä tehtiin kunnan muiden yksiköiden, seurakunnan sekä paikallisten yhdistysten kanssa. Kuntouttavaan työtoimintaan osallistui vuoden aikana yhteensä 140 henkilöä.

MunPaja - toiminta muuttui virallisesti starttipajatoiminnaksi maaliskuussa 2015. Toimintaa järjestettiin alle 29 - vuotiaille nuorille nuorisokeskus Prikassa. Etsivää nuorisotyötä jatkettiin yhteistyössä Ikaalisten kaupungin kanssa. Sekä etsivään nuorisotyöhön että starttipajatoimintaan saatiin Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston myöntämää avustusta.

Koskilinnassa järjestettiin kuntouttavaa työtoimintaa yhteistyössä kiinteistön vuokralaisten kanssa. Yksilö- ja ryhmävalmennusta ostettiin Elämän palikoita - yritykseltä.

HENKILÖSTÖ

Vakinainen hlöstö: työllisyyspalveluiden päällikkö, palveluohjaaja, työvalmentaja (3,7 htv), toimistotyöntekijä (0,1 htv) sekä kierrätyskeskuksenhoitaja.

Määräaikainen hlöstö: Etsivä nuorisotyö; nuoriso-ohjaaja (2 htv), Starttipaja: ohjaaja (1 htv)

TAVOITTEET

Yksikön resurssien tehokas ja taloudellinen hyödyntäminen työvalmennus- ja työtoimintapalveluiden tuottamisessa

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
1. Käyttöpäivien määrä (palkkatuki, työkokeilu, kuntouttava työtoiminta)	1. 5 600	5 066
2. Kotisiivouskäynnit	2. 1 000	1 161

Työpajan palvelut tavoittavat mahdollisimman monia henkilöitä

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Työvalmennus- ja työtoimintapalvelua käyttävien työttömien, kuntoutujien, opiskelijoiden ym. määrä	70	103

Asetettujen tavoitteiden saavuttaminen

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Työllistyneiden ja opiskelun aloittaneiden määrä	8	18
Työpajalta muihin yksiköihin tai yhdistyksiin siirtyneiden määrä	8	14

Laadukkaat palvelut

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Asiakastytyväisyyskysely	3,5 (asteikolla 1 - 5)	3,85

SIVISTYSPALVELUT

Palvelujohtaja: sivistysjohtaja Kati Halonen
Lautakunta: sivistyslautakunta

SIVISTYSLAUTAKUNTA

	TA 2015	TP 2015
Menot	21 854 400	21 424 900
Tulot	1 793 800	1 866 200
Netto	20 060 700	19 558 800

Sivistyspalveluiden toiminta järjestettiin muilta osin alkuperäisessä talousarviossa hyväksytyjen määrärahojen puitteissa paitsi lukiokoulutuksessa, johon myönnettiin lisämäärärahaa 34 000 euroa. Sivistyslautakunta alitti talousarvion 501 900 eurolla.

Henkilöstökuluihin käytettiin 136 400 euroa ennakoitua vähemmän määrärahoja. Vähennyksestä kohdistui esi- ja perusopetukseen 208 800 euroa. Tämän suurimman vastualueen palkat toteutuivat 99,6 % ja henkilösivukulut 88,1 %. Koko palvelualueella palvelujen ostoihin käytettiin 111 300 ja ostoihin 206 100 euroa suunniteltua vähemmän. Suurin selittävä tekijä oli ostokielto, joka oli voimassa myös vuoden lopussa. Palvelujen ostoissa matkustus- ja kuljetuspalvelut alittivat budjetin 191 000 eurolla. Sisäisiin ravitsemispalveluihin kului 20 300 euroa arvioitua enemmän. Nousua vuoden 2014 tilinpäätökseen oli 168 400 euroa. Tuloja saatiin 72 400 euroa arvioitua enemmän hankerahoituksen takia.

Sivistyspalvelut järjestivät kuntalaisille esi- ja perusopetuspalveluja, varhaiskasvatuspalveluja, lukiokoulutuspalveluja ja elämänlaatu palveluita. Näiden palveluiden mahdollistajana olivat hallinto- ja toimistopalvelut. Suurin osa sivistyspalvelujen toiminnasta on kunnan lakisääteistä toimintaa, jota järjestetään kunnan omalla henkilöstöllä. Palvelut ovat pääosin käyttäjille maksuttomia tai käytöstä peritään vain osa todellisista kustannuksista. Palveluja käyttävät kaikenikäiset kuntalaiset pääpainotuksen ollessa lasten ja nuorten palveluiden järjestämisessä.

Sivistyslautakunnan alaiset vastualueet organisoitiin ja nimettiin osin uudelleen. Vastualueita on 1.1.2015 alkaen ollut viisi: hallinto- ja toimistopalvelut; esi- ja perusopetuspalvelut; lukiokoulutuspalvelut; elämänlaatu palvelut ja varhaiskasvatuspalvelut.

Musiikkiopistotoiminnan järjestäjä vaihtui 1.1.2015 Pirkanmaan musiikkiopistoksi. Syyskuussa aloitettiin hyvin nopealla aikataululla alaikäisille yksin kuntaan tulleille turvapaikanhakijoille yhden lukuvuoden mittaisen perusopetukseen valmistavan opetuksen järjestäminen Yhteiskoulun tiloissa.

Sasin päiväkotitoiminta valmistui kesällä ja se otettiin käyttöön 1.8.2015. Hämeenkyrön monitoimikeskuksen rakentaminen eteni ja harjannostajaisia vietettiin syksyllä. Sivistyslautakunta järjesti kaikille avoimen nimikilpailun ja päätti joulukuussa nimetä kiinteistön Monitoimikeskus Sillaksi. Mahdolan Ympäristökoulun hankesuunnitelma päivitettiin ja rakentamishankkeen suunnittelu käynnistyi. Koko palvelualue osallistui suurella työmäärällä kaikkien rakennushankkeiden käyttäjäsuunnitteluun, toiminnan aloittamisen valmisteluun ja hankkeiden kokonaisvaltaisen toteutumisen eteenpäin viemiseen.

HALLINTO- JA TOIMISTOPALVELUT
hallintopäällikkö Maarit Huhtinen

	TA 2015	TP 2015
Menot	575 800	484 700
Tulot	0	400
Netto	575 800	484 300

Henkilöstökulut ja asiakaspalvelujen ostot toteutuivat alle talousarvion. Henkilöstömenoihin vaikuttivat perhevapaat ja asiakaspalveluiden ostoihin vastaavan kuraattorin palvelujen ostot Ikaalisten kaupungilta 1.8.2015 alkaen. Määrärahavaraus oli tehty 1.1.2015 alkaen.

Hallinto- ja toimistopalvelujen vastuualueelle kuuluvat osavastuualueet

- hallintopalvelut
- koulukuraattori- ja koulupsykologipalvelut
- ammatillisen koulutuksen määräraha

Hallintopalvelut

Hallintopalvelut vastaa toimialan yhteisistä hallinto-, talous- ja toimistopalveluista, tehtävien koordinoimisesta ja yhteistyöstä vastuualueiden kesken sekä lautakuntatyöskentelystä. Palveluyksikkö tuottaa laadukkaita varhaiskasvatus-, opetus- ja elämänlaatupalveluja oikea-aikaisella ja kustannustehokkaalla päätöksenteolla.

Sivistyslautakunnan kokouksia oli 10 kpl. Vuoden aikana sivistyslautakunta vieraili F.E Sillanpään lukiolla, Taatanaitan Pitopassureilla juhlatalo Nuutilassa, Sasin päiväkodilla ja Yhteiskoululla.

Hallintopäällikkö päättää johtosäännön ja 1.8.2015 alkaen hallintosäännön mukaisesti oppilaiden koulukuljetuksista ja hoitaa hallituksen vastuulla olevat joukkoliikenneasiat.

Koulukuraattori- ja koulupsykologipalvelut

Koulukuraattorin työn tavoitteena on tukea ja auttaa oppilasta erilaisissa sosiaalisissa ja elämänhallintaan liittyvissä ongelmatilanteissa ja edistää oppilaan sosiaalista hyvinvointia ja kehitystä. Kuraattorin työn pääpaino on yläkoulun oppilaissa, jotka hakevat tukea aikuiseksi kasvamisessa ja koulunkäynnin haasteissa. Alakouluilla työ painottuu sosiaalisiin suhteisiin ja vanhemmuuden tukemiseen.

Vastaavan kuraattorin ja toisen asteen koulutuksen kuraattoripalvelut on ostettu 1.8.2015 alkaen Ikaalisten kaupungilta.

Koulupsykologin tehtävänä on oppilaiden ja opiskelijoiden oppimisedellytysten ja oppimisen tukitoimien arviointi.

Ammatillisen koulutuksen määräraha

Hämeenkyrön kunta on osakkaana Sastamalan koulutuskuntayhtymässä. Määräraha (88 700 euroa) on käytetty vuoden 2001 alusta puretun Itä-Satakunnan ammatillisen koulutuskuntayhtymän aikaisiin eläke-
menoperusteisiin eläkemaksuihin.

Henkilöstö: Sivistysjohtaja, hallintopäällikkö, toimistonhoitaja (0,6), toimistosihteeri, koulupsykologi, koulukuraattori. Yhteensä 6 henkilöä ja 5,6 henkilötyövuotta.

TAVOITTEET

Talousarvion seuranta ja toteutuminen

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Vertailuraportit	Hyväksytyssä talousarviossa pysyminen.	Sivistyslautakunnan nettomenot ovat toteutuneet 97,5 %. Valtuusto myönsi lukiokoulutukseen 34 000 euron lisämäärärahan yhden lisäluokan perustamiseen. Talousarvion vertailuraportit on toimitettu lautakunnalle kuukausittain. Hallitukselle ja valtuustolle on laadittu talousarvion seurannasta Q-raportti neljä kertaa vuodessa.

Vaikuttavuus

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Asioiden valmistelu, esittely, päätöksenteko ja tiedottaminen.	Oikea-aikaisuus, ei keskennäisiä päätettäviä asioita.	Asiat on valmistelu päätöksentekoa varten määräajassa. Tiedottamisesta on vastannut ao. vastualueen esimies.

Laatu

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Itsearviointi ja palautekysely	4 (asteikko 1-5)	Keskiarvo 8,6 itsearviointi toteutettiin asteikolla 4-10.

Psykologi- ja kuraattoripalvelut

Tavoitteet	Toteutuminen
Ennaltaehkäisevä ja oppilaan ja opiskelijan kokonaisvaltaista hyvinvointia edistävä työ.	Toteutunut resurssien puitteissa
Asiantuntijatehtävät	Toteutunut, mm. asiantuntijalausuntojen muodossa
Verkostoyhteistyö. Aktiivinen vaikuttaminen ja osallistuminen koulujen yhteisöllisen oppilas-huoltoryhmän toimintaan.	Toteutunut resurssien puitteissa

**ESI- JA PERUSOPETUS
koulut ja niiden rehtorit**

Heinijärvi

Kaipio

Kirkonkylä

Kyröskoski

Mahnala

Pinsiö

Yhteiskoulu

Riikka Sirkka

Marita Rantamäki

Timo Mäkelä

Ilkka Jyväsjärvi

Annukka Alppi

Teija Paldan-Piipponniemi

Kari Lähde

	TA 2015	TP 2015
Menot	11 967 300	11 475 000
Tulot	741 700	799 000
Netto	11 225 600	10 676 000

Esi- ja perusopetuksen kokonaismenoihin kuuluvat hankemenot, esiopetuksen menot, koulukohtaiset menot, muualla tapahtuvan perusopetuksen menot (mm. kotikuntakorvausmenot) ja koululaisten iltapäivätoiminnan menot.

31.12.2015 toiminnassa oli kuusi vuosiluokkien 1-6 koulua ja yksi vuosiluokkien 7-9 koulu. Esiopetusta järjestettiin kaikissa alakouluissa, paitsi Mahnalassa, jossa esioppilaat aloittivat syyslukukautensa Sasin päiväkodin tiloissa. Tilapäisjärjestely on voimassa uuden koulun valmistumiseen asti. Iltapäivätoiminta tuotettiin kokonaan kolmannen sektorin toimesta 1.8.2015 alkaen. Iltapäivätoiminnan menot olivat 94 000 euroa.

Esi- ja perusopetusta järjestetään voimassa olevien opetussuunnitelmien mukaisesti. Vuonna 2014 sivistyslautakunta hyväksyi uudet opiskeluhuollon kunta- ja koulukohtaiset opetussuunnitelmat. Yleisopetuk-

sen uusien 1.8.2016 käyttöön otettavien opetussuunnitelmien valmistelutyö on edennyt suunnitelman mukaisesti tiiviisti ja tehokkaasti.

Perusopetukseen valmistavan koulutuksen järjestäminen aloitettiin erittäin nopealla aikataululla syksyllä 2015. Koulutuksen laajuus on noin yksi lukuvuosi. Opetuksen järjestämistä varten laadittiin ja hyväksyttiin myös kuntakohtainen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma.

Oppimisen ja koulukäynnin tuen palvelut:

Oppimisen ja koulukäynnin tukipalvelut on jaettu kolmeen portaaseen: yleiseen, tehostettuun ja erityiseen tukeen. Tehostettua tukea tarvitsevien oppilaiden osuus kaikista oppilaista on 10,3 % ja erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden 8 %. Luvuissa on vähän nousua edellisvuoteen verrattuna.

Osa-aikaista erityisopetusta järjestetään kaikissa kouluissa ja luokkamuotoista erityisopetusta (=pienluokkaopetus): Kirkonkylän ja Kyröskosken kouluissa (1-6), Yhteiskoulussa (7-9) ja Kyröskartanossa.

Oppimisen ja koulukäynnin tukilomakkeistoa on kaikissa kouluissa käytetty vuoden 2013 alusta alkaen kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön sekä erilaiseen tiedottamiseen kehitetyn sähköisen WILMA-liittymän kautta. Ohjaaja- ja avustajapalvelut on järjestetty pääosin samalla tavalla kuin edellisenä vuonna. Jonkin verran on tarvittu lisäpanostusta.

Hämeenkyrö sai valtion erityisavustuksen vaativan erityisen (vakava psyykinen pulma, moni- tai vaikeavammaisuus, kehitysvammaisuus tai autismitilanne) tuen järjestelyihin. Tukea on käytetty vaativan erityisen tuen ohjaajan palkkaamiseen sekä koulutuksiin, jotka liittyvät vaativan erityiseen tukeen.

Opiskeluhoolto:

Opiskeluhooltolaki ja -opetussuunnitelma muuttuivat lukuvuoden 2014 aikana. Opiskeluhoollon kokoon-
tumis- ja yhteisöllisiin ja yksilökohtaisiin kokouksiin, jolloin niiden kirjaaminen myös muuttui.
Opiskeluhoolto ohjaa nyt kunnan ohjausryhmän lisäksi Ikaalisten kaupungin kanssa yhteinen vastaava kuraattori

Kehittämishankkeet:

- Kerho-hanke: koulujen kerhotoiminnan kehittäminen (avustus 32 000 euroa)
- Opettajien pedagoginen ICT-tuki -hanke (avustus 5 500 euroa)
- Perusopetuksen ryhmäkokojen pienentäminen -hanke (avustus 61 200 euroa)
- Erityisopetuksen laadun kehittäminen (avustus 19 900 euroa)
- Vaativaan erityisopetukseen liittyvä koulutus (avustus 4 400 euroa)

Kerhohankkeen ja pedagogisen ICT -hankkeen rahoittaa pääosin Opetushallitus. Koulujen kerhotoiminta on Hämeenkyrössä erittäin vireää. Opetus- ja kulttuuriministeriö on vastaavasti myöntänyt erityisavustusta perusopetuksen ryhmäkokojen pienentämiseen ja erityisopetuksen laadun kehittämiseen.

Hankeyhteistyötä tehdään lisäksi mm. Sastamalan koulutuskuntayhtymän hallinnoiman Osaava hankkeen (Opetushenkilöstön täydennyskoulutus) ja valtakunnallisen kehittämiskouluverkosto Majakan kanssa. Kouluilla on paljon myös omia kunta- ja koulukohtaisia kehittämishankkeita; esimerkiksi joustava koulupäivä, kestävä kehitys ja liikkuva koulu. Erityisesti Kirkonkylän koulu ja Yhteiskoulu ovat kehittäneet tiimiopettajuutta sekä esi- ja alkuopetuksessa että äidinkielen opiskelussa. Myös opetuksen pelillisyyttä ja oppikirjattomuutta on kokeiltu ja kehitetty. Muutama opettaja suoritti palvelujen tuotekehittäjien erikoisammattitutkinnon.

Henkilöstö (syyslukukausi 2015)

Virkarehorit	3	(3 htv)
Opettajat	97	(96,3 htv)
		- 9 esikoulussa (9 htv)
		- 43 vuosiluokat 1-6 (42,4 htv)
		- 32 vuosiluokat 7-9 (31,9 htv)
		- 13 erityis- ja erityisluokanopettajat, vuosiluokat 1-9 (13 htv)
Kasvatusohjaaja	0,8	lisäksi 0,2 sosiaalipalveluiden työtä
Koulunkäyntiohjaajat ja -avustajat	25	(20,3 htv)
Koulusihteerit	2,7	lisäksi 0,3 lukion työtä

Henkilöstön määrä vaihtelee vuosittain esim. perusopetusryhmien määrän ja ainevalintojen mukaan.

Perusopetuksen oppilasmäärät ja koulukohtaiset nettomenot

Koulu	Oppilaita 20.9.			Menot euroa/oppilas		
	2014		2015	2014		2015
Heinijärvi	1.1.-31.7.2014 65	1.8.-31.12.2014 77	74	1.1.-31.7.2014 3 813	1.8.-31.12.2014 2653	7 141
Kaipio	38		36	8 208		8 775
Kirkonkylä	1.1.-31.7.2014 234	1.8.-31.12.2014 254	243	1.1.-31.7.2014 4 413*	1.8.-31.12.2014 2975*	8 297*
Kyröskoski	257		255	6 502		7 046
Mahnala	107		97	6 968		7 906
Pinsiö	69		61	5 947		6 991
Yhteiskoulu	384		391	9 592		10 475
Yhteensä	1232		1157	7 834		8 090

* Kirkonkylän kouluun on keskitetty alakoulujen neljästä pienluokasta kolme. Yksi luokista on sijoitettu Kyröskoskelle. Oppilasmäärissä ovat mukana myös vieraskuntalaiset oppilaat. 2015 koulukohtaiset nettomenot eivät sisällä hankemenoja

Esiopetuksen oppilasmäärät

Koulu	Oppilaita 20.9.	
	2014	2015
Heinijärvi	15	16
Kaipio	4	9
Kirkonkylä	46	46
Kyröskoski	38	30
Mahnala	12	30
Pinsiö	15	10
Hämeenkyrössä esiopetusta saavat yhteensä	130	141

Oppilasmäärissä ovat mukana myös vieraskuntalaiset esioppilaat

TAVOITTEET

Talousarvion seuranta ja toteutuminen

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Toimintakulut: euroa/oppilas, euroa/asukas	Pirkanmaan keskitaso (lähde: Kuntien tunnusluvut 2013)	Mittarimuutos: Kuntamaisema 2014 Perusopetuksen kokonaiskustannukset/oppilas Hämeenkyrö 8 199 euroa/oppilas Kustannukset ovat Kuntamaisema-vertailussa matalat.

Vaikuttavuus; päättötodistuksen saaneet

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
lkm / ikäluokka, % / ikäluokka	100 %	100 %

Määrä, ryhmäkoko

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
1. Muodollisen kelpoisuuden omaavan henkilöstön määrä	1. 100 %	100 %
2. Oppitunnin oppilasmäärä (keskiarvo)	2. 17 (0-2 lk), 20 (3-6 lk) ja 17 /7-9 lk)	15,3 (0-2 lk), 17,8 (3-6 lk) ja 18,7 (7 – 9 lk)

Laatu

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
1. Muodollisen kelpoisuuden omaavan henkilöstön määrä	1. 100 %	100 %
2. Henkilöstökoulutus	2. 4 pv/lukuvuosi	3,88
3. Hanketoiminta	3. 1-2 / lukuvuosi	1-2 (koulukohtaisuus)

Perusopetuksen kehittäminen valtuuston palveluverkkopäätöksen perusteella

Tavoitetaso	Toteutuminen
Rakennushankkeiden edistyminen.	Toteutuneet suunnitelmien mukaisesti.

LUKIOKOULUTUS
rehtori Kari Lähde

	TA 2015	TP 2015
Menot	1 240 924	1 174 800
Tulot	5 000	14 900
Netto	1 235 900	1 159 900

Lukiokoulutukseen myönnettiin lisämäärärahaa 34 00 euroa, joka käytettiin kolmannen aloittavan opetusryhmän koulutuksen järjestämiseen.

F.E. Sillanpään lukio on yleislukio, joka tarjoaa laadukasta lukio-opetusta ja antaa opiskelunvalmiuksia sekä korkeakouluopintoihin että ylioppilaspohjaisiin ammatillisiin opintoihin ja läpi elämän jatkuvaan kou-

lutukseen. Yleissivistävän tehtävän toteuttamisen lisäksi F.E. Sillanpään lukio painottaa toiminnassaan äidinkieltä ja kirjallisuutta, kielten opiskelua ja pesäpalloa / urheilua. Lukio toimii samassa koulurakennuksessa Yhteiskoulun kanssa ja henkilöstö on pääosin yhteistä.

Lukion, ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen sekä vapaan sivistystyön rakenneuudistusta valmisteltiin ennen eduskuntavaaleja keväällä 2015. Tähän liittyen Pirkanmaan liitto laati kuntien pyynnöstä selvityksen mahdollisesta alueen lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen tiiviimmästä yhteistyöstä. Tässä yhteydessä Hämeenkyrön kunta ja Ikaalisten kaupunki päättivät lähteä neuvottelemaan lukioidensa välisen yhteistyön kehittämisestä. Yhteistyö on toteutunut mm. yhteisen Voimavara -hankkeen kautta.

Henkilöstö: F.E. Sillanpään lukion opettajia 8, Yhteiskoulun kanssa yhteisiä opettajia on 13 ja yksi koulu-sihtööri (0,3 htv).

Opiskelijamäärä

Opiskelijoita 20.9.		Menot euroa/opiskelija	
2014	2015	2014	2015
138	160	8 239	7 249
Erotus	+ 22	Erotus	- 990

TAVOITTEET

Talousarvion seuranta ja toteutuminen

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Kokonaismäärärahat: nettomenot euroa/oppilas	Nykyinen taso	oppilaita 160 (20.9.2015) => 7250 euroa/oppilas oppilaita 138 (20.9.2014) => 8 239 euroa/oppilas

Vaikuttavuus

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
1. Ylioppilastutkinnon suorittaneet	1. 100 %	49 aloitti, 47 kirjoitti ylioppilaaksi (95,9 % aloittaneista)
2. Lukion päättötodistuksen saaneet	2. 100 %	49 aloitti, 47 sai päättötodistuksen (95,9 % aloittaneista)

Määrä

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
1. Lukiokoulutukseen hakeutuminen	1. 45 %	49,7
2. Luokan koko	2. 24 oppilasta	23,1
3. Oppilasryhmän koko	3. 16,4 oppilasta	16,51

Laatu

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
1. Valtakunnalliset ylioppilas-koetulokset	1. Yleisarvosana Magna cumlaude	Cumlaude
2. Asiakastyytyväisyys (opiskelija- ja kurssipalaute)	2. tyytyväiset opiskelijat (4 asteikolla 1-5)	Tyytyväisyys 4 asteilolla 1 – 5
3. Hanke- ja kehittämistoiminta	3. Vähintään 1 hanke/lukuvuosi	Voimavara –hanke Ikaalisten lukion kanssa
4. Henkilöstön kelpoisuus	4. 100 % pätevyys	100 %
5. Henkilöstön täydennyskoulutus	5. 4 koulutuspäivää/hlö	3,56 pvää

ELÄMÄNLAATUPALVELUT

Kirjastotoimenjohtaja Liisa Mäntylä

	TA 2015	TP 2015
Menot	1 745 000	1 672 200
Tulot	240 200	289 600
Netto	1 504 700	1 382 600

Menot jäivät alle talousarvion syksyn hankintakiellon johdosta. Kirjaston aineistonhankinta keskeytettiin ja kulttuuripalvelujen tarjontaa kouluille supistettiin. Ostoista ja palveluista hankittiin vain välttämättömät.

TOIMINTA

Elämänlaatu palvelut aloitti organisaatiouudistuksen jälkeen omana vastuualueenaan 1.1.2015. Toiminnan muutos näkyi eniten talous- ja henkilöstöhallinnon keskittämisessä. Yhteisiä toimintamuotoja kehitettiin mm. tapahtumien järjestämisessä ja tiedottamisessa. Yhteinen, viikon mittainen taide- ja liikuntaleiri järjestettiin lapsille kesäkuussa Osaralla. Lisäksi osallistuttiin Perheiden päivään 12.9. ja Valintojen tapahtumaan marraskuussa.

Turvapaikanhakijoita osallistui toimintaan nuorisotilalla. Kirjastoon tilattiin Monikielisestä kirjastosta siirtokokoelma, jossa oli mm. farsin ja arabiankielistä kirjallisuutta. Tästä kokoelmasta kertyi lainoja 614 kappaletta. Liikuntapalvelujen ja Kansalaisopiston palveluille ei vielä vuoden 2015 aikana ollut kysyntää.

Kansalaisopistossa lisättiin sosiaalisen median käyttöä tiedottamisessa ja markkinoinnissa. Uutena toimintamuotona järjestettiin virtuaaliluentosarja Sotiemme varjoissa Turun suomenkielisestä työväenopistosta. Myös kevätnäyttely järjestettiin virtuaalisena kirjaston tiloissa.

Kirjastopalveluissa aloitettiin yhteistyö Celia -kirjastojen kanssa. Lukemisesteisille tarkoitettuja äänikirjoja saatiin kirjastoon lainattavaksi, Lisäksi kirjasto pystyy rekisteröimään asiakkaita Vera-palveluun, josta voi ladata äänikirjoja omille laitteille. Kuntosalikorttien myynti aloitettiin kirjastossa. Syksyllä lisättiin kirjaston aukioloaika itsepalveluajalla arkaamuisin, viikoittainen aukioloaika kasvoi viidellä tunnilla. Kirjastoau-ton palveluita myytiin Ikaalisille yhtenä päivänä viikossa.

Liikuntapalveluissa jatkettiin ohjattua terveysliikuntaa ja muuta liikuntaa kaikenikäisille. Liikuntapaikkojen kunnossapidossa hyödynnettiin kuntouttavaa työtoimintaa. Kesällä järjestettiin mm. uimakoulu ja palloilukoulu lapsille sekä juoksukoulu aikuisille.

Kulttuuripalvelut aloitti uuden kulttuurikasvatusohjelman toteuttamisen kouluilla. Musiikkiopistotoiminta hankittiin ostopalveluna Pirkanmaan musiikkiopistolta 1.1.2015 alkaen. Ahlforsin aseverstas -museo saatiin valmiiksi museokäyttöön ja sitä pidettiin kesällä muutamana päivänä avoinna. Kotiseutumuseo jatkoi koko perheelle suunnattuja aktivointipäiviä kahtena päivänä viikossa.

Nuorisopalveluissa Koskilinnassa sijaitsevan nuorisotilan toiminta ja valvonta järjestettiin suurimmaksi osaksi ostopalveluna, keväällä Hämeenkyrön 4H-yhdistykseltä ja syksyllä Settlementti Kyröskoskelalta. Kävijöiden ikäraja muutettiin syksyllä 13–17 -vuoteen (ennen 13 - 28 -vuotta), mikä lisäsi yläkouluikäisten kävijöiden määrää. Kouluilla järjestettiin mm. Kiva-kerho, ja yhteistyössä seurakunnan kanssa seitsemäsluokkalaisten ryhmäytystä. Lisäksi järjestettiin retki Duudsonit Parkkiin, Linnanmäelle ja erilaisiin tapahtumiin. Yhteistyössä hämeenkyröläisten yrittäjien ja kunnan Työpajan kanssa järjestettiin kaupunkiseikkailu Koskiralli. Alakoululaisille nuorisopalvelut tarjosi sekä viikoittaisen ohjatun pelivuoron että avoimen pelivuoron Kosken Sykkeellä.

Nuorisovaltuusto kokoontui 11 kertaa. Nuorisovaltuusto järjesti toukokuussa sählyturnauksen Kosken Sykkeelle ja marraskuussa konserttimatkan Lempäälään. Nuorisovaltuusto otti kantaa lukion tietokonehankintapäätökseen ja osallistui kahteen Pirkanmaan nuorisovaltuustojen yhteiseen kokoukseen. Lisäksi nuorisovaltuuston edustajat ovat olleet aktiivisesti mukana valtuuston ja sivistyslautakunnan kokouksissa.

HENKILÖSTÖ

Elämänlaatupalveluissa työskenteli 11 vakituista työntekijää 31.12.2015.

Kansalaisopiston määräaikainen päätoiminen kuvataideopettaja aloitti 1.8.2015. Tuntiopettajina työskenteli noin 50 opettajaa. Liikuntapalveluissa liikunnanohjaajan opintovapaan ajaksi palkattiin määräaikainen liikuntaneuvoja 24.8. alkaen. Vuoden 2015 alussa työnsä aloittanut määräaikainen liikuntaneuvoja irtisanoutui elokuussa, eikä hänen tilalleen ole palkattu uutta työntekijää. Määräaikainen kirjastoauton virkailija-kuljettaja työskenteli oppisopimuksella. Museopalveluissa (Kotiseutumuseolla ja Myllykolussa) työskenteli yhteensä kaksi osa-aikaista kesätyöntekijää. Ahlforsin asepajan esinekortiston digitoija työskenteli 6 kuukautta Kirmon säätiön ja museoviraston rahoittamana. Kuntouttavaa työtoimintaa hyödynnettiin sekä liikuntapalveluissa että kirjastossa.

Tuotekehittäjän erikoisammattitutkinnon suoritti kaksi elämänlaatupalvelujen työntekijää. Kansalaisopiston henkilöstö osallistui Osaava-hankkeen koulutuksiin. Nuorisopalvelujen henkilökunta osallistui useaan Pirkanmaalla järjestettyyn koulutukseen.

TAVOITTEET

Elämänlaatupalveluiden yhteinen tavoite; asiakastyytyväisyys, vaikutus hyvinvointiin ja elämänlaatuun

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Asiakaskyselyt, palautteen seuraaminen	4 (asteikolla 1-5)	Tavoitetaso toteutui kerätyn palautteen perusteella.

Talousarvion seuranta ja toteutuminen

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
1. Kirjaston toimintakulut / tilastoidut lainat, käynnit ja aukiolotunnit	1. vuoden 2014 taso	Palvelut tuotettiin hiukan alle viime vuotisen tason, paitsi aukiolotunnin hinta, joka laski paljon, 144 eurosta 136 euroon/ as.
2. Liikunta, kulttuuri ja museot: euroa/asukas	2. Kulttuuripalvelut: Pirkanmaan keskitaso tai Kuntamaiseman tiedot (lähde Kuntamaisema 2014 ja Kuntien tunnusluvut 2013)	Liikuntapalvelut: Hämeenkyrö 52 euroa/Kuntamaiseman vertailukuntien ka 113 euroa /asukas Kulttuuripalvelut 5,15 euroa/Pirkanmaan ka 2013 25 euroa/asukas Museot Hämeenkyrö 3,71 euroa/Kuntamaiseman vertailukuntien ka 21 euroa/asukas

Kävijämäärät

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Kirjasto: - kävijälaskelmat ja lainatilastot, verkkokäyntitilastot Liikunta: - ohjattuun terveystuokintaan osallistuvien määrä Museot: - pääsylippujen perusteella laskettu kävijämäärä Musiikkiopisto: - oppilasmäärä	Kirjasto: - Vuoden 2014 taso Liikunta: - 5 500 osallistujaa Museot: - 2 000 kävijää Musiikkiopisto: - 70 (taiteen perusopetus) ja 20 (musiikin varhaiskasvatus)	Kävijöitä vähemmän 11 %, lainoja vähemmän 6 %, verkkokäyntejä enemmän 13 % 8651 osallistujaa 1393 kävijää klk 63 + valmennusopp. 10 kpl slk 60 + valmennusopp. 18 kpl

Toiminnan määrä ja tavoitettavuus

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
1. Kansalaisopistossa opiskelevien osuus väestöstä	1. 15 %	14 %
2. Kansalaisopisto: uusien kursien osuus	2. 7 % kokonaismäärästä	17 %
3. Kulttuuri: itse järjestettyjen tapahtumien lukumäärä	3. 50 tapahtumaa/vuosi	100 tapahtumaa
4. Liikunta: ohjattujen ryhmien lukumäärä	4. 20 kpl/ viikko	15 kpl/ viikko
5. Nuoriso: nuorten tapahtumat ja nuorisovaltuuston toiminta, nuoriso-ohjaajan toiminta (raportti) ja nuorisotilan aukiolotunnit	5. Keskitaso (lähde:Kuntamaisema. kulut/alle 29-v. asukas), monipuolinen toiminta ja hyvä asiakaspalaute, nuorisotilan aukiolo-aika 24 tuntia/viikko	5. Toimintakulut Hämeenkyrö 41 e /Kuntamaiseman vertailukuntien ka 74 euroa. Toiminta on ollut monipuolista ja asiakaspalaute hyvää. Nuorisotila oli auki keväällä 30 h/viikko ja syksyllä 25 h/viikko.
6. Musiikkiopisto: tunnit	6. 90 / viikko	83 h/viikko

VARHAISKASVATUS

Varhaiskasvatuksen johtaja Päivi Kantonen

	TA 2015	TP 2015
Menot	6 325 400	6 618 200
Tulot	806 800	762 200
Netto	5 518 600	5 856 000

Tilinpäätös 2014 oli 603 900 euroa alle budjetoidun määrärahan, koska alkuvuonna oli poikkeuksellisen vähän lapsia hoidon tarpeessa. Tilanne muuttui syksyllä 2014, joten vuodelle 2015 lautakunta esittikin noin 5 990 000 euron määrärahavarausta. Kuukausipalkat ylittyivät vuonna 2015 noin 156 000 euroa, pääsyyinä ylitykseen on, että talousarvioon ei ollut varattu sijaisiin riittävää määrärahaa.

Talousarviossa 2015 arvioitiin lasten kotihoidon tuen suuruudeksi 617 000 euroa, joka ei riittänyt, vaan tukea maksettiin vuonna 2015 yhteensä 698 000 euroa, ylitystä 82 000 euroa. Tuloja arvioitiin saatavaksi enemmän kuin mitä tilinpäätökseen toteutui, toteutuma oli noin 44 600 euroa talousarvion alle. Palveluja ostettiin muilta kunnilta ja yksityisiltä palvelujen tuottajilta 140 000 eurolla, talousarviossa määräraha-vaara oli 90 000 euroa, ylitys tästä 50 000 euroa.

Varhaiskasvatuksen asiantuntijavirastoksi tuli 1.8.2015 alkaen Opetushallitus. Samaan aikaan astui voimaan uusi varhaiskasvatustalain.

Hämeenkyrön kunta tarjoaa laadukasta ja monimuotoista varhaiskasvatusta, joka perustuu kunnan Varhaiskasvatussuunnitelmaan. Suunnitelmassa Hämeenkyrön varhaiskasvatuksen arvoiksi on valittu luottamus, kasvatuskumppanuus, turvallisuus, ilo ja tasa-arvo. Tärkeinä toimintaa ohjaavina periaatteina ovat myös hämeenkyröläisyys ja kestävä kehitys. Vuonna 2015 lapsia on ollut hoidossa koko kunnassa 499 (30.11.2015). Varhaiskasvatuksen organisaatiomalli on kehittynyt vuoden 2015 elokuusta alkaen ns. aluemalliksi. Jokaisella kolmella alueella on noin 150 lasta ja noin 30 työntekijää.

Kirkonkylän alueeseen kuuluu Kirkonkylän päiväkotito, Kettupolun vuoropäiväkotito, Kaipion päiväkotito ja Pappilametsän päiväkotito sekä Kirkonkylän esioppilaiden päivähoito. Toimintaa on järjestetty kuudessa eri kiinteistössä. Alueella on panostettu lasten tunteitaitojen kehittämiseen, suomi toisena kielenä opetuksen sekä lasten osallisuuden lisäämiseen.

Kyröskosken alueeseen kuuluu Heinijärven päiväkotito, Koskilinnan päiväkotito ja Kyröskosken esiopetusyksikön päivähoito. Alueella on panostettu henkilökunnan sisäisiin koulutuksiin, tunteitaitojen kehittämiseen ja sähköisen oppimisympäristön kehittämiseen.

Sasin alueeseen kuului alkuvuoden 2015 Mahnalan päiväkotito ja Pinsiön päiväkotito sekä alueen esioppilaiden päivähoito. 1.8.2015 avasi ovensa uusi 160-paikkainen Sasin päiväkotito, johon yhdistyivät edellä mainitut yksiköt. Sasin päiväkotitoain painopistealueina ovat Kestävä kehitys ja Vihreä Lippu-toiminta.

Varhaiskasvatuksen erityisopetus muuttui 1.8.2015 siten, että entiset integroidut pienryhmät purettiin ja kaikki lapset sijoitettiin ns. tavallisiin ryhmiin. Samalla kiertävän erityislastentarhanopettajan ja kahden muun erityislastentarhanopettajan toimet muutettiin varhaiserityisopettajan toimiksi ja tehtäväkuvia tarkastettiin. Myös varhaiserityiskasvatus siirtyi aluemalliin, jokaisella kolmella alueella on oma VEO (varhaiserityisopettaja), joka vastaa oman alueensa varhaisen tuen organisoimisesta ja kasvatustyöstä.

Perhepäivähoitajajana omassa kodissaan toimi 10 työntekijää. Vuoden alusta perhepäivähoidon varhaisopaiikkana toimi Varakotito (Koulukatu 39), mutta lisääntyneen tarpeen takia lasten varahoito siirrettiin päiväkotiryhmiin 1.8.2015 alkaen.

Toisista kunnista tai yksityisiltä palveluntuottajilta on ostettu keväällä 22 paikkaa (1.4.2015) ja syksyllä 25 paikkaa (30.11.15). Muihin kuntiin on myyty kokoaikaisesti 10 paikkaa ja satunnaisesti vuorohoitoa.

Toukokuusta 2015 alkaen varhaiskasvatuksessa aloitti työnsä perheohjaaja, jonka työkenttänä on koko kunnan varhaiskasvatus, myös vielä kotona olevat lapset ja perheet. Perheohjaaja osallistuu päivähoiton vanhempain iltoihin ja palavereihin. Perheohjaaja piti vertaistukiryhmiä mm. vauvaperheille ja muillekin pienten lasten vanhemmille.

Avointa varhaiskasvatustoimintaa kunnassa järjestettiin sekä kerhomuotoisena että vapaana kohtaamispaikkana sekä Sasin kylällä Toukolassa että Koskilinnan tiloissa Kyröskoskella. Lisäksi syksyllä 2015 toimivat KEKE-kerhot (yhteensä 3 eri kerhoa) 3-5- vuotiaille lapsille. Tavoitteena kerhossa oli tutustua luontoon ja kestäväan kehityksen periaatteisiin laulun leikin ja yhteisen tekemisen avulla.

Varhaiskasvatuksen henkilökunta kokonaisuudessaan osallistui kuntien (Hämeenkyrö, Ikaalinen ja Parkano) yhteiseen pedagogisen johtamisen koulutukseen. Koulutuksessa oli vuoden aikana yhteensä 5 lähiopetuspäivää ja välitehtäviä. Koulutus syvensi omaa osaamista ja laajensi verkostoitumista naapurikuntien henkilöstön kanssa. Muita yksittäisiä koulutuksia oli mm. vuoroaidon koulutus, sateenkaariperheiden kohtaamiseen liittyvä koulutus, tukiviittoma-koulutus ja nukketeatteri pedagogisena välineenä koulutus.

Mobiilisovellus Päikky otettiin käyttöön koko kunnassa kevään aikana. Sovelluksen avulla tehostettiin työajan seurantaan sekä laajennettiin asiakkaiden mahdollisuuksia varatun hoitoajan suunnitteluun ja seurantaan.

Yhteistyötä palvelualueiden välillä on lisätty mm. monialaisilla tapaamisilla. Osoituksena yhteistyön sujumisesta koko kunnassa järjestettiin jo toinen Perheiden Päivä 12.9.2015 Kurjenmäen alueella. Päivä koki yhteen toimijat kunnasta (varhaiskasvatus, perusturva, elämänlaatu- ja palvelut), seurakunnasta ja kolmannelta sektorilta (mm. Osaran Martat, VPK, Maa- ja kotitalousnaiset, Rotarit, Lions Club, SPR). Päivä oli perheille ilmainen ja sisälsi monenlaista yhdessä tekemistä ja ihmettelemistä.

TAVOITTEET

Talousarvion seuranta ja toteutuminen

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Nettokustannukset / lapsi	Pirkanmaan keskitaso (lähde: Kuntien tunnusluvut 2013)	Mittarimuutos: Kuntamaisema 2014 Varhaiskasvatuksen kokonaiskustannukset/9417 euroa/lapsi, (lähde: Kuntamaisema 2014)

Asiakastyytyväisyys; vaikutus hyvinvointiin ja elämänlaatuun

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Asiakastyytyväisyyskyselyt, asiakaspalaute, henkilökuntakyselyt	4 (asteikolla 1-5)	4,3

Määrä

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Käyttöaste, ryhmäkoot/hlökunta	90 % (ei vuoro- tai hoito- eikä esioppilaiden päivähoito)	85,60%

Laatu

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
1. Muodollisen kelpoisuuden omaavan hlöstön määrä (%)	1. 100 %	90 %
2. Henkilöstökoulutukseen osallistuminen	2. 4 pv/vuosi/hlö	4 päivää/työntekijä
3. Hanketoiminta	3. 1 hanke/yksikkö/vuosi	2 hanketta

Varhaiskasvatuksen kehittäminen valtuuston palveluverkkopäätöksen perusteella

Tavoitetaso	Toteutuminen
Rakennushankkeiden eteneminen suunnitellussa aikataulussa.	Toteutunut

TEKNISET PALVELUT

Palvelujohtaja: tekninen johtaja Satu Hyötylä
Lautakunnat: tekninen lautakunta ja ympäristölautakunta

TEKNISET PALVELUT YHTEENSÄ (ilman vesihuoltolaitosta)
 Tekninen lautakunta ja ympäristölautakunta

	TA 2015	TP 2015
Menot	9 474 600	9 219 800
Tulot	8 962 000	9 021 00
Netto	512 600	198 800

TEKNINEN LAUTAKUNTA

	TA 2015	TP 2015
Menot	8 567 600	8 403 200
Tulot	8 807 000	8 850 500
Netto	+239 400	+447 200

HALLINTO- JA TOIMISTOPALVELUT
 Toimistopäällikkö Pirkko-Liisa Vääntinen

	TA 2015	TP 2015
Menot	224 700	214 900
Tulot	161 600	162 400
Netto	63 100	52 500

Hallinto- ja toimistopalvelut tuottaa toimistopalvelut teknisille palveluille ja vesihuoltolaitokselle. Palkkausmenot jaetaan sisäisesti eri palveluyksiköille.

Talousarviossa on määrärahat toimistohenkilöstön palkkaukseen sekä teknisen lautakunnan ja tiejaoston kuluihin. Tekninen lautakunta kokoontui 12 kertaa. Tiejaosto kokoontui 3 kertaa ja piti yhden katselmuksen.

Henkilöstö: Toimistopäällikkö ja toimistosihteerit (3) sekä tekninen johtaja 0,05 lautakunnan esittelijänä.

TAVOITTEET

Rakennusvalvonnan toimistotöiden järjestäminen olemassa olevalla henkilökunnalla

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Toimistosihteereiden työajan riittävyys	Kaikki toimistotyöt ehditään hoitamaan työajan puitteissa	Tavoitteessa onnistuttiin rakennusvalvonnan vähäisen lupamäärän ansiosta

KIINTEISTÖTOIMI**Tekninen johtaja Satu Hyötylä**

	TA 2015	TP 2015
Menot	4 995 700	4 866 700
Tulot	6 114 600	6 091 800
Netto	+1 118 900	+ 1225 100

Kiinteistötoimi vastaa kunnan omistamien ja omassa käytössä olevien rakennusten hoidosta ja kunnossapidosta sekä kiinteistöjen piha-alueiden hoidosta. Lautakunta vahvistaa vuosittain kunnan toimitilojen sisäiset vuokrat.

Kiinteistötoimi vastaa kunnan toimintoihin ulkopuolisilta vuokrattujen toimitilojen hoidosta ja kunnossapidosta sopimusten mukaisessa laajuudessa sekä näiden tilojen vuokrauksesta ja hallinnoinnista.

Yksikkö vastaa kiinteistötoimen rakennuttamistehtävistä.

Kiinteistötoimeen kuuluvat lisäksi metsät, pellot ja muut maa-alueet.

Henkilöstö: Tekninen johtaja (0,95), rakennuspäällikkö, tekninen isännöitsijä, rakennusmestari, siivouspäällikkö, laitoshuoltajat (20 ja 1 osa-aikainen, yhdistelmätyöntekijät 6), kiinteistönhoitajat (7), rakennustyöntekijät (2), puutarhatyöntekijä.

TAVOITTEET**Kiinteistöjen huoltokirjajärjestelmän käyttöönotto**

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Arvio sähköisen järjestelmän käyttötasosta.	Suunnitelmallinen kiinteistön-pito.	Tavoitteessa onnistuttiin osittain. Vikailmoitus-osio on nyt hyvin käytössä. Sähköisen järjestelmän käytön laajentaminen jatkuu myös vuonna 2016.

RUOKAPALVELUT**Ruokapalvelupäällikkö Jennileena Lähteenmäki**

	TA 2015	TP 2015
Menot	2 325 700	2 305 300
Tulot	2 357 200	2 339 100
Netto	+31 500	+33 800

Ruokapalvelut -yksikön tehtävänä on tuottaa ateriapalvelut kunnan yksiköille perusturvassa ja sivistyspalveluissa. Yksikköön kuuluu 4 keskuskeittiötä (Yhteiskoulun, Kyröskosken koulun, Kirkonkylän koulun ja terveyskeskuksen keittiöt) sekä palvelu- ja jakelukeittiötä kouluilla ja päiväkodeilla.

Henkilöstö: Ruokapalvelupäällikkö, ruokapalveluesimiehet (2), ruokapalveluvastaavat (5 ja 1 osa-aikainen), kokit (5) sekä ruokapalvelutyöntekijät (12, 1 osa-aikainen ja 6 määräaikaista, joista 3 yhdistelmätyöntekijää).

TAVOITTEET**Taloudellinen kouluateria**

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Raaka-ainehinta/ateria	Pirkanmaan keskitasoa	0,90 €/ateria, ei vertailutietoa saatavilla

Asiakastytyväisyys

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Kysely Yhteiskoulun ja F.E.Sillanpään lukion oppilaille ja henkilökunnalle	Tuloksen parantuminen verrattuna keväällä 2015 toteutettuun kyselyyn	Yleisarvosana v. 2014 oli 2,73 ja v. 2015 2,92 asteikolla 1 - 4 (4 paras). Vastausprosentti v. 2014 oli 42 ja v. 2015 11.

Lähiraaka-aineiden käytön lisääminen määrärahojen puitteissa

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Lähiraaka-aineiden osuus v. 2012 9 %, v. 2013 10 %, v. 2014 arvio 12 % (todellinen 10,8 %)	Osuuden nousua vuoden 2014 tasosta	Lähiraaka-aineiden osuus v. 2015 oli 9,9 % eli laskua vuodesta 2014 oli 0,9 %

KUNNALLISTEKNIikka**Kunnallistekniikan rakennuspäällikkö Jari Luoma**

	TA 2015	TP 2015
Menot	1 021 500	1 016 400
Tulot	173 700	257 300
Netto	847 800	759 100

Kunnallistekniikka -yksikkö vastaa kaavakatuja ja hoitosopimuksiin perustuen yksityisteiden kunnossapidosta, avustaa yksityisteitä, edistää liikenneturvallisuutta, ylläpitää kunnan konekeskusta ja varastoa, hoitaa puistot, leikkikentät, katujen ja teiden viheralueet, venepaikat, matonpesupaikat sekä torin. Yksikkö vastaa toimialueensa rakennuttamistehtävistä.

Henkilöstö: Kunnallistekniikan rakennuspäällikkö (0,35), maanrakennusmestari, traktorinkuljettaja, maanrakennustyöntekijät (2), puistotyöntekijät (2), kausityöntekijät (3) ja torivalvoja/siivoja.

TAVOITTEET**Konekeskuksen koneiden käyttöasteen nostaminen**

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Valtran käyttöaste v. 2013 oli 60 %	Valtran käyttöasteen nostaminen vuodesta 2013	Valtran käyttöaste v. 2015 oli 83 %

Kaavakatuja korjaustarpeiden inventointi

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Korjaustarpeiden kartoituksen ja korjausaikataulun valmistelu.	Kaavakatuja korjaussuunnitelma.	Palkattiin konsultti tekemään pohjaselvitystä saneeraussuunnitelmaa varten.

VESIHUOLTOLAITOS**Kunnallistekniikan rakennuspäällikkö Jari Luoma**

	TA 2015	TP 2015
Menot	1 167 500	1 171 400
Tulot	1 663 10	1 840 300
Netto	+495 600	+668 900

Vesihuoltolaitokselle myönnettiin lisämääräraha 112 000 euroa vanhan puhdistamon purkamiseen.

Vesihuollolla tarkoitetaan veden hankintaa ja johtamista, käsittelyä ja toimittamista talousvetenä käytettäväksi sekä viemärointiä eli jäteveden poisjohtamista ja käsittelyä.

Vesihuoltolaitos hoitaa lisäksi kunnan vastuulla olevan hulevesien poisjohtamisen.

Vesihuollon piirissä oli vuoden vaihteessa 3026 kulutuspiistettä, lisäystä vuodessa 33. Talousvettä laskutettiin 302 251 m³ (v. 2014 306 913 m³) ja jätevettä laskutettiin 303 193 m³ (v. 2014 312 271 m³).

Henkilöstö: Kunnallistekniikan rakennuspäällikkö (0,55), puhdistamonhoitaja ja laitosmiehet (3).

TAVOITTEET**Putkistojen korjaustarpeiden kartoittaminen**

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Vuoden aikana kartoitetut putkistot	Vesihuollon pitkän tähtäyksen suunnitelma (pts-suunnitelma)	Osa Kyröskosken taajaman jätevesiverkostosta kartoitettu.

Verkostokartat sähköiseen muotoon

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Vuoden aikana sähköiseen muotoon saadut osaverkostot.	Koko vesihuoltoverkosto sähköisessä muodossa.	Kaikki uudet vesi- ja viemäriinjat sekä puolet Käpylän alueesta ja Vesajärven, Kuustenlatvan, Herttualan ja Heinijärven runkovesijohdot.

YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA

	TA 2015	TP 2015
Menot	907 000	816 500
Tulot	155 000	170 500
Netto	752 000	646 100

YMPÄRISTÖPALVELUT**rakennustarkastaja Timo Mäkelä**

	TA 2015	TP 2015
Menot	314 800	283 100
Tulot	137 000	128 900
Netto	177 800	154 200

Ympäristöpalvelut vastaa kunnan rakennusvalvontaan ja ympäristönsuojeluun liittyvistä viranomaistehtävistä.

Henkilöstö: Rakennustarkastaja, tarkastusinsinööri, kunnallistekniikan rakennuspäällikkö (0,10), ympäristötarkastaja.

TAVOITTEET

Rakennusvalvonnan tehtävien asianmukainen hoitaminen

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Käsittelyaika	2-3 viikkoa	2-3 viikkoa

Pohjavesialueella olevien maa-aineslupien valvonta

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Käsittelyaika	30 %	30 %

Ympäristönsuojelulain mukaisten lupa-asioiden asianmukainen käsittely- ja viranomaisvalvonta

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Käsittelyaika	Meluilmoitukset 1 vko - 3 kk, ympäristöluvut 4-8 kuukautta.	Meluilmoitukset 1 vko - 3 kk, ympäristöluvut 4-8 kuukautta

MAANKÄYTTÖ JA KAAVOITUS kaavoitusarkkitehti Jurkka Pöntys

	TA 2015	TP 2015
Menot	346 400	294 000
Tulot	18 000	41 600
Netto	328 400	252 500

Maankäyttöyksikkö hoitaa maa-aineslain mukaiset tehtävät, raakamaan hankkimisen ja muita alaa koskevia asioita, tonttien mittauksen ja myynnin sekä markkinoinnin yhteistyössä yrityspalveluiden kanssa.

Kaavoitusyksikkö hoitaa kunnan asema- ja yleiskaavoitusta. Kaavoitusyksikkö antaa kunnan lausunnot, rakentamisesta ja naapurikuntien kaavoituksen ohjaaville viranomaisille sekä muille tahoille maankäyttöhankkeista ja kaavoista.

Henkilöstö: Kaavoitusarkkitehti, kaavasuunnittelija, maankäyttöinsinööri, mittamies ja kartoittaja/mittamies.

TAVOITTEET

Kunnan tavoitteita vastaava kaavoitusohjelma sisällön ja ajoituksen osalta

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Kaavoitusohjelman toteutuminen.	Tavoitteiden toteutuminen määrän ja laadun osalta.	Isot osayleiskaavat on saatu päätökseen. Kaavoitusohjelman mukaiset uudet asemakaavaprosessit ja kaavamutostyöt ovat käynnistyneet. Kaavoitusyksikön kaavatyöt on päätetty syksyllä keskeyttää toistaiseksi (kaavoitusarkkitehti irtisanoutunut). Lopputulos hyvä.

Kaavoituksen lupa-asioiden nopea hoitaminen

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Käsittelyaika < 2 kk	viivytyksetön ratkaisu	Pääosin toteutunut. Hidastavat tekijät on tiedostettu (ELY:n lausunnot/päätökset, päätösvalan siirtyminen ympäristölautakunnalle, kaavoitusarkkitehdin irtisanoutuminen) ja asiakkaita on informoitu. Lopputulos tyydyttävä.

Omakoti- ja rivitalorakentamisen ylläpito

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Käsittelyaika < 3 kk	15 myytyä asuntotonttia	4 asuntotonttia myytiin

YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLTO
tekninen johtaja Satu Hyötylä

	TA 2015	TP 2015
Menot	245 800	239 400
Tulot	0	0
Netto	245 800	239 400

Pirkkalan kunnan hallinnoima seudullinen palveluyksikkö Pirteva hoitaa ympäristöterveydenhuoltoa, elintarvikkevalvontaa ja eläinlääkintähuoltoa sekä eläinsuojeluvalvontaa Hämeenkyrön alueella. Hämeenkyrön osuus on asukasluvun perusteella 9 % terveysvalvonnan kokonaiskuluista ja 37 % eläinlääkintähuollon kuluista.

YHTEENVETO VALTUUSTON HYVÄKSYMIEEN MÄÄRÄRAHOJEN TOTEUTUMISESTA

	Sitovuus N/B	Määrärahat				
		Alkup. ta- lousarvio	TA:n muutokset	TA muut:n jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
KÄYTTÖTALOUSOSA						
Hallintopalvelut	N	3 023	0	3 023	3 004	-18
Perusturvapalvelut	N	31 581	760	32 341	32 494	153
Sivistyspalvelut	N	20 027	34	20 061	19 559	-502
Tekniset palvelut	N	523	0	513	198	-314
Vesihuoltolaitos	N	-608	112	-496	-669	173
TULOSLASKELMAOSA						
Verotulot		36 300		36 300	35 767	-533
Valtionosuudet		20 600		20 600	21 185	585
Korkotulot		100		100	184	84
Muut rahoitustulot		300		300	350	50
Korkomenot		600		600	323	-277
Muut rahoitusmenot		50		50	188	138
Satunnaiset erät						
INVESTOINTIOSA						
Hallintopalvelut						
Kiinteistöjen hankinta		150		150	340	190
Kiinteistöjen myynti		-150		-150	-361	221
Osakkeet ja osuudet		35		35	21	-14
Perusturvapalvelut						
ATK-ohjelmahankinnat ja päivitykset		50		50	54	4
Irtaimistohankinnat		110		110	19	-91
Sivistyspalvelut						
Opetuksessa käytettävät laitteet ja kalusto		20		20	19	-1
Heinijärven koulun teknisen tilan ja tekstiililuokan laitteet ja kalusteet		15		15	16	1
Museot ja muistomerkit		10		10	0	-10
Traktori		60		60	72	12
Vanhan traktorin myyntitulo		-20		-20	0	-20
Tekninen lautakunta						
lautakunnan irtaimisto		70		70	60	-10
Ympäristölautakunta						
lautakunnan irtaimisto		77		77	65	-12
Tekniset palvelut, kiinteistötoimi						
Kiinteistötoimen rakennushankkeet, alle 500 000 euron hankkeet		300		300	231	-69
Terveyskeskus, neuvolan saneeraus ja loput saneeraamattomat tilat		800	50	850	772	-78
Vanhusten päivätoimintakeskus		0	350	350	78	-272
Hämeenkyrön monitoimikeskus		10 000		10 000	8 725	-1 275
Sasin päiväkotit		2 200		2 200	2 192	-8
Mahnalan ympäristökoulu		100		100	44	-56
Perusturvan tilatarpeiden suunnittelu		100	-100	0	0	
Perusturvan uusien tilojen toteutukseen		300	-300	0	0	
Koskilinna, hanke		0		0	16	16
Tekniset palvelut, tiestö						
Tiestöhankkeet		350		350	282	-68

Vesihuoltolaitos						
Vesihuoltohankkeet		200	150	350	310	-40
Viemäriverkoston laajennus; Sasi- Mahnala-Kyröspohja-Heinijärvi		2 000	-150	1 850	1 265	-585
Jätevedenpuhdistamon rakentaminen		5 000	1 000	6 000	6 073	73
<i>Osuus investointimenoihin, Ylöjärvi</i>		-1 000		-1 000	-876	-124
RAHOITUSOSA						
Antolainauksen muutokset						
Antolainasaamisten lisäykset					9	9
Antolainasaamisten vähennykset		100		100	45	-55
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		22 500		22 500	20 000	-2 500
Pitkäaikaisten lainojen vähennys		3 000		3 000	1 839	-1 161
Lyhytaikaisten lainojen muutos					2 496	2 496
Oman pääoman muutokset						
Vaikutus maksuvalmiuteen					2 300	2 300

VERTAILUTAULUKOT

Tässä taulukossa on vertailut palveluyksiköittäin ja -alueittain vuosien 2013 ja 2014 tilinpäätökseen sekä talousarvioon 2015.

Edellisten tilinpäätösten luvut eivät ole samat kuin ko. vuosien tasekirjoissa. Syynä eroon on se, että tämä tuloste on tehty vuoden 2015 toiminnan rakenteen mukaisesti. Taulukossa aiemmat vuodet on muokattu tämän rakenteen mukaisiksi. Luvut on tällä tavoin yritetty saada mahdollisimman vertailukelpoisiksi.

	TP 2013	TP 2014	TA 2015	TP 2015
HALLINTOPALVELUT				
TOIMIELIMET				
Toimintatuotot	82 183	80 641	25 000	62 266
Tuotot yhteensä	82 183	80 641	25 000	62 266
Palkkamenot	-281 714	-221 978	-263 100	-281 027
Muut henkilöstömenot	-61 382	-48 630	-51 156	-58 820
Henkilöstömenot yhte	-343 097	-270 607	-314 256	-339 847
Muut menot	-448 278	-532 577	-451 634	-473 551
Toimintakulut yhteen	-791 374	-803 184	-765 890	-813 398
Netto	-709 192	-722 543	-740 890	-751 132
HALLINNON TUKIPALVELUT				
Toimintatuotot	592 899	667 002	639 200	648 394
Tuotot yhteensä	592 899	667 002	639 200	648 394
Palkkamenot	-491 051	-484 725	-499 600	-499 216
Muut henkilöstömenot	-161 035	-177 344	-177 562	-170 955
Henkilöstömenot yhte	-652 086	-662 068	-677 162	-670 171
Muut menot	-849 800	-853 026	-946 462	-914 076
Toimintakulut yhteen	-1 501 886	-1 515 095	-1 623 624	-1 584 246
Netto	-908 986	-848 093	-984 424	-935 852
YHTEISTOIMINTA				
Toimintatuotot	29 249	29 118	98 000	25 490
Tuotot yhteensä	29 249	29 118	98 000	25 490
Palkkamenot	-2 689	-2 603	-2 700	-2 625
Muut henkilöstömenot	13 657	-67 475	-76 026	-31 943
Henkilöstömenot yhte	10 967	-70 078	-78 726	-34 568
Muut menot	-1 335 457	-1 354 953	-1 316 660	-1 307 740
Toimintakulut yhteen	-1 324 490	-1 425 031	-1 395 386	-1 342 308
Netto	-1 295 241	-1 395 913	-1 297 386	-1 316 819

	TP 2013	TP 2014	TA 2015	TP 2015
HALLINTOPALVELUT YHTEENSÄ				
Toimintatuotot	704 331	776 760	762 200	736 150
Tuotot yhteensä	704 331	776 760	762 200	736 150
Palkkamenot	-775 455	-709 305	-765 400	-782 868
Muut henkilöstömenot	-208 760	-293 448	-304 744	-261 718
Henkilöstömenot yhte	-984 215	-1 002 754	-1 070 144	-1 044 586
Muut menot	-2 633 535	-2 740 556	-2 714 756	-2 695 367
Toimintakulut yhteen	-3 617 750	-3 743 310	-3 784 900	-3 739 953
Netto	-2 913 419	-2 966 550	-3 022 700	-3 003 802
PERUSTURVAPALVELUT				
PERUSTURVAPALVELUJEN HAL- LINTO HALLINTO- JA TOIMISTOPALVEL- LUT				
Toimintatuotot	34 098	42 053	9 600	10 908
Tuotot yhteensä	34 098	42 053	9 600	10 908
Palkkamenot	-261 652	-237 420	-322 800	-345 009
Muut henkilöstömenot	-336 780	-316 453	-462 210	-301 103
Henkilöstömenot yhte	-598 432	-553 873	-785 010	-646 113
Muut menot	-103 886	-124 887	-128 142	-122 596
Toimintakulut yhteen	-702 318	-678 760	-913 152	-768 708
Netto	-668 220	-636 707	-903 552	-757 801
TERVEYSPALVELUT				
AVOHOITO				
Toimintatuotot	872 601	949 247	1 040 613	1 038 668
Tuotot yhteensä	872 601	949 247	1 040 613	1 038 668
Palkkamenot	-1 702 289	-1 805 870	-1 895 917	-1 945 726
Muut henkilöstömenot	-420 014	-443 967	-482 046	-471 110
Henkilöstömenot yhte	-2 122 304	-2 249 837	-2 377 963	-2 416 836
Muut menot	-1 945 227	-1 904 420	-2 140 096	-2 207 746
Toimintakulut yhteen	-4 067 531	-4 154 257	-4 518 059	-4 624 582
Netto	-3 194 930	-3 205 010	-3 477 446	-3 585 913
SUUN TERVEYDENHUOLTO				
Toimintatuotot	286 304	305 548	346 800	385 291
Tuotot yhteensä	286 304	305 548	346 800	385 291
Palkkamenot	-372 995	-466 897	-496 000	-548 834
Muut henkilöstömenot	-97 459	-117 765	-128 789	-135 374
Henkilöstömenot yhte	-470 454	-584 662	-624 789	-684 208
Muut menot	-585 383	-386 577	-444 708	-445 248
Toimintakulut yhteen	-1 055 837	-971 239	-1 069 497	-1 129 456
Netto	-769 533	-665 691	-722 697	-744 165

	TP 2013	TP 2014	TA 2015	TP 2015
VUODEOSASTOT				
Toimintatuotot	1 125 553	1 026 952	1 115 900	1 114 317
Tuotot yhteensä	1 125 553	1 026 952	1 115 900	1 114 317
Palkkamenot	-2 238 026	-2 116 921	-2 212 500	-2 060 385
Muut henkilöstömenot	-568 483	-566 084	-607 283	-517 348
Henkilöstömenot yhte	-2 806 509	-2 683 004	-2 819 783	-2 577 734
Muut menot	-1 419 243	-1 210 165	-1 423 593	-1 446 048
Toimintakulut yhteen	-4 225 752	-3 893 170	-4 243 376	-4 023 781
Netto	-3 100 199	-2 866 217	-3 127 476	-2 909 464
ERIKOISSAIRAANHOITO				
Muut henkilöstömenot	-108 957	-91 436	-98 026	-84 187
Henkilöstömenot yhte	-108 957	-91 436	-98 026	-84 187
Muut menot	-11 263 108	-11 557 913	-11 628 000	-12 308 035
Toimintakulut yhteen	-11 372 065	-11 649 349	-11 726 026	-12 392 222
Netto	-11 372 065	-11 649 349	-11 726 026	-12 392 222
TERVEYSPALVELUT YHTEENSÄ				
Toimintatuotot	2 284 458	2 281 747	2 503 313	2 538 276
Tuotot yhteensä	2 284 458	2 281 747	2 503 313	2 538 276
Palkkamenot	-4 313 310	-4 389 687	-4 604 417	-4 554 945
Muut henkilöstömenot	-1 194 915	-1 219 251	-1 316 144	-1 208 020
Henkilöstömenot yhte	-5 508 225	-5 608 939	-5 920 561	-5 762 965
Muut menot	-15 212 961	-15 059 075	-15 636 397	-16 407 076
Toimintakulut yhteen	-20 721 186	-20 668 014	-21 556 958	-22 170 041
Netto	-18 436 727	-18 386 267	-19 053 645	-19 631 765
SOSIAALIPALVELUT SOSIAALITYÖ JA PERHEPALVE- LUT				
Toimintatuotot	1 237 468	1 172 030	1 248 900	1 276 575
Tuotot yhteensä	1 237 468	1 172 030	1 248 900	1 276 575
Palkkamenot	-766 025	-692 343	-588 030	-589 056
Muut henkilöstömenot	-283 700	-296 831	-134 907	-227 378
Henkilöstömenot yhte	-1 049 725	-989 175	-722 937	-816 433
Muut menot	-5 123 796	-5 013 554	-5 258 499	-5 224 564
Toimintakulut yhteen	-6 173 522	-6 002 728	-5 981 436	-6 040 997
Netto	-4 936 054	-4 830 698	-4 732 536	-4 764 422

	TP 2013	TP 2014	TA 2015	TP 2015
SOSIAALIPSYKIATRINEN TYÖ				
Toimintatuotot	172 432	194 494	175 960	192 947
Tuotot yhteensä	172 432	194 494	175 960	192 947
Palkkamenot	-367 748	-371 433	-370 150	-362 600
Muut henkilöstömenot	-86 889	-86 831	-87 898	-82 437
Henkilöstömenot yhte	-454 636	-458 264	-458 048	-445 038
Muut menot	-88 262	-122 942	-143 377	-125 623
Toimintakulut yhteen	-542 898	-581 206	-601 425	-570 661
Netto	-370 466	-386 712	-425 465	-377 714
KEHITYSVAMMAPALVELUT				
Toimintatuotot	169 446	222 728	223 800	232 249
Tuotot yhteensä	169 446	222 728	223 800	232 249
Palkkamenot	-468 488	-474 132	-493 210	-513 812
Muut henkilöstömenot	-103 533	-106 931	-114 015	-115 100
Henkilöstömenot yhte	-572 021	-581 062	-607 225	-628 912
Muut menot	-1 190 378	-1 132 243	-1 282 631	-1 238 581
Toimintakulut yhteen	-1 762 398	-1 713 305	-1 889 856	-1 867 493
Netto	-1 592 953	-1 490 577	-1 666 056	-1 635 244
KOTIHOITO				
Toimintatuotot	943 739	1 039 208	1 067 355	1 090 981
Tuotot yhteensä	943 739	1 039 208	1 067 355	1 090 981
Palkkamenot	-1 938 738	-1 987 885	-1 919 600	-1 968 600
Muut henkilöstömenot	-589 788	-587 656	-660 317	-589 153
Henkilöstömenot yhte	-2 528 527	-2 575 542	-2 579 917	-2 557 753
Muut menot	-918 234	-1 040 742	-1 219 360	-1 207 965
Toimintakulut yhteen	-3 446 761	-3 616 284	-3 799 277	-3 765 718
Netto	-2 503 022	-2 577 076	-2 731 922	-2 674 736
VANHUSTEN PALVELUKESKUS				
Toimintatuotot	796 218	840 610	855 300	927 781
Tuotot yhteensä	796 218	840 610	855 300	927 781
Palkkamenot	-1 623 451	-1 588 703	-1 523 900	-1 556 171
Muut henkilöstömenot	-498 906	-537 812	-508 552	-458 962
Henkilöstömenot yhte	-2 122 357	-2 126 515	-2 032 452	-2 015 133
Muut menot	-596 069	-621 887	-697 001	-715 077
Toimintakulut yhteen	-2 718 427	-2 748 402	-2 729 453	-2 730 210
Netto	-1 922 208	-1 907 792	-1 874 153	-1 802 429

	TP 2013	TP 2014	TA 2015	TP 2015
TYÖLLISYYSPALVELUT				
Toimintatuotot	213 805	224 120	304 210	297 483
Tuotot yhteensä	213 805	224 120	304 210	297 483
Palkkamenot	-254 408	-282 962	-438 230	-392 477
Muut henkilöstömenot	-81 476	-69 556	-126 655	-105 584
Henkilöstömenot yhte	-335 885	-352 518	-564 885	-498 061
Muut menot	-193 829	-442 457	-692 995	-649 729
Toimintakulut yhteen	-529 713	-794 974	-1 257 880	-1 147 790
Netto	-315 909	-570 855	-953 670	-850 307
SOSIAALIPALVELUT YHTEENSÄ				
Toimintatuotot	3 533 108	3 693 189	3 875 525	4 018 018
Tuotot yhteensä	3 533 108	3 693 189	3 875 525	4 018 018
Palkkamenot	-5 418 859	-5 397 459	-5 333 120	-5 382 715
Muut henkilöstömenot	-1 644 293	-1 685 617	-1 632 344	-1 578 614
Henkilöstömenot yhte	-7 063 152	-7 083 075	-6 965 464	-6 961 329
Muut menot	-8 110 568	-8 373 825	-9 293 863	-9 161 540
Toimintakulut yhteen	-15 173 720	-15 456 900	-16 259 327	-16 122 869
Netto	-11 640 612	-11 763 711	-12 383 802	-12 104 851
PERUSTURVAPALVELUT YHTEENSÄ				
Toimintatuotot	5 851 664	6 016 990	6 388 438	6 567 202
Tuotot yhteensä	5 851 664	6 016 990	6 388 438	6 567 202
Palkkamenot	-9 993 821	-10 024 566	-10 260 337	-10 282 669
Muut henkilöstömenot	-3 175 987	-3 221 321	-3 410 698	-3 087 737
Henkilöstömenot yhte	-13 169 808	-13 245 887	-13 671 035	-13 370 406
Muut menot	-23 427 415	-23 557 788	-25 058 402	-25 691 212
Toimintakulut yhteen	-36 597 223	-36 803 675	-38 729 437	-39 061 618
Netto	-30 745 559	-30 786 685	-32 340 999	-32 494 416
SIVISTYSPALVELUT				
SIVISTYSLAUTAKUNTA HALLINTO- JA TOIMISTOPALVELUT				
Toimintatuotot	54	130	0	422
Tuotot yhteensä	54	130	0	422
Palkkamenot	-245 229	-247 619	-273 840	-251 662
Muut henkilöstömenot	-173 707	-162 247	-176 793	-166 376
Henkilöstömenot yhte	-418 935	-409 866	-450 633	-418 039
Muut menot	-56 551	-57 500	-125 149	-66 702
Toimintakulut yhteen	-475 486	-467 367	-575 782	-484 741
Netto	-475 432	-467 236	-575 782	-484 319

	TP 2013	TP 2014	TA 2015	TP 2015
ESI- JA PERUSOPETUS				
Toimintatuotot	786 990	865 569	741 724	799 026
Tuotot yhteensä	786 990	865 569	741 724	799 026
Palkkamenot	-5 389 464	-5 280 890	-5 320 816	-5 297 535
Muut henkilöstömenot	-1 401 190	-1 409 176	-1 559 973	-1 374 414
Henkilöstömenot yhte	-6 790 654	-6 690 066	-6 880 789	-6 671 949
Muut menot	-3 926 002	-4 284 800	-5 086 534	-4 803 045
Toimintakulut yhteen	-10 716 656	-10 974 866	-11 967 323	-11 474 994
Netto	-9 929 665	-10 109 297	-11 225 599	-10 675 968
LUKIOKOULUTUS				
Toimintatuotot	14 802	14 635	5 000	14 904
Tuotot yhteensä	14 802	14 635	5 000	14 904
Palkkamenot	-648 413	-655 466	-706 603	-670 345
Muut henkilöstömenot	-152 170	-167 960	-193 276	-167 121
Henkilöstömenot yhte	-800 583	-823 427	-899 879	-837 467
Muut menot	-330 843	-328 160	-341 045	-337 323
Toimintakulut yhteen	-1 131 426	-1 151 587	-1 240 924	-1 174 790
Netto	-1 116 624	-1 136 952	-1 235 924	-1 159 886
ELÄMÄNLAATUPALVELUT				
Toimintatuotot	267 956	248 581	240 246	289 607
Tuotot yhteensä	267 956	248 581	240 246	289 607
Palkkamenot	-694 483	-636 753	-627 490	-629 807
Muut henkilöstömenot	-196 149	-213 778	-212 635	-194 087
Henkilöstömenot yhte	-890 632	-850 531	-840 125	-823 894
Muut menot	-775 029	-792 273	-904 857	-848 341
Toimintakulut yhteen	-1 665 662	-1 642 804	-1 744 982	-1 672 235
Netto	-1 397 705	-1 394 223	-1 504 736	-1 382 628
VARHAISKASVATUS				
Toimintatuotot	867 353	796 254	806 800	762 198
Tuotot yhteensä	867 353	796 254	806 800	762 198
Palkkamenot	-3 771 754	-3 170 878	-3 173 855	-3 336 775
Muut henkilöstömenot	-975 832	-865 591	-873 613	-894 344
Henkilöstömenot yhte	-4 747 585	-4 036 469	-4 047 468	-4 231 118
Muut menot	-1 832 952	-2 111 160	-2 277 968	-2 387 031
Toimintakulut yhteen	-6 580 537	-6 147 629	-6 325 436	-6 618 150
Netto	-5 713 184	-5 351 375	-5 518 636	-5 855 952

	TP 2013	TP 2014	TA 2015	TP 2015
SIVISTYSPALVELUT YHTEENSÄ				
Toimintatuotot	1 937 156	1 925 169	1 793 770	1 866 156
Tuotot yhteensä	1 937 156	1 925 169	1 793 770	1 866 156
Palkkamenot	-10 749 343	-9 991 606	-10 102 604	-10 186 124
Muut henkilöstömenot	-2 899 047	-2 818 753	-3 016 290	-2 796 343
Henkilöstömenot yhte	-13 648 390	-12 810 359	-13 118 894	-12 982 467
Muut menot	-6 921 377	-7 573 893	-8 735 553	-8 442 443
Toimintakulut yhteen	-20 569 766	-20 384 252	-21 854 447	-21 424 910
Netto	-18 632 611	-18 459 083	-20 060 677	-19 558 753
TEKNISET PALVELUT				
TEKNINEN LAUTAKUNTA HALLINTO- JA TOIMISTOPALVELUT				
Toimintatuotot	193 031	190 904	161 599	162 359
Tuotot yhteensä	193 031	190 904	161 599	162 359
Palkkamenot	-178 844	-166 479	-156 806	-155 273
Muut henkilöstömenot	-40 728	-39 264	-33 765	-32 699
Henkilöstömenot yhte	-219 572	-205 743	-190 571	-187 972
Muut menot	-23 635	-25 679	-34 147	-26 905
Toimintakulut yhteen	-243 208	-231 423	-224 718	-214 877
Netto	-50 177	-40 519	-63 119	-52 519
KIINTEISTÖTOIMI				
Toimintatuotot	4 857 110	4 885 187	6 014 616	5 994 566
Valmistus omaan käyt	56 350	76 927	100 000	97 231
Tuotot yhteensä	4 913 461	4 962 114	6 114 616	6 091 797
Palkkamenot	-1 074 331	-1 210 274	-1 190 840	-1 193 309
Muut henkilöstömenot	-368 830	-357 837	-415 219	-369 490
Henkilöstömenot yhte	-1 443 161	-1 568 111	-1 606 059	-1 562 799
Muut menot	-3 404 023	-3 513 545	-3 389 632	-3 303 890
Toimintakulut yhteen	-4 847 184	-5 081 656	-4 995 691	-4 866 689
Netto	66 277	-119 542	1 118 925	1 225 108
RUOKAPALVELUT				
Toimintatuotot	1 914 246	2 088 077	2 357 183	2 339 063
Tuotot yhteensä	1 914 246	2 088 077	2 357 183	2 339 063
Palkkamenot	-906 474	-1 015 625	-1 062 350	-1 017 347
Muut henkilöstömenot	-212 621	-240 737	-252 192	-242 649
Henkilöstömenot yhte	-1 119 095	-1 256 362	-1 314 542	-1 259 996
Muut menot	-854 550	-923 014	-1 011 176	-1 045 298
Toimintakulut yhteen	-1 973 645	-2 179 377	-2 325 718	-2 305 294
Netto	-59 399	-91 300	31 465	33 769

	TP 2013	TP 2014	TA 2015	TP 2015
KUNNALLISTEKNIikka				
Toimintatuotot	159 278	294 461	160 610	238 410
Valmistus omaan käyt	8 233	18 640	13 030	18 840
Tuotot yhteensä	167 511	313 101	173 640	257 250
Palkkamenot	-122 706	-263 703	-217 382	-229 878
Muut henkilöstömenot	-47 724	-76 386	-64 202	-69 400
Henkilöstömenot yhte	-170 430	-340 089	-281 584	-299 277
Muut menot	-711 016	-628 816	-739 901	-717 111
Toimintakulut yhteen	-881 445	-968 906	-1 021 485	-1 016 389
Netto	-713 934	-655 805	-847 845	-759 139
TEKNINEN LAUTAKUNTA YH- TEENSÄ				
Toimintatuotot	7 123 665	7 458 629	8 694 008	8 734 397
Valmistus omaan käyt	64 583	95 567	113 030	116 071
Tuotot yhteensä	7 188 248	7 554 196	8 807 038	8 850 468
Palkkamenot	-2 282 354	-2 656 081	-2 627 378	-2 595 806
Muut henkilöstömenot	-669 903	-714 225	-765 378	-714 239
Henkilöstömenot yhte	-2 952 257	-3 370 306	-3 392 756	-3 310 045
Muut menot	-4 993 224	-5 091 055	-5 174 856	-5 093 204
Toimintakulut yhteen	-7 945 482	-8 461 360	-8 567 612	-8 403 249
Netto	-757 233	-907 165	239 426	447 219
YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA YMPÄRISTÖPALVELUT				
Toimintatuotot	153 284	151 723	137 000	128 931
Tuotot yhteensä	153 284	151 723	137 000	128 931
Palkkamenot	-136 517	-181 134	-164 988	-170 534
Muut henkilöstömenot	-35 963	-41 372	-37 969	-38 250
Henkilöstömenot yhte	-172 479	-222 506	-202 957	-208 784
Muut menot	-88 886	-96 285	-111 826	-74 348
Toimintakulut yhteen	-261 365	-318 791	-314 783	-283 132
Netto	-108 081	-167 068	-177 783	-154 200
MAANKÄYTTÖ JA KAAVOITUS				
Toimintatuotot	14 433	11 541	12 000	40 985
Valmistus omaan käyt	11 141	0	6 000	565
Tuotot yhteensä	25 575	11 541	18 000	41 551
Palkkamenot	-184 552	-178 517	-179 709	-157 015
Muut henkilöstömenot	-52 462	-52 852	-46 173	-47 252
Henkilöstömenot yhte	-237 014	-231 369	-225 882	-204 268
Muut menot	-104 854	-113 793	-120 491	-89 772
Toimintakulut yhteen	-341 868	-345 161	-346 373	-294 040
Netto	-316 293	-333 621	-328 373	-252 489

	TP 2013	TP 2014	TA 2015	TP 2015
YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLTO				
Muut henkilöstömenot	-872	0	-825	0
Henkilöstömenot yhte	-872	0	-825	0
Muut menot	-250 863	-236 889	-245 000	-239 374
Toimintakulut yhteen	-251 736	-236 889	-245 825	-239 374
Netto	-251 736	-236 889	-245 825	-239 374
YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA YHTEENSÄ				
Toimintatuotot	167 718	163 263	149 000	169 917
Valmistus omaan käyt	11 141	0	6 000	565
Tuotot yhteensä	178 859	163 263	155 000	170 482
Palkkamenot	-321 068	-359 651	-344 697	-327 549
Muut henkilöstömenot	-89 297	-94 224	-84 967	-85 503
Henkilöstömenot yhte	-410 365	-453 875	-429 664	-413 051
Muut menot	-444 604	-446 967	-477 317	-403 494
Toimintakulut yhteen	-854 969	-900 841	-906 981	-816 546
Netto	-676 110	-737 578	-751 981	-646 063
TEKNISET PALVELUT YHTEENSÄ				
Toimintatuotot	7 291 383	7 621 892	8 843 008	8 904 314
Valmistus omaan käyt	75 725	95 567	119 030	116 636
Tuotot yhteensä	7 367 108	7 717 459	8 962 038	9 020 950
Palkkamenot	-2 603 423	-3 015 732	-2 972 075	-2 923 355
Muut henkilöstömenot	-759 200	-808 449	-850 345	-799 742
Henkilöstömenot yhte	-3 362 623	-3 824 181	-3 822 420	-3 723 096
Muut menot	-5 437 828	-5 538 021	-5 652 173	-5 496 699
Toimintakulut yhteen	-8 800 451	-9 362 202	-9 474 593	-9 219 795
Netto	-1 433 343	-1 644 743	-512 555	-198 844
HÄMEENKYRÖN VESIHUOLTOLAITOS				
Toimintatuotot	1 683 302	1 700 178	1 655 130	1 818 613
Valmistus omaan käyt	26 112	10 252	8 000	21 736
Tuotot yhteensä	1 709 414	1 710 430	1 663 130	1 840 349
Palkkamenot	-226 055	-200 576	-189 431	-251 299
Muut henkilöstömenot	-94 827	-60 739	-87 990	-84 818
Henkilöstömenot yhte	-320 882	-261 315	-277 421	-336 117
Muut menot	-792 453	-797 746	-890 084	-835 329
Toimintakulut yhteen	-1 113 335	-1 059 060	-1 167 505	-1 171 447
Netto	596 080	651 369	495 625	668 902

	TP 2013	TP 2014	TA 2015	TP 2015
KAIKKI YHTEENSÄ				
Toimintatuotot	17 467 836	18 040 988	19 442 546	19 892 435
Valmistus omaan käyt	101 837	105 819	127 030	138 372
Tuotot yhteensä	17 569 673	18 146 807	19 569 576	20 030 807
Palkkamenot	-24 348 096	-23 941 785	-24 289 847	-24 426 315
Muut henkilöstömenot	-7 137 822	-7 202 710	-7 670 067	-7 030 358
Henkilöstömenot yhte	-31 485 918	-31 144 495	-31 959 914	-31 456 673
Muut menot	-39 212 607	-40 208 004	-43 050 968	-43 161 049
Toimintakulut yhteen	-70 698 525	-71 352 499	-75 010 882	-74 617 721
Netto	-53 128 852	-53 205 692	-55 441 306	-54 586 914

TULOSLASKELMAN TOTEUTUMINEN (1 000 e)

	TA 2015 alkuperäinen	TA 2015 muutettu	TP 2015
Varsinainen toiminta			
Toimintatulot	10 175	10 335	10 789
Valmistus omaan käyttöön	127	127	138
Toimintamenot	-64 837	-65 903	-65 515
Toimintakate	-54 535	-55 441	-54 587
Verotulot	36 300	36 300	35 767
Valtionosuudet	20 600	20 600	21 185
Rahoitustulot ja -menot			
Korkotulot	100	100	184
Muut rahoitustulot	300	300	350
Korkomenot	-600	-600	-323
Muut rahoitusmenot	-50	-50	-188
Vuosikate	2 115	1 209	2 388
Poistot ja arvonalentumiset	-3 000	-3 000	-3 629
Satunnaiset erät			
Tilikauden tulos	-885	-1 791	-1 241
Poistoeron vähennys	77	77	77
Tilikauden yli-/alijäämä	-808	-1 714	-1 164

KIINTEÄ OMAISUUS	aikaisemmat investoinnit	TA 2015	Käyttö-suunnitelma	TP 2015	kokonais-kustannus	lisätiedot
Hallintopalvelut						
kiinteistöjen hankinta		150 000	150 000	340 200		
kiinteistöjen myynti		-150 000	-150 000	-361 453		
Yhteensä		0	0	-21 253		

IRTAIMISTO	aikaisemmat investoinnit	TA 2015	Käyttö-suunnitelma	TP 2015	kokonais-kustannus	
Hallintopalvelut						
Osakkeet ja osuudet		35 000	35 000	21 200		Kuntien Tiera Oy:n osakkeet
Yhteensä		35 000	35 000	21 200		

Perusturvapalvelut	aikaisemmat investoinnit	TA 2015	Käyttö-suunnitelma	TP 2015	kokonais-kustannus	
ATK-ohjelmahankinnat ja päivitykset		50 000	50 000	53 553		Röntgenkuvantamishanke, Effica-raportointi
Irtaimistohankinnat		110 000	110 000	18 800		Gastroskooppi 18 800 euroa, perusortopantomolaitetta ja röntgenputkea ei hankittu.
Yhteensä		160 000	160 000	72 353		

Sivistyspalvelut	aikaisemmat investoinnit	TA 2015	Käyttö-suunnitelma	TP 2015	kokonais-kustannus	
Opetuksessa käytettävät laitteet ja kalusto		20 000	20 000	19 075		
Heinijärven koulun teknisen tilan ja tekstiili-luokan laitteet ja kalusteet		15 000	15 000	15 564		
Museot ja muistomerkit		10 000	10 000	0		
SM-suunnistuksen maastokartoitus	10 000	10 000	10 000	9 940	19 940	Hanke jatkuu vuonna 2016
Traktori		60 000	60 000	71 853		
Vanhan traktorin myyntitulo		-20 000	-20 000	0		
Menot		115 000	115 000	116 433		
Tulot		-20 000	-20 000	0		
Yhteensä		95 000	95 000	116 433		

Tekninen lautakunta	aikaisemmat investoinnit	TA 2015	Käyttö-suunnitelma	TP 2015	kokonais-kustannus	
lautakunnan irtaimisto		70 000	70 000	59 990		Määrärahan siirto 10 000 euroa pienkuormaajan hankintaan. Jakamatta jäi 10 000 euroa. Pienkuormaaja 59 990 euroa.
Yhteensä		70 000	70 000	59 990		

Ympäristölautakunta	aikaisemmat investoinnit	TA 2015	Käyttö-suunnitelma	TP 2015	kokonais-kustannus	
lautakunnan irtaimisto		77 000	77 000	64 592		Asemakaavayhdistelmän uusiminen 17 166 e, Facta RAKI projekti 18 310 e, numeerinen pohjakartta 15 800 e, Facta ympäristöosio 13 316 e
Yhteensä		77 000	77 000	64 592		

RAKENNUSHANKKEET	aikaisemmat investoinnit	TA 2015	Käyttö-suunnitelma	TP 2015	kokonais-kustannus	lisätiedot
Tekniset palvelut, kiinteistötoimi						
Kiinteistötoimen rakennushankkeet, alle 500 000 euron hankkeet		300 000				Määräraha jaettu alla oleville kohteille. Käytetty yhteensä 231 046 euroa.
<i>Asuntojen ja kiinteistöjen peruskorjaus, jakamaton määräraha</i>						<i>Määräraha 45 000 euroa jaettu: 15 000 euroa tekniikkatalon korjauksiin 30 000 euroa Kotorinteen palvelutalojen kunnostukseen</i>
<i>Tekniikkatalon korjaukset</i>			55 000	35 448		
<i>Kotorinteen palveluasuntojen kunnostus</i>			60 000	56 420		
<i>Kotorinne, D-talon ulkomaalaus</i>			30 000	19 871		
<i>Kunnanviraston patteriverkostoremontti</i>			15 000	14 432		
<i>Koskilinnan päiväkotia, vanhan osan ikkunoiden vaihto</i>			43 000	34 726		<i>Määrärahan siirto 7 000 euroa kunnanviraston patteriremonttiin.</i>
<i>Koskilinnan päiväkotia, vanhan osan ulkopinta remontti</i>			25 000	13 132		
<i>Liikuntahallin vaurioiden korjaus</i>			25 000	16 112		
<i>Kyröskosken koulun ulkopuolinen kunnostus</i>			35 000	29 935		<i>Määrärahan siirto 40 000 euroa tekniikkatalon korjauksiin.</i>
<i>Kyröskosken koulun alakerran ongelmien kartoitus, suunnittelu ja toteutuksen aloitus</i>			12 000	10 969		<i>Hanke jatkuu vuonna 2016.</i>

Terveyskeskus, neuvolan saneeraus ja loput saneeraamattomat tilat	18 573	800 000	850 000	771 938	790 511	Hanke on valmis.
Vanhusten päivätoimintakeskus	15 627		350 000	78 476	94 103	Hanke jatkuu vuonna 2016.
Hämeenkyrön monitoimikeskus	4 325 806	10 000 000	10 000 000	8 724 675	13 050 482	Hanke jatkuu vuonna 2016.
Sasin päiväkot	1 737 175	2 200 000	2 200 000	2 192 132	3 929 307	Hanke on valmis.
Mahnalan ympäristökoulu	148 395	100 000	100 000	44 384	192 779	Hanke jatkuu vuonna 2016.
Perusturvan tilatarpeiden suunnittelu		100 000				Määrärahan siirto 50 000 euroa vanhusten päivätoimintakeskukselle ja 50 000 euroa terveyskeskukselle 15.6.2015.
Perusturvan uusien tilojen toteutukseen		300 000				Määrärahan siirto 300 000 euroa vanhusten päivätoimintakeskukselle 15.6.2015.
Koskilinna, hanke				15 636		Hanke jatkuu vuonna 2016.
Yhteensä		13 800 000	13 800 000	12 058 288		

Tekniset palvelut, tiestö	aikaisemmat investoinnit	TA 2015	Käyttö-suunnitelma	TP 2015	kokonais-kustannus	
Tiestöhankkeet		350 000				Määräraha jaettu alla oleville kohteille.
<i>Nujamiestentien ja Matinkujan asfaltointi</i>			195 000	161 137		Määrärahan siirto 10 000 euroa leikkipuistojen kunnostukseen.
<i>Nujamiestentien alueen valaistus</i>			60 000	29 637		
<i>Leikkipuistojen kunnostus</i>			50 000	48 700		Pohjantähdentien leikkipuisto ja Ransun leikkipuisto
<i>Katuverkoston ja valaistuksen saneeraus, suunnitteluraha</i>			25 000	17 426		Hanke jatkuu vuonna 2016.
<i>Kaavakatuja viimeistely ja vihertyöt</i>			20 000	25 432		
Yhteensä		350 000	350 000	282 330		

Vesihuoltolaitos	aikaisemmat investoinnit	TA 2015	Käyttö-suunnitelma	TP 2015	kokonais-kustannus	lisätiedot
Vesihuoltohankkeet		200 000				Määräraha jaettu alla oleville kohteille. Käytetty yhteensä 310 060 euroa.
<i>Viemäriverkoston ja laitteistojen saneeraukset</i>			270 000	250 832		
<i>Kyröspohjan vesijohto</i>	43 387		20 000	0		<i>Hanke jatkuu vuonna 2016.</i>
<i>Vesijohtoverkoston ja laitteiden saneeraus</i>			60 000	59 228		
Viemäriverkoston laajennus; Sasi-Mahnala-Kyröspohja-Heinijärvi	423 138	2 000 000	1 850 000	1 265 233	1 688 371	Määrärahan 150 000 euroa siirto viemäriverkoston ja laitteistojen saneeraukseen 15.6.2015.
Jätevedenpuhdistamon rakentaminen	4 179 335	5 000 000	6 000 000	6 072 912	10 252 246	Lisämääräraha 1 000 000 euroa 28.9.2015. Hanke on valmis. Vuonna 2016 piha-alueen asfaltointi.
<i>Investointirahoitus, Ylöjärven osuus puhdistamon rakentamisessa</i>	-200 000	-1 000 000	-1 000 000	-876 486	-1 076 486	
Menot		7 200 000	8 200 000	7 648 205		
Avustukset		-1 000 000	-1 000 000	-876 486		
Yhteensä		6 000 000	7 200 000	6 771 719		
Yhteensä menot		21 957 000	22 957 000	20 663 590		
Yhteensä tulot		-1 170 000	-1 170 000	-1 237 939		
Yhteensä netto		20 787 000	21 787 000	19 425 651		

RAHOITUSLASKELMAN TOTEUTUMINEN (1 000 e)

	TA 2015 alkuperäinen	TA 2015 muutettu	TP 2015
Toiminta ja investoinnit			
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	2 115	1 207	2 388
Satunnaiset erät			
Tulorahoituksen korjauserät			-121
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-21 857	-22 957	-20 678
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 100	1 000	876
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	500	170	333
Toiminta ja investoinnit, netto	-18 072	-20 580	-17 202
Rahoitustoiminta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäys			-9
Antolainasaamisten vähennys	100	100	45
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	23 000	23 000	20 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-3 000	-3 000	-1 839
Lyhytaikaisten lainojen muutos			-2 496
Oman pääoman muutokset			0

3 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

TULOSLASKELMA	2015	2014
Toimintatuotot		
Myyntituotot	4 047 734,70	3 860 339,84
Maksutuotot	4 263 730,59	4 266 413,47
Tuet ja avustukset	880 204,69	765 193,60
Muut toimintatuotot	1 597 618,77	1 597 106,01
Toimintatuotot yhteensä	10 789 288,75	10 489 052,92
Valmistus omaan käyttöön	138 372,40	105 818,99
Toimintakulut		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-24 405 866,57	-23 929 126,83
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-5 799 879,52	-5 918 910,01
Muut henkilöstösivukulut	-1 250 926,42	-1 296 457,91
Henkilöstökulut yhteensä	-31 456 672,51	-31 144 494,75
Palvelujen ostot	-25 668 877,92	-24 560 118,69
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 937 750,10	-4 110 253,04
Avustukset	-2 622 824,58	-2 382 424,05
Muut toimintakulut	-1 828 450,22	-1 603 273,12
Toimintakulut yhteensä	-65 514 575,33	-63 800 563,65
TOIMINTAKATE	-54 586 914,18	-53 205 691,74
Verotulot	35 767 197,12	35 801 510,23
Valtionosuudet	21 184 675,00	21 083 298,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	183 814,78	203 852,31
Muut rahoitustuotot	349 991,67	328 179,42
Korkokulut	-323 170,28	-338 279,18
Muut rahoituskulut	-187 869,02	-252 817,81
Rahoitustuotot ja -kulut	22 767,15	-59 065,26
VUOSIKATE	2 387 725,09	3 620 051,23
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-3 383 488,75	-2 780 754,04
Kertaluonteiset poistot	-245 416,54	-83 729,66
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-3 628 905,29	-2 864 483,70
TILIKAUDEN TULOS	-1 241 180,20	755 567,53
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	77 211,22	77 211,22
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-1 163 968,98	832 778,75

RAHOITUSLASKELMA	2015		2014	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	2 387 725,09		3 620 051,23	
Tulorahoituksen korjauserät	-120 557,95	2 267 167,14	-279 085,64	3 340 965,59
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-20 678 261,20		-14 617 953,44	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	876 485,83		359 995,00	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutus- tulot	332 911,00	-19 468 864,37	559 631,45	-13 698 326,99
Toiminnan ja investointien rahavirta		-17 201 697,23		-10 357 361,40
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäys	-9 000,00		0,00	
Antolainasaamisten vähennys	45 182,56	36 182,56	237 614,10	237 614,10
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	20 000 000,00		0,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 839 310,00		-1 835 560,00	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-2 496 250,00	15 664 440,00	8 500 000,00	6 664 440,00
Oman pääoman muutokset		0,00		442 741,52
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muu- tokset	6 315,66		6 001,61	
Vaihto-omaisuuden muutos	19 523,76		78 993,96	
Saamisten muutos	374 414,62		299 222,79	
Korottomien velkojen muutos	1 899 378,39	2 299 632,43	918 944,92	1 303 163,28
Rahoituksen rahavirta		18 000 254,99		8 647 958,90
Rahavarojen muutos		798 557,76		-1 709 402,50
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	6 933 835,93		6 135 278,17	
Rahavarat 1.1.	6 135 278,17	798 557,76	7 844 680,67	-1 709 402,50

TASE

VASTAAVAA	2015	2014
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	128 510,86	160 459,07
Muut pitkävaikutteiset menot		
Muut pitkävaikutteiset menot	656 425,40	592 463,37
Aineettoman hyödykkeet yhteensä	784 936,26	752 922,44
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	7 459 728,29	7 179 291,29
Rakennukset	29 019 282,10	24 353 257,83
Kiinteät rakenteet ja laitteet	13 478 363,67	6 963 546,25
Koneet ja kalusto	776 113,02	708 984,89
Muut aineelliset hyödykkeet	2 000,00	0,00
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	15 113 152,17	10 736 275,78
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	65 848 639,25	49 941 356,04
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	7 314 252,71	7 293 032,71
Muut lainasaamiset	389 801,94	425 984,50
Pitkäaikaiset sijoitukset yhteensä	7 704 054,65	7 719 017,21
Pysyvät vastaavat yhteensä	74 337 630,16	58 413 295,69
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	14 210,20	22 616,23
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	259 432,23	234 235,03
Toimeksiantojen varat yhteensä	273 642,43	256 851,26
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	221 218,88	240 742,64
Vaihto-omaisuus yhteensä	221 218,88	240 742,64
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	35 000,00	37 500,00
Pitkäaikaiset saamiset	35 000,00	37 500,00
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	1 169 969,46	1 175 981,04
Muut saamiset	1 724 102,78	2 252 309,80
Siirtosaamiset	737 116,43	574 812,45
Lyhytaikaiset saamiset	3 631 188,67	4 003 103,29
Saamiset yhteensä	3 666 188,67	4 040 603,29
Rahoitusarvopaperit		
Joukkovelkakirjalainasaamiset	1 628 910,38	3 790 844,67
Muut arvopaperit	2 732 150,77	141 500,00
Rahoitusarvopaperit yhteensä	4 361 061,15	3 932 344,67
Rahat ja pankkisaamiset	2 572 774,78	2 202 933,50
VASTAAVAA	85 432 516,07	69 086 771,05

	2015	2014
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	31 081 895,99	31 081 895,99
Muut omat rahastot	322 286,41	322 286,41
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	3 699 774,79	2 866 996,04
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-1 163 968,98	832 778,75
Oma pääoma yhteensä	33 939 988,21	35 103 957,19
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	1 658 208,49	1 735 419,71
Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset yhteensä	1 658 208,49	1 735 419,71
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	14 210,20	22 616,23
Muut toimeksiantojen pääomat	304 127,99	272 615,13
Toimeksiantojen pääomat yhteensä	318 338,19	295 231,36
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	30 799 209,00	12 638 519,00
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	30 799 209,00	12 638 519,00
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	7 839 310,00	10 335 560,00
Saadut ennakot	600,00	32 800,00
Ostovelat	3 654 314,93	3 052 161,71
Muut velat	1 020 814,70	1 012 581,67
Siirtovelat	6 201 732,55	4 880 540,41
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	18 716 772,18	19 313 643,79
Vieras pääoma yhteensä	49 515 981,18	31 952 162,79
VASTATTAVAA	85 432 516,07	69 086 771,05

KONSERNITILINPÄÄTÖS

KONSERNIN TULOSLASKELMA	2015	2014
Toimintatuotot	33 530 857,12	33 619 800,44
Toimintakulut	-85 569 065,77	-84 208 852,43
Osuus osakkuusyritysten voitosta (tappiosta)	1 477,16	1 926,80
TOIMINTAKATE	-52 036 731,49	-50 587 125,19
Verotulot	35 705 348,43	35 742 925,96
Valtionosuudet	21 184 675,00	21 083 298,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	184 317,56	208 015,00
Muut rahoitustuotot	354 624,26	334 376,54
Korkokulut	-561 059,49	-626 694,78
Muut rahoituskulut	-283 388,68	-347 738,06
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-305 506,35	-432 041,30
VUOSIKATE	4 547 785,59	5 807 057,47
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-5 058 594,28	-4 385 232,75
Omistuksen eliminointierot	1 897,50	0,00
Arvonalentumiset	-113,03	-18 056,50
TILIKAUDEN TULOS	-509 024,22	1 403 768,22
Tilinpäätössiirot	18 516,42	-948,16
Tilikauden verot	-41 331,53	-49 040,82
Laskennalliset verot	-53 342,28	-52 430,00
Vähemmistöosuudet	-9 857,19	-145 663,24
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-595 038,80	1 155 686,00

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA**2015****2014****Toiminnan rahavirta**

Vuosikate	4 547 785,59		5 807 057,47	
Tilikauden verot	-41 331,53		-49 040,82	
Tulorahoituksen korjauserät	-222 721,46	4 283 732,60	-522 836,35	5 235 180,30

Investointien rahavirta

Investointimenot	-22 464 871,30		-16 192 583,91	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	878 621,19		374 020,58	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	461 176,52	-21 125 073,59	672 239,70	-15 146 323,63

Toiminnan ja investointien rahavirta**-16 841 340,99****-9 911 143,33****Rahoituksen rahavirta**

Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäys	-9 000,00		-3 807,31	
Antolainasaamisten vähennys	45 182,56	36 182,56	237 614,10	233 806,79

Lainakannan muutokset

Pitkäaikaisten lainojen lisäys	20 000 000,00		650 001,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 794 453,63		-2 673 997,60	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-2 494 489,90	14 711 056,47	8 518 557,76	6 494 561,16

Oman pääoman muutos

153 584,79

701 729,18

Muut maksuvalmiuden muutokset

Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	19 006,30		-426,61	
Vaihto-omaisuuden muutos	39 117,72		146 546,05	
Saamisten muutos	997 130,43		525 350,90	
Korottomien velkojen muutos	1 749 491,65	2 804 746,10	550 665,66	1 222 136,00

Rahoituksen rahavirta**17 705 569,92****8 652 233,13****RAHAVAROJEN MUUTOS****864 228,93****-1 258 910,19****Rahavarojen muutos**

Rahavarat 31.12.	10 558 319,83		9 694 090,90	
Rahavarat 1.1.	9 694 090,90	864 228,93	10 953 001,09	-1 258 910,19

KONSERNITASE

VASTAAVAA	2015	2014
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	460 103,60	543 075,31
Muut pitkävaikutteiset menot	849 330,15	705 792,35
Ennakkomaksut	3 002,81	511,20
	1 312 436,56	1 249 378,86
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	8 091 225,43	7 814 768,44
Rakennukset	48 423 871,88	43 569 044,93
Kiinteät rakenteet ja laitteet	13 667 112,09	7 147 178,67
Koneet ja kalusto	1 747 530,43	1 669 319,23
Muut aineelliset hyödykkeet	14 017,56	14 285,52
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	15 848 596,27	11 807 764,91
	87 792 353,66	72 022 361,70
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosuudet	18 986,66	9 172,08
Muut osakkeet ja osuudet	590 257,85	452 164,07
Muut lainasaamiset	0,00	30 045,64
Muut saamiset	9 951,29	10 065,70
	619 195,80	501 447,49
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	102 813,12	93 986,20
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	262 842,30	238 091,22
	365 655,42	332 077,42
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	480 104,99	510 964,63
Keskeneräiset tuotteet	57 456,28	60 531,97
Valmiit tuotteet	0,00	4 975,41
Muu vaihto-omaisuus	150 506,00	150 712,97
	688 067,27	727 184,98
SAAMISET		
Pitkäaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	16,54	230,49
Laskennalliset verosaamiset	2 915,07	0,00
Muut saamiset	29,99	29,99
Siirtosaamiset	2 318,74	3 056,47
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	2 316 394,60	2 444 323,13
Lainasaamiset	1 014,66	1 539,52
Laskennalliset verosaamiset	46,80	0,00
Muut saamiset	1 961 871,35	2 923 170,73
Siirtosaamiset	1 006 245,98	900 278,77
Saamiset yhteensä	5 290 853,73	6 272 629,10
Rahoitusarvopaperit		
Joukkovelkakirjalainasaamiset	1 708 472,66	3 867 008,94
Muut arvopaperit	2 750 504,67	141 500,00
	4 458 977,33	4 008 508,94
Rahat ja pankkisaamiset	6 099 342,49	5 685 581,96
VASTAAVAA YHTEENSÄ	106 626 882,27	90 799 170,45

	2015	2014
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	31 081 895,99	31 081 895,99
Arvonkorotusrahasto	7 657,32	7 690,04
Muut omat rahastot	344 311,52	363 948,60
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	8 031 601,50	7 005 926,31
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-595 038,80	1 155 686,00
	38 870 427,53	39 615 146,94
VÄHEMMISTÖOSUUDET	641 673,08	689 538,49
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	0,00	366,34
Muut pakolliset varaukset	829 498,23	825 089,19
	829 498,23	825 455,53
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	14 210,20	22 616,23
Lahjoitusrahastojen pääomat	86 096,33	69 911,33
Muut toimeksiantojen pääomat	396 393,73	351 588,41
	496 700,26	444 115,97
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	40 565 983,74	23 297 542,45
Lainat julkisyhteisöiltä	13 067,95	46 861,89
Lainat muilta luotonantajilta	1 049 400,05	1 108 364,75
Saadut ennakot	672,00	1 474,00
Liittymismaksut ja muut velat	5 814,70	7 150,55
Siirtovelat	0,00	22,47
Laskennalliset verovelat	10 461,69	0,00
	41 645 400,13	24 461 416,11
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	8 687 531,37	11 174 238,02
Lainat julkisyhteisöiltä	1 232,83	26 238,09
Lainat muilta luotonantajilta	10 719,35	9 783,71
Saadut ennakot	52 445,26	74 645,28
Ostovelat	4 727 415,02	4 084 749,06
Liittymismaksut ja muut velat	1 550 054,33	1 557 383,46
Siirtovelat	8 662 101,07	7 480 342,65
Laskennalliset verovelat	451 683,82	356 117,15
	24 143 183,05	24 763 497,42
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	106 626 882,27	90 799 170,45

4 LIITETIEDOT

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Arvostus ja jaksotusperiaatteet sekä menetelmät

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelmanmukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Kunnanvaltuuston hyväksymä poistosuunnitelma on otettu käyttöön 1.1.2013. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelmanmukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset ja sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuuden inventointi suoritetaan fyysisenä tilikausittain. Varasto-ohjelmassa käytetään keskihintamenetelmää.

Rahoitusomaisuus

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon. Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Johdannaissopimusten käsittely

Johdannaiset sisältävät koronvaihtosopimuksen. Koronvaihtosopimus on tehty suojaamistarkoituksessa. Kunta on sitonut pitkäaikaisen lainan vaihtuvan koron koronvaihtosopimuksella kiinteään korkoon.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tilikauden tiedot ovat vertailukelpoiset edellisen tilivuoden tietoihin.

Aikaisempia tilikausia koskevien virheiden käsittely tilinpäätöksessä

Tilinpäätöksessä ei ole aiempiin tilikausiin kohdistuvien virheiden korjauksia.

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Konsernitilinpäätöksen laatimisessa on noudatettu yleisohjetta kunnan ja kuntayhtymän konsernitilinpäätöksen laatimisesta 2015.

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki tytäryhteisöt ja kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä. Kuntayhtymät on yhdistetty lukuarvoiltaan omistusosuuden mukaisesti konsernitilinpäätökseen. Osakkuusyhteisöomistuksia ei ole.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on eliminoitu, sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Sisäisiä katteita pysyvissä vastaavissa ei ole ollut.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen keskinäisen omistuksen eliminointi on tehty konserniyleisohjeen mukaisella kuntiin sovelletulla hankintamenomenetelmällä.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa. Tytäryhteisöjen omaan pääomaan on luettu poistoero ja vapaaehtoiset varaukset laskennallisella verovelalla vähennettynä ja vähemmistöosuus on erotettu näin määritellystä omasta pääomasta.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Tytäryhteisö Kiinteistö Oy Hämeenkyrön Teollisuustalon aineellisten hyödykkeiden poistot (rakennukset) on oikaistu kunnan poistosuunnitelman mukaisiksi, yhteisön oman ilmoituksen perusteella. Jäännösarvon ero on kirjattu oman pääoman eriä, edellisten tilikausien yli-/alijäämä sekä tilikauden yli-/alijäämä vastaan. Yhtiö ei kirjaa suunnitelmapoistoja omassa kirjanpidossaan.

Muita poistoja ei ole oikaistu; tytäryhtiöt sekä säätiö kirjaavat suunnitelmapoistot omassa kirjanpidossaan.

Poistoerot ja vapaaehtoiset varaukset

Kunnan ja kuntayhtymien taseissa olevat poistoerot ja vapaaehtoiset varaukset on merkitty konsernitilinpäätöksessä omaan pääomaan jaettuna edellisten tilikausien ja tilikauden yli-/alijäämiin.

Tytäryhteisöjen taseissa olevat poistoerot ja vapaaehtoiset varaukset on merkittynä konsernitaseessa jaettuna omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan, sekä niiden muutos konsernituloslaskelmaan jaettuna laskennallisen verovelan muutokseen ja tilikauden yli-/alijäämään.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Vertailutiedot 2014 tilivuodelta on korjattu tasekirjaan. Tilikauden tiedot ovat vertailukelpoiset edellisen tilivuoden tietoihin.

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT**8. Toimintatuotot tehtäväalueittain**

	Konserni		Kunta	
	2015	2014	2015	2014
Yleishallinto	293 949,41	337 583,57	205 261,02	251 224,85
Perusturvapalvelut	25 992 523,77	25 510 718,91	6 280 714,67	5 804 218,17
Opetus- ja kulttuuripalvelut	4 589 934,32	5 047 621,93	1 825 677,19	1 881 706,67
Yhdyskuntapalvelut	797 160,06	967 493,80	797 160,06	967 493,80
Muut palvelut	115 176,91	101 669,62	0,00	0,00
Vesihuoltolaitos	1 740 097,65	1 654 712,61	1 680 475,81	1 584 409,43
Toimintatuotot yhteensä	33 530 857,12	33 619 800,44	10 789 288,75	10 489 052,92

9. Verotulojen erittely

	2015	2014
Kunnan tulovero	32 308 778,87	32 452 431,85
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 207 938,05	1 106 425,67
Kiinteistövero	2 250 480,20	2 242 652,71
Verotulot yhteensä	35 767 197,12	35 801 510,23

10. Valtionosuuksien erittely

	2015	2014
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	22 714 821,00	23 148 198,00
Siitä: Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	5 242 848,00	3 723 343,00
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-1 530 146,00	-2 064 900,00
Valtionosuudet yhteensä	21 184 675,00	21 083 298,00

12. Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet kunnan tilinpäätöksessä

Poistonalaisten hyödykkeiden poistojen määrittämisessä on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Kunnanvaltuusto on vahvistanut poistosuunnitelman käytettäväksi 1.1.2013 alkaen.

Investointiraja on 10 000 euroa. Tätä pienemmät hankinnat kirjataan vuosikuluina käyttötalouteen. Ensikertaisen kalustamisen osalta ei noudateta rakennuksen poistoaikaa vaan kaluston.

Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	3 383 488,75 eur
Tilikauden kertaluonteiset poistot	245 416,54 eur
Tilikauden poistot yhteensä	3 628 905,29 eur

Poistosuunnitelmassa arvioidut poistoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit sekä poistomenetelmät ovat:

OMAISUUSLAJI	Poisto- menetelmä	Poistoaika vuosina	Poisto %
Aineettomat hyödykkeet			
Kehittämismenot	tasa	2	
Aineettomat oikeudet	tasa	5	
Liikearvo	tasa	2	
Muut pitkävaikutteiset menot		5-20	
Tietokoneohjelmistot	tasa	2	
Muut	tasa	2	
Aineelliset hyödykkeet			
Rakennukset			
Asuinrakennukset	tasa	30	
Hallinto- ja laitosrakennukset	tasa	20-30	
Tehdas- ja tuotantorakennukset	tasa	20	
Muut rakennukset/talousrakennukset	tasa	10	
Rakennusten peruskorjaukset/ vanhana ostetut rakennukset	tasa	10-30	
Perusparannusmenon poistoaikaa koskeva määrittely tehdään hankkeen taloudelliseen merkitykseen perustuen, hankesuunnitelman tai talousarvion hyväksynnän yhteydessä.			
Kiinteät rakenteet ja laitteet			
Maa- ja vesirakenteet			
Kadut, tiet, torit, puistot	menoj.		20
Sillat, laiturit, uimalat	menoj.		25
Muut maa- ja vesirakenteet	menoj.		20
Johtoverkostot ja laitteet			
Vedenjakelu verkosto	menoj.		10
Viemäriverkosto	menoj.		10
Kaukolämpöverkko	menoj.		15
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet	menoj.		20
Puhelin- ja tietoliikenneverkko, keskusasema ja alakeskukset	menoj.		22
Maakaasuverkko	menoj.		15
Muut putki- ja kaapeliverkot	menoj.		20
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet			
Sähkö-, vesi- yms. laitosten koneet ja laitteet	tasa	10	
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	tasa	15	
Liikenteen ohjauslaitteet	tasa	10	
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	tasa	10	
Koneet ja kalusto			
Kuljetusvälineet			
Rautaiset alukset	tasa	15	
Puiset alukset ja uivat työkoneet	tasa	8	
Muut kuljetusvälineet (autot)	tasa	4	
Muut liikkuvat työkoneet	tasa	5	
Muut raskaat koneet/kuorma-autot	tasa	10	
Muut kevyet koneet	tasa	5	
Sairaala-, terveydenhuolto- yms. laitteet	tasa	5	
Atk-laitteet	tasa	3	
Muut laitteet ja kalusteet	tasa	3	
Muut aineelliset hyödykkeet			
Luonnonvarat	käytön mukainen poisto		
Arvo- ja taide-esineet	ei poistoaikaa		

13. Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen ja poistonalennusten investointien vastaavuudesta kunnan tilinpäätöksessä

Keskimääräiset poistot ja investoinnit	v. 2014 – 2018
Suunnitelman mukaiset poistot	4 178 678
Poistonalaisten investointien omahankintameno	11 128 026
Ero (euroa)	-6 949 349
Ero (%)	62

Selvitys poikkeaman syistä

Investointi- ja poistotason poikkeama johtuu siitä, että tarkastelujaksoon ajoittuu poikkeuksellisen suuria investointihankkeita. Investointimenoja on tarkastelujakson alkuvuosilla paljon. Peruspalvelujen vaatimat ja palveluverkkorakennetta tervehdyttävät/keskittävät investoinnit on kuitenkin pakko toteuttaa (Hämeenkyrön kunta, Taloussuunnitelma 2016-2018).

Erittely suunnitelman mukaisten poistojen ja poistonalaisten investointien vastaavuudesta

	TP 2013	TP 2014	TS 2015	TS 2016	TS 2017
Poistonalaiset investoinnit	13 839 703	20 323 410	16 575 500	4 658 000	1 480 000
Rahoitusosuudet	359 995	876 486	0	0	0
Investointien omahankinta-meno	13 479 708	19 446 925	16 575 500	4 658 000	1 480 000
Suunnitelman mukaiset poistot	2 864 484	3 628 905	4 600 000	4 800 000	5 000 000

Viiden vuoden keskiarvo:

Suunnitelman mukaiset poistot	4 178 678
Poistonalaisten investointien omahankintameno	11 128 026
Ero	6 949 349
Poikkeama %	62

14. Pakollisten varausten muutokset

	Konserni 2015	Konserni 2014	Kunta 2015	Kunta 2014
Eläkevastuu 1.1.	366,34	882,44		
Lisäykset tilikaudella	0,00	0,00		
Vähennykset tilikaudella	366,34	516,10		
Eläkevastuu 31.12.	0,00	366,34	0,00	0,00
Potilasvahinkovastuuvaraus 1.1. (ky)	810 214,44	584 845,52		
Lisäykset tilikaudella	5 540,94	225 368,92		
Vähennykset tilikaudella	0,00	0,00		
Potilasvahinkovastuuvaraus 31.12. (ky)	815 755,38	810 214,44	0,00	0,00
Muut pakolliset varaukset 1.1.	14 874,74	15 984,47		
Lisäykset tilikaudella	0,00	0,00		
Vähennykset tilikaudella	-1 131,89	1 109,73		
Muut pakolliset varaukset 31.12.	13 742,85	14 874,74	0,00	0,00

15. Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot

	Konserni 2015	Konserni 2014	Kunta 2015	Kunta 2014
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot	137 605,18	162 865,67	137 605,18	155 802,55
Rakennusten myyntivoitot	2 156,94	9 401,64	2 156,94	9 401,64
Muut myyntivoitot	144 880,04	115 310,67	30 611,00	113 881,45
Myyntivoitot yhteensä	284 642,16	287 577,98	170 373,12	279 085,64
Muut toimintakulut				
Rakennusten myyntitappio	49 815,17	0,00	49 815,17	0,00
Muut myyntitappiot	6 027,40	287,91	0,00	0,00
Myyntitappiot yhteensä	55 842,57	287,91	49 815,17	0,00

16. Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely

	2015	2014
Osinkotuotot muista yhteisöistä	18 386,24	19 373,23
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	88 691,66	88 691,66
Yhteensä	107 077,99	108 064,89

17. Erittely poistoeron muutoksista

	2015	2014
Investointivaraukseen liittyvä poistoeron muutos	77 211,22	77 211,22
Poistoeron muutokset yhteensä	77 211,22	77 211,22

TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT**Taseen vastaavia koskevat liitetiedot****21. Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet**

	Aineettomat hyödykkeet			Aineelliset hyödykkeet						
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Yhteensä	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	160 459,07	592 463,37	752 922,44	7 179 291,29	24 353 257,83	6 963 546,25	708 984,89	0,00	10 736 275,78	49 941 356,04
Lisäykset tilikauden aikana	18 007,01	35 545,71	53 552,72	352 850,82	0,00	0,00	19 075,00	2 000,00	20 229 562,67	20 603 488,49
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-876 485,83	-876 485,83
Vähennykset tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00	-72 413,82	-139 939,23	0,00	0,00	0,00	0,00	-212 353,05
Siirrot erien välillä	42 166,09	153 496,63	195 662,72	0,00	6 437 824,71	7 915 548,03	427 164,98	0,00	-14 976 200,45	-195 662,73
Tilikauden poisto	-92 121,31	-125 080,31	-217 201,62	0,00	-1 631 861,21	-1 400 730,61	-379 111,85	0,00	0,00	-3 411 703,67
Poistamaton hankintameno 31.12.	128 510,86	656 425,40	784 936,26	7 459 728,29	29 019 282,10	13 478 363,67	776 113,02	2 000,00	15 113 152,17	65 848 639,25
Kirjanpitoarvo 31.12.	128 510,86	656 425,40	784 936,26	7 459 728,29	29 019 282,10	13 478 363,67	776 113,02	2 000,00	15 113 152,17	65 848 639,25
Olennaiset lisäpoistot										
Erittely olennaisista lisäpoistoista	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-245 416,54	0,00	0,00	0,00	-245 416,54

Sijoitukset**Pysyvien vastaavien sijoitukset**

	Osakkeet ja osuudet					Jvk-, muut laina- ja muut saamiset		
	Konserniyhtiön osakkeet	Omistusyht. osakkeet	Kunta-yhtymäosuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä	Saamiset konserniyht.	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	2 092 287,69	0,00	4 942 818,41	257 926,61	7 293 032,71	425 984,50	0,00	425 984,50
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	21 220,00	21 220,00	9 000,00	0,00	9 000,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-45 182,56	0,00	-45 182,56
Hankintameno 31.12.	2 092 287,69	0,00	4 942 818,41	279 146,61	7 314 252,71	389 801,94	0,00	389 801,94
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 092 287,69	0,00	4 942 818,41	279 146,61	7 314 252,71	389 801,94	0,00	389 801,94

Maa- ja vesialueet erittely

	Konserni		Kunta	
	2015	2014	2015	2014
Maa- ja vesialueet				
Kiinteistöjen liittymismaksut	255 368,55	196 844,49	0,00	0,00
Muut maa- ja vesialueet	7 835 856,88	7 617 923,95	7 459 728,29	7 179 291,29
Maa- ja vesialueet yhteensä	8 091 225,43	7 814 768,44	7 459 728,29	7 179 291,29

Omistuksia muissa yhteisöissä koskevat liitetiedot

22. - 24. Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt

		Kuntakonsernin osuus (1000 e)					
	Kotipaikka	Kunnan omistus- osuus %	Konsernin omistus- osuus	omasta pääomasta	vierasta pääomasta	tilikaud. voitosta/ tappiosta	
22. Tytäryhteisöt							
Hämeenkyrön Asunnonhankinta Oy	H:kyrö	100,00	100,00	642	3 806	0	
Ki Oy Hämeenkyrön Jokimetsä	H:kyrö	65,49	65,49	281	2 050	0	
Hämeenkyrön Yrityspalvelut Oy	H:kyrö	100,00	100,00	152	33	7	
Ki Oy Hämeenkyrön Teollisuustalo	H:kyrö	100,00	100,00	471	5	-2	
Hämeenkyrön Jäähalli Oy	H:kyrö	52,00	52,00	61	103	7	
Hämeenkyrön Vesi Oy	H:kyrö	50,00	50,00	138	400	-8	
Hämeenkyrön Vanhustentalosäätiö	H:kyrö	100,00	100,00	448	1 107	34	
	Yhteensä			2 193	7 504	38	
23. Kuntayhtymät							
Pirkanmaan sairaanhoitopiiri	Tampere	2,34	2,34	4 666	5 853	348	
Pirkanmaan liitto	Tampere	1,96	1,96	31	13	3	
Sastamalan koulutuskuntayhtymä	Sastamala	6,72	6,72	2 530	826	43	
	Yhteensä			7 227	6 692	394	
24. Osakkuusyhteisöt							
Ei ole							

25. Saamisten erittely tytäryhteisöiltä, kuntayhtymistä sekä osakkuusyhteisöiltä

	2015		2014	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Lainasaamiset	388 050,92	36 751,02	419 143,86	14 295,00
Myyntisaamiset	0,00	3 425,10	0,00	14 385,08
Siirtosaamiset	0,00	0,00	0,00	2 250,00
Yhteensä	388 050,92	40 176,12	419 143,86	30 930,08
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset	0,00	14 824,42	0,00	147,20
Siirtosaamiset	0,00	88 691,66	0,00	88 691,66
Yhteensä	0,00	103 516,08	0,00	88 838,86
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisöiltä				
Lainasaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00
Saamiset yhteensä	388 050,92	143 692,20	419 143,86	119 768,94

26. Siirtosaamiin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2015	2014	2015	2014
<i>Lyhytaikaiset siirtosaamiset</i>				
Menoennakot	9 481,76	19 974,43	0,00	0,00
Siirtyvät korot	98 685,89	529,07	98 685,89	91 470,73
Kelan korvaukset	184 206,96	175 222,94	114 311,09	104 025,83
Valtion korvaukset	369 390,39	257 711,81	367 098,23	257 711,81
Projektisaatavia	39 962,79	23 458,71	33 000,00	0,00
Ulkopuolisen rahoituksen jaksotus	60 812,49	54 088,70	0,00	0,00
Lääkäreiden koulutuskorvaus	7 092,67	9 178,77	0,00	0,00
Palkkatuet	27 274,38	33 297,51	27 274,38	33 297,51
Takaus- ja vahingonkorvaukset, vak.korvaukset	0,00	3 868,68	0,00	1 165,50
Muut tulojäämät	209 338,64	322 948,15	96 746,84	87 141,07
<i>Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä</i>	1 006 245,98	900 278,77	737 116,43	574 812,45

27. Rahoitusarvopaperit

	2015	2014
<i>Joukkovelkakirjalainasaamiset</i>		
Jälleenhankintahinta	1 880 994,15	4 187 805,81
Kirjanpitoarvo	1 628 910,38	3 790 844,67
Erotus	252 083,77	396 961,14
<i>Muut arvopaperit</i>		
Jälleenhankintahinta	2 694 495,35	150 142,71
Kirjanpitoarvo	2 732 150,77	141 500,00
Erotus	-37 655,42	8 642,71
Yhteensä rahoitusarvopaperit	4 361 061,15	3 932 344,67

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

28. Oman pääoman erittely

	Konserni		Kunta	
	2015	2014	2015	2014
Peruspääoma 1.1.	31 081 895,99	31 081 895,99	31 081 895,99	31 081 895,99
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Peruspääoma 31.12.	31 081 895,99	31 081 895,99	31 081 895,99	31 081 895,99
Arvonkorotusrahaso 1.1.	7 690,04	7 788,21	0,00	0,00
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	-32,72	-98,17	0,00	0,00
Arvonkorotusrahaso 31.12.	7 657,32	7 690,04	0,00	0,00
<i>Muut omat rahastot</i>				
Eläkerahasto 1.1.	238 192,45	238 192,45	238 192,45	238 192,45
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Eläkerahasto 31.12.	238 192,45	238 192,45	238 192,45	238 192,45
Vahinkorahasto 1.1.	84 093,96	84 093,96	84 093,96	84 093,96
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Vahinkorahasto 31.12.	84 093,96	84 093,96	84 093,96	84 093,96
Muut omat rahastot 1.1.	41 662,19	32 233,89	0,00	0,00
Lisäykset	0,00	9 997,34	0,00	0,00
Vähennykset	-19 637,08	-569,04	0,00	0,00
Muut omat rahastot 31.12.	22 025,11	41 662,19	0,00	0,00
<i>Muut omat rahastot yhteensä 31.12.</i>	<i>344 311,52</i>	<i>363 948,60</i>	<i>322 286,41</i>	<i>322 286,41</i>
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	8 037 781,15	6 569 338,80	3 699 774,79	2 424 254,52
Ed. tilik.virheen oikaisut, lisäykset	0,00	445 719,08	0,00	442 741,52
Ed. tilik.virheen oikaisut, vähennykset	-6 179,65	-9 131,57	0,00	0,00
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	8 031 601,50	7 005 926,31	3 699 774,79	2 866 996,04
Tilikauden ylijäämä / alijäämä	-595 038,80	1 155 686,00	-1 163 968,98	832 778,75
Oma pääoma yhteensä	38 870 427,53	39 615 146,94	33 939 988,21	35 103 957,19

29. Erittely poistoerosta

	2015	2014
Investointivaraukseen liittyvä poistoero	1 658 208,49	1 735 419,71
EVL-poistoihin liittyvä poistoero	-	-
Poistoero yhteensä	1 658 208,49	1 735 419,71

30. Pitkäaikaiset velat

	2015	2014
Velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	3 441 969,00	5 277 413,00
Pitkäaikaiset velat yhteensä	3 441 969,00	5 277 413,00

2015 vuonna nostettu bullet-laina 20 milj. erääntyy sopimuksen mukaan vuonna 2020.

32. Pakolliset varaukset

	Konserni		Kunta	
	2015	2014	2015	2014
Muut pakolliset varaukset				
Muut pakolliset varaukset (ky)	13 742,85	14 874,75	0,00	0,00
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu (ky)	815 755,38	810 214,44	0,00	0,00
Muut pakolliset varaukset yhteensä	829 498,23	825 089,19	0,00	0,00

33. Vieras pääoma, velat tytäryhteisöille, kuntayhtymille ja osakkuusyhteisöille

	2015		2014	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Velat tytäryhteisöiltä				
Ostovelat	0,00	25 718,31	0,00	19 289,67
<i>Yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>25 718,31</i>	<i>0,00</i>	<i>19 289,67</i>
Velat kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Ostovelat	0,00	120 240,59	0,00	57 494,05
Siirtovelat	0,00	1 776 894,42	0,00	637 513,37
<i>Yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>1 897 135,01</i>	<i>0,00</i>	<i>695 007,42</i>
Velat osakkuus- sekä muilta omistusyhteisöiltä				
Lainasaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>
Saamiset yhteensä	0,00	1 922 853,32	0,00	714 297,09

36. Muiden velkojen erittely

	Konserni		Kunta	
	2015	2014	2015	2014
Muut velat				
Liittymismaksut	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut velat	1 550 054,33	1 557 383,46	1 020 814,70	1 012 581,67
Muut velat yhteensä	1 550 054,33	1 557 383,46	1 020 814,70	1 012 581,67

37. Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2015	2014	2015	2014
<i>Lyhytaikaiset siirtovelat</i>				
Tuloennakot	250 848,66	20 820,36	250 848,66	20 820,36
Menojäämät				
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotus	5 638 885,65	5 684 477,22	3 756 646,37	3 780 696,57
Korkojaksotukset	202 389,06	157 964,09	106 915,54	118 824,71
Potilasvahinkovakuutus	101 622,46	89 290,60	0,00	0,00
Valtionosuus	15 985,67	40 961,26	0,00	0,00
Rintamaveteraanikuntoutusvarat	3 311,31	11 999,38	3 311,31	11 999,38
Valtio, muut	54 617,59	102 812,64	0,00	112,96
Hankevarat, muut tuet ja avustukset	232 608,61	426 342,42	182 943,71	207 838,27
Pirkanmaan sairaanhoitopiiri	1 745 903,03	0,00	1 787 482,36	637 513,37
Muut menojäämät	415 929,04	945 674,68	113 584,60	102 734,79
<i>Siirtovelat yhteensä</i>	8 662 101,07	7 480 342,65	6 201 732,55	4 880 540,41

38. Huollettavien varat

	2015	2014
Huollettavien varat 31.12.	43 268,03	45 056,46

Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot**40. Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin**

	Konserni		Kunta	
	2015	2014	2015	2014
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	2 876 363,76	2 880 363,76	0,00	0,00
<i>Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä</i>	2 876 363,76	2 880 363,76	0,00	0,00

Velat, joiden vakuudeksi annettu osakkeita

	Konserni		Kunta	
	2015	2014	2015	2014
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta				
Pantattujen osakkeiden kirjanpitoarvo	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Pantatut osakkeet yhteensä</i>	0,00	0,00	0,00	0,00

44. Leasingvastuiden yhteismäärä

	Konserni		Kunta	
	2015	2014	2015	2014
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	497 386,38	464 968,63	374 629,76	357 336,01
Myöhemmin maksettavat	1 046 491,21	876 891,72	617 631,65	478 814,79
<i>Yhteensä</i>	1 543 877,59	1 341 860,35	992 261,41	836 150,80

Leasingsopimuksiin ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehdon mukaisia vastuita.

45. Vastuusitoumukset

	Konserni		Kunta	
	2015	2014	2015	2014
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma	0,00	0,00	10 102 455,32	10 509 655,32
Jäljellä oleva pääoma	0,00	0,00	7 681 953,72	8 222 298,26
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	298 218,40	306 466,29	200 000,00	200 000,00
Jäljellä oleva pääoma	93 123,15	115 837,29	7 128,92	21 259,66

46. Muut kunnan antamat vastuusitoumukset, vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista

	2015	2014
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	50 598 021,03	48 289 119,61
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.	-	-
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	36 056,44	33 385,73

47. Muut kuntaa koskevat taseen ulkopuoliset järjestelyt

Sopimusvastuut

Hämeenkyrön monitoimikeskus Silta	
KVR urakka v. 2014-2016	17 milj.
Palvelusopimus 13 vuotta + optio 5 vuotta, v. 2016-	10 milj.

Johdannaissopimukset

Johdannaissopimus on lainaan liittyvä koronvaihtosopimus, joka on tehty korkomenojen suojaamistarkoituksessa.

Jatkettava korkoswap, Nordea Bank	
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo 31.12.2015	20 000 000,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan) 31.12.2015	-426 148,00
Sopimuksen erääntymispäivä 24.10.2022	

Henkilöstöä ja tilintarkastajan palkkioita koskevat liitetiedot**48. Henkilöstön lukumäärä 31.12.**

	2015	2014
Yleishallinto	17	17
Perusturvapalvelut	277	274
Opetus- ja kulttuuritoimi	294	290
Yhdyskuntapalvelut	104	100
Yhteensä	692	681

49. Henkilöstökulut

	2015	2014
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	31 456 672,51	31 144 494,75
Henkilöstökulut, mitkä aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	60 496,27	70 892,47
Henkilöstökulut yhteensä	31 517 168,78	31 215 387,22

49a. Luottamushenkilön palkkioista perityt ja puolueelle tai puolueyhdistykselle tilitetyt luottamushenkilömaksut (kuntalaki 82.3 §)

	2015
Kansallinen Kokoomus	3 824,00
Suomen Kristillisdemokraatit	558,00
Suomen Keskusta	2 952,00
Suomen Sosiaalidemokraattinen puolue	1 450,00
Vasemmistoliitto	1 304,00
Vihreä liitto	402,00
Perussuomalaiset	1 054,00
Yhteensä	11 544,00

50. Tilintarkastajan palkkiot

	2015	2014
Tarkastusyhteisö, BDO Auditor Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	10 997,00	12 638,00
Tilintarkastajan lausunnot	0,00	0,00
Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät	2 340,00	2 430,00
Muut palkkiot	0,00	0,00
Palkkiot yhteensä	13 337,00	15 068,00

5 ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

5.0 VESIHUOLTOLAITOS

5.1 VESIHUOLTOLAITOKSEN TOIMINTAKERTOMUS

Vesihuoltolaitoksen olennaiset tapahtumat toiminnassa taloudessa

Suurimpia investointeja vuonna 2015 olivat uuden jätevedenpuhdistamon rakentaminen ja viemäriverkoston laajentaminen haja-asutus alueelle välille Ahrola-Sasi.

Puhdistamo vastaanotettiin 20.10.2015, mutta purku- ja rakennustyöt jatkuivat vielä vuoden loppuun saakka. Uusi puhdistamo mahdollistaa 1.1.2016 voimaan tulevan ympäristöluvan mukaisen jätevesien puhdistuksen. Uuden jätevedenpuhdistamon kokonaiskustannus nettona oli 9 175 760,21 euroa. Ylöjärven kaupunki osallistui lopullisiin kustannuksiin 1 076 485,75 euron osuudella koska Viljakkalan jätevedet johdetaan Hämeenkyrön jätevedenpuhdistamolle.

Viemäriverkoston rakentaminen välille Ahrola-Sasi vastaanotettiin 11.12.2015. Tämän jälkeen tehtiin vielä pumpaamoiden automaatio- ja sähkötöitä. Samassa hankkeessa rakennettiin myös uusi syöttövesijohto dn 160 Miharin vedenottamon ja Ahrolan paineenkorotusaseman välille. Hankkeen kustannukset vuonna 2015 olivat 1 265 232,97 euroa. Hankkeeseen saadaan vielä valtion avustusta vuonna 2016 noin 360 000 €

Vesihuollon hintatasoa, tehokkuutta, laatua ja kannattavuutta kuvaavia tunnuslukuja

Lähikuntien vesimaksuja (tavallinen kulutus, käyttömaksu) e/m³ (alv 0 %):

KK/vuosi	4/2015
Hämeenkyrö	1,45
Ikaalinen	1,09
Parkano	1,40
Nokia	1,44
Ylöjärvi	1,56
Sastamala	1,64
Kyröskosken VH	0,95

Lähikuntien jätevesimaksuja (tavallinen, käyttömaksu) e/m³ (alv 0 %):

KK/vuosi	4/2015
Hämeenkyrö	2,27
Ikaalinen	2,20
Parkano	2,27
Nokia	1,66
Ylöjärvi	2,48
Sastamala	2,16

Tunnuslukuja:

Vesilaitos

- Laskuttamattoman veden määrä prosentteina: $(1382+101-302-1095) / (1382+101-1095)*100= 22,16\%$
Kaava, (1000m³/vuosi):
(Verkostoon pumpattu vesimäärä, + ostettu vesimäärä - laskutettu vesimäärä omilta asiakkailta - laskutettu vesimäärä muilta vesilaitoksilta) / (Verkostoon pumpattu vesimäärä + ostettu vesimäärä - laskutettu vesimäärä muilta vesilaitoksilta) *100
- Miharin vedenottamon toimintakulut (1000€) / verkostoon pumpattu vesimäärä (1000m³)

$$125 / 986 = 0,13 \text{ €/m}^3$$

- Vesilaitoksen toimintakulut (1000€) / laskutettu vesi omilta asiakkailta (1000m³)
464 / 302 = 1,54 €/m³
- Vesilaitoksen toimintakulut (1000€) / kaikki laskutettu vesi (1000m³)
464 / 1199 = 0,39 €/m³
- Miharin vedenottamon energiankulutus (MWh) / verkostoon pumpattu vesimäärä (1000m³)
549 / 986 = 0,56 kwh / m³

Jätevesilaitos

- Jäteveden vuotovesimäärä prosentteina: $(640+3-303-82-14)/(640+3-82-14)*100 = 44,6\%$
Kaava (1000m³/vuosi)
(omalle jätevedenpuhdistamolle tuleva jätevesimäärä + muualle puhdistettavaksi johdettu jätevesimäärä - laskutettu jätevesimäärä omilta asiakkailta - laskutettu jätevesimäärä muilta laitoksilta - laskutettu jätevesimäärä loka-autoilta) / (omalle jätevedenpuhdistamolle tuleva jätevesimäärä + muualle puhdistettavaksi johdettu jätevesimäärä - laskutettu jätevesimäärä muilta laitoksilta) *100
- Viemärlaitoksen toimintakulut (1000€) / laskutettu jätevesi (1000m³)
547 / (303 +82 +14) = 1,37 €/m³
- Puhdistamon toimintakulut (1000€) / puhdistamolle vastaanotettu jätevesimäärä (1000m³)
392 / 640 = 0,61 €/m³
- Jäteveden puhdistamon energiankulutus (MWh)/ vastaanotettu jätevesimäärä (1000m³)
675 / 640 = 1,05 kwh / m³

Hulevesien viemärointi, tiedot hintatasosta

Huleveden perusmaksut/vuosi ovat olleet 1.1.2011 alkaen vesimittarikoon mukaan seuraavat:

- DN 25/ei mittaria 33,00 e (40,92 e)
- DN 32 42,00 e (52,08 e)

ARVIO TODENNÄKÖISESTÄ TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Viemäriverkostoa laajennetaan haja-asutusalueelle vuonna 2016 niin, että runkoviemäriä rakennetaan noin 6 km Herttualan ja Heinijärven kyliin. Vuosina 2014-2016 rakennettuun runkoviemäriin, yhteensä noin 24 km, odotetaan saatavan noin 500 kiinteistöä asiakkaiksi. Kaikki kiinteistöt liittyvät runkoviemäriin osuuskuntana.

Vuoden 2016 jälkeen pääpaino jätevesipuolen investoinneissa tulee olemaan nykyisen jätevesiverkoston ja siihen liittyvien laitteiden saneerauksessa.

Puhdasvesipuolen pääpaino investoinneissa tulee olemaan nykyisen verkoston saneerauksessa. Miharin vedenottamolle kohdistuu pumppausmäärien lisäämiseen toiveita lähinnä Nokian kaupungin toimesta ja asiaa tullaan heidän kanssaan selvittämään.

Tehdyt suuret investoinnit aiheuttavat taksoihin nostopaineita poistojen kattamisen johdosta. Maltillisilla vuosittaisilla hintojen nostoilla saadaan vesihuoltolaitoksen talous jälleen omat menot kattavaksi arviolta alle kymmenessä vuodessa.

VESIHUOLTOLAITOKSEN HENKILÖSTÖ

- kunnallistekniikan rakennuspäällikkö (0,55)
- puhdistamonhoitaja
- laitospäällikkö (3)
- Kesätoimissa yksi nuori mittarinlukijana

ARVIO MERKITTÄVISTÄ RISKEISTÄ JA EPÄVARMUUSTEKIJÖISTÄ

RISKI	SEURAUS	RISKIN SUURUUS	ESIINTYMINEN
Pohjaveden valuma- ja/tai muodostumisalueella sattuva pohjaveden laatua heikentävä onnettomuus	Pohjaveden käytölle voidaan joutua asettamaan käyttörajoituksia tai sen käyttö kielletään kokonaan	Vakava (epidemian mahdollisuus)	Harvinainen (kerran kymmenessä vuodessa)
Pohjaveden riittävyys	Pohjaveden toimittamista voidaan joutua rajoittamaan tai kokonaan lopettamaan	Huomattava (vähäinen ja tilapäinen terveydellinen haitta)	Harvinainen (kerran kymmenessä vuodessa)
Sähkökatkos	Verkostoveden jakelu keskeytyy. Jäteveden johtaminen keskeytyy	Vähäinen (esteettinen haitta)	Todennäköinen (kaksi kertaa vuodessa)
Verkosto vuoto	Häiriöitä veden laadussa, mahdollisia toimituskatkoksia. Jätevettä pääsee maastoon	Huomattava (vähäinen ja tilapäinen terveydellinen haitta)	Todennäköinen (kaksi viidessä vuodessa)
Vedenkäsittely- ja desinfiointilaitteiden rikkoutuminen	Häiriöitä käsitellyn veden laadussa, mahdollisia toimituskatkoksia	Huomattava (vähäinen ja tilapäinen terveydellinen haitta)	Satunnainen (kerran viidessä vuodessa)
Soodan syötön liika-annostus	Käsitellyn veden toimittamista voidaan joutua rajoittamaan tai kokonaan lopettamaan	Vakava (epidemian mahdollisuus)	Harvinainen (kerran kymmenessä vuodessa)
Automaatio- ja/tai hälytysjärjestelmien toimintahäiriöt	Vedenottamon valvonta- ja hoitotyöt vaikeutuvat	Vähäinen (esteettinen haitta)	Todennäköinen (kaksi kertaa vuodessa)
Ilkivalta / terrori	Mahdollisia toimituskatkoksia ja muutoksia veden laadussa	Vakava (epidemian mahdollisuus)	Harvinainen (kerran kymmenessä vuodessa)

Puhdistamobakteerien tuhoutuminen	Puhdistamon toiminta keskeytyy Lietekannan uudelleen kasvatus	Huomattava	Satunnainen (kerran viidessä vuodessa)
Jäteveden ohivirtaus/ ympäristön saastuminen	Puhdistamattoman jäteveden joutuminen jokeen/ ympäristön saastuminen	Vakava	Todennäköinen (kaksi kertaa vuodessa)
Joen pinta korkealla	Jokivesi virtaa puhdistamoon	Huomattava	Satunnainen (kerran viidessä vuodessa)

Riskit on kartoitettu yksityiskohtaisemmin mm. Hämeenkyrön kunnan vesihuoltolaitoksen valmiussuunnitelmassa ja valvontatutkimusohjelmissa.

YMPÄRISTÖTEKIJÄT

Pohjavesiensuojelusuunnitelma päivitettiin vuonna 2015.

Pohjavesialueiden suojelusuunnitelmien avulla pyritään ehkäisemään toiminta, joka pilaisi tai heikentäisi pohjaveden laatua tai määrää. Suojelusuunnitelmassa on selvitetty alueen hydrogeologiset ominaisuudet ja kartoitettu pohjavesialueilla sijaitsevat riskitekijät. Suunnitelmassa on esitetty tarvittavat toimenpidesuosituksot pohjavesialueella jo oleville sekä sinne mahdollisesti tuleville riskitekijöille.

Hanke on toteutettu yhteistyössä Pirkanmaan elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus), Hämeenkyrön kunnan, Hämeenkyrön Vesi Oy:n, Kyröskosken Vesihuolto Oy:n ja Hämeenkyrön kunnan Vesihuoltolaitoksen kanssa.

SELONTEKO SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ

Vesihuoltolaitoksen taloutta valvotaan sisäisesti teknisten palveluiden toimesta käyttötalouden toteutumaa seuraamalla ja säännöllisesti saatavilla investointien toteutuma raporteilla. Raportit menevät tiedoksi myös tekniselle lautakunnalle.

Viranhaltioiden lisäksi vesihuoltolaitoksen toimintaa seuraa ja valvoo kunnan hallintosäännössä määritetyllä tavalla omalta osaltaan tekninen lautakunta, tarkastuslautakunta, kunnanhallitus ja valtuusto.

Puhtaanveden laatua tarkkaillaan laitoksilta ja verkostosta otettavilla vesinäytteillä jotka tutkitaan KVVY:n laboratoriossa Tampereella. Tulokset menevät automaattisesti aina tiedoksi myös valvovalle viranomaiselle Pirtevaan.

Näytteenotto ja muut laatua ja puhtautta koskevat toimintatavat on määritelty valvontatutkimusohjelmissa jotka on laadittu yhteistyössä ympäristöterveydenhuollon (Pirteva) ja Hämeenkyrön kunnan vesihuoltolaitoksen kanssa.

Voimassa olevat valvontatutkimusohjelmat on laadittu vuosille 2015 - 2019.

Jätevedenpuhdistamon toimintaa tarkkaillaan näytteiden ottamisella jätevedestä. Näytteitä otetaan KVVY:n toimesta kerran kuussa ja lisäksi ELY:n toimesta 4-6 kertaa vuodessa. KVVY:n laboratoriotulokset ja kertareportit menevä automaattisesti aina myös tiedoksi valvovalle viranomaiselle ELYyn. Näytteidenotto ja muut jätevedenpuhdistuksen vaatimat toimenpiteet on määritelty puhdistamon ympäristöluvassa.

VALTUUSTON ASETTAMIEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Tavoitteet	Mittarit	Toteutuminen
Putkistojen korjaustarpeiden kartoittaminen	Vuoden aikana kartoitetut putkistot	Osa Kyröskosken taajaman jätevesiverkostosta.
Verkostokartat sähköiseen muotoon	Vuoden aikana sähköiseen muotoon saadut osaverkostot	Kaikki uudet vesi- ja viemäriinjat sekä puolet Käpylän alueesta ja Vesajärven, Kuustenlatvan, Herttualan ja Heinijärven runkovesijohdot.

5.2 TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN

VESIHUOLTOLAITOKSEN TULOSLASKELMA JA TUNNUSLUVUT

LIIKEVAIHTO	2015	2014
Myyntituotot, ulkoiset	1 674 430,73	1 582 744,44
Myyntituotot, sisäiset	138 136,85	115 768,16
Valmistus omaan käyttöön	21 736,00	10 252,00
Liiketoiminnan muut tuotot	6 045,08	1 664,99
 Materiaalit ja palvelut		
Aineet ja tarvikkeet	-395 976,10	-386 746,14
Palvelujen ostot	-388 827,66	-365 394,16
 Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-251 299,13	-200 575,82
Henkilöstösivukulut		
Eläkekulut	-71 755,62	-49 247,14
Muut henkilöstösivukulut	-13 062,54	-11 491,70
Poistot ja arvonalentumiset	-781 690,26	-252 457,83
Liiketoiminnan muut kulut	-50 525,49	-45 605,27
 LIIEKEYLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-112 788,14	398 911,53
 Rahoitustuotot ja -kulut		
Korvaus peruspääomasta	-179 419,00	-179 419,00
 TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-292 207,14	219 492,53

Tuloslaskelman tunnusluvut	2015	2014
Toimintatuotot/-kulut, %	158	162
Liikelylijäämä/poistot, %	-14	158

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= $100 * \text{toimintatuotot} / (\text{toimintakulut} - \text{valmistus omaan käyttöön})$

Liikelylijäämä prosenttia poistoista

= $100 * \text{vuosikate} / \text{poistot ja arvonalennukset}$

Kun tunnusluvun arvo on 100, tulo-rahoitus riittää poistojen kattamiseen. Oletus on kuitenkin pätevä vain silloin kun poistot vastaavat keskimääräistä vuotuista investointimenoa.

VESIHUOLTOLAITOKSEN RAHOITUSLASKELMA JA TUNNUSLUVUT

	2015	2014
Toiminnan rahavirta		
Liikelyijäämä (+) / -alijäämä (-)	-112 788,14	398 911,53
Poistot ja arvonalentumiset	781 690,26	252 457,83
Rahoitustuotot ja -kulut	-179 419,00	-179 419,00
	<u>489 483,12</u>	<u>471 950,36</u>
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-7 648 204,61	-4 503 276,38
Rahoitusosuudet investointeihin	876 485,83	359 995,00
	<u>-6 771 718,78</u>	<u>-4 143 281,38</u>
Toiminnan ja investointien rahavirta	-6 282 235,66	-3 671 331,02
Rahoituksen rahavirta		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	6 282 235,66	2 946 933,55
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	0,00	0,00
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0,00	0,00
	<u>6 282 235,66</u>	<u>2 946 933,55</u>
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos	-337 293,35	-14 790,54
Korottomien velkojen muutos	41 351,50	-57 553,34
	<u>-295 941,85</u>	<u>-72 343,88</u>
Rahoituksen rahavirta	5 986 293,81	2 874 589,67
Rahavarojen muutos	-295 941,85	-796 741,35
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	-1 165 933,42	-869 991,57
Rahavarat 1.1.	-869 991,57	-73 250,22
	<u>-295 941,85</u>	<u>-796 741,35</u>
Rahoituslaskelman tunnusluvut	2015	2014
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1 000 €	-9 579	-2 947
Investointien tulorahoitus, %	-1,67	9,63
Lainanhoitokate	0,37	3,22

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €

Tunnusluku, joka on positiivinen, ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen. Negatiivinen määrä ilmaisee sen, että menoja katetaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa.

Tilinpäätösvouden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvoonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulorahoitus

% = 100 * vuosikate / investointien omahankintameno

Tunnusluku kertoo kuinka paljon investointien omahankintamenoista on rahoitettu tulo-rahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosentiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä.

Lainanhoitokate

= (liikelyläämä + korkokulut) / (korkokulut + lainanlyhennykset)

Tunnusluku kertoo tulo-rahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Lainanhoitokate riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on yksi (1) tai suurempi. Lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2.

VESIHUOLTOLAITOKSEN TASE JA TUNNUSLUVUT

	2015	2014
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Tietokoneohjelmistot	5 002,55	7 612,67
Aineettoman hyödykkeet yhteensä	5 002,55	7 612,67
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset	1 810 551,69	0,00
Kiinteät rakenteet ja laitteet	10 249 737,43	3 361 258,07
Koneet ja kalusto	7 709,00	0,00
Enn.maksut ja keskeneräiset hankinnat	1 731 757,74	4 445 859,16
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	13 799 755,86	7 807 117,23
Pysyvät vastaavat yhteensä	13 804 758,41	7 814 729,90
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	431 090,05	93 796,70
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	431 090,05	93 796,70
Rahat ja pankkisaamiset	-1 165 933,42	-869 991,57
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	-734 843,37	-776 194,87
VASTAAVAA	13 069 915,04	7 038 535,03
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	3 207 617,51	3 207 617,51
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	765 442,32	545 949,79
Tilikauden yli-/alijäämä	-292 207,14	219 492,53
Oma pääoma yhteensä	3 680 852,69	3 973 059,83
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Lainat rahoituslaitoksilta	9 229 169,21	2 946 933,55
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	9 229 169,21	2 946 933,55
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Ostovelat	103 968,93	72 161,35
Muut velat	12 469,37	3 486,75
Siirtovelat	43 454,84	42 893,55
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	159 893,14	118 541,65
Vieras pääoma yhteensä	9 389 062,35	3 065 475,20
VASTATTAVAA	13 069 915,04	7 038 535,03

Taseen tunnusluvut	2015	2014
Omavaraisuusaste	28	56
Suhteellinen velkaantuneisuus-%	516	180
Lainakanta 31.12., 1 000 euroa	9 229	2 947
Kertynyt yli-/alijäämä 1 000 euroa	473	765

Omavaraisuusaste

$\% = 100 * (\text{oma pääoma} + \text{poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{koko pääoma} - \text{saadut ennakot})$

Tunnusluku mittaa vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäimellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan kuntataloudessa pitää keskimäärin 70 %:n omavaraisuutta.

Suhteellinen velkaantuneisuus

$\% = 100 * (\text{vieras pääoma} - \text{saadut ennakot}) / \text{käyttötulot}$

Tunnusluku kertoo kuinka paljon käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun.

Lainakanta 31.12.

= vieras pääoma – (saadut ennakot + ostovelat + siirtovelat + muut velat). Lainakanta tarkoittaa korollista vierasta pääomaa.

5.3 VESIHUOLTOLAITOKSEN TALOUSARVION TOTEUTUMISVERTAILU**Tuloslaskelmaosan toteutumavertailu**

	TA 2015	TP 2015
Menot	1 167 500	1 171 400
Tulot	1 663 10	1 840 300
Netto	+495 600	+668 900

Vesihuoltolaitokselle myönnettiin lisämääräraha 112 000 euroa vanhan puhdistamon purkamiseen.

Investointiosan toteutumavertailu

Vesihuoltolaitos	aikaisemmat investoinnit	TA 2015	Käyttösuunnitelma	TP 2015	kokonaiskustannus	lisätiedot
Vesihuoltohankkeet		200 000				Määräraha jaettu alla oleville kohteille. Käytetty yhteensä 310 060 euroa.
<i>Viemäriverkoston ja laitteistojen saneeraukset</i>			270 000	250 832		
<i>Kyröspohjan vesijohto</i>	43 387		20 000	0		<i>Hanke jatkuu vuonna 2016.</i>
<i>Vesijohtoverkoston ja laitteiden saneeraus</i>			60 000	59 228		
Viemäriverkoston laajennus; Sasi-Mahnala-Kyröspohja-Heinijärvi	423 138	2 000 000	1 850 000	1 265 233	1 688 371	Määrärahan 150 000 euroa siirto viemäriverkoston ja laitteistojen saneeraukseen 15.6.2015.
Jätevedenpuhdistamon rakentaminen	4 179 335	5 000 000	6 000 000	6 072 912	10 252 246	Lisämääräraha 1 000 000 euroa 28.9.2015. Hanke on valmis. Vuonna 2016 piha-alueen asfaltointi.
<i>Investointirahoitus, Ylöjärven osuus puhdistamon rakentamisessa</i>	-200 000	-1 000 000	-1 000 000	-876 486	-1 076 486	
Menot		7 200 000	8 200 000	7 648 205		
Avustukset		-1 000 000	-1 000 000	-876 486		
Yhteensä		6 000 000	7 200 000	6 771 719		

5.4 VESIHUOLTOLAIN EDELLYTTÄMÄT LISÄTIEDOT

Vesihuoltolain edellyttämät lisätiedot:

Huleveden viemäröinti on erotettu laskennallisesti vesihuoltolaitoksen tilinpäätöksestä hulevesiliittymien liittymäpääomien suhteessa koko vesihuoltolaitoksen peruspääomaan. Tämän mukaan laskennallisesti eriytetyn huleveden viemäröinnin osuus on 0,56% vesihuoltolaitoksen kokonaisuudesta.

	Euroa	%
Peruspääoma (v. 2002)	1 404 706,37	43,79
Liittymismaksupääomat (v. 2004)		
- Vesiliittymismaksut	1 421 745,18	44,32
- Viemäri liittymismaksut	363 052,46	11,32
- Hulevesiliittymismaksut	18 113,50	0,56
	3 207 617,51	100,00

**VESIHUOLTO JA HULEVEDEN VIEMÄRÖINTI
TULOSLASKELMA**

	VESIHUOLTO		HULEVEDEN VIEMÄRÖINTI	
	2015	2014	2015	2014
LIKEVAIHTO				
Myyntituotot, ulkoiset	1 665 053,92	1 573 881,07	9 376,81	8 863,37
Myyntituotot, sisäiset	137 363,28	115 119,86	773,57	648,30
Valmistus omaan käyttöön	21 614,28	10 194,59	121,72	57,41
Liiketoiminnan muut tuotot	6 011,23	1 655,67	33,85	9,32
Materiaalit ja palvelut				
Aineet ja tarvikkeet	-393 758,63	-384 580,36	-2 217,47	-2 165,78
Palvelujen ostot	-386 650,23	-363 347,95	-2 177,43	-2 046,21
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-249 891,85	-199 452,60	-1 407,28	-1 123,22
Henkilöstösivukulut				
Eläkekulut	-71 353,79	-48 971,36	-401,83	-275,78
Muut henkilöstösivukulut	-12 989,39	-11 427,35	-73,15	-64,35
Poistot ja arvonalentumiset	-777 312,79	-251 044,07	-4 377,47	-1 413,76
Liiketoiminnan muut kulut	-50 242,55	-45 349,88	-282,94	-255,39
LIKEYLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-112 156,53	396 677,63	-631,61	2 233,90
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korvaus peruspääomasta	-178 414,25	-178 414,25	-1 004,75	-1 004,75
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-290 570,78	218 263,37	-1 636,36	1 229,16

**VESIHUOLTO JA HULEVEDEN VIEMÄRÖINTI
RAHOITUSLASKELMA**

	VESIHUOLTO		HULEVEDEN VIEMÄRÖINTI	
	2015	2014	2015	2014
Toiminnan rahavirta				
Liikelyjäämä (+) / alijäämä (-)	-112 156,53	396 677,63	-631,61	2 233,90
Poistot ja arvonalentumiset	777 312,79	251 044,07	4 377,47	1 413,76
Rahoitustuotot ja -kulut	-178 414,25	-178 414,25	-1 004,75	-1 004,75
	486 742,01	469 307,44	2 741,11	2 642,92
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-7 605 374,66	-4 478 058,03	-42 829,95	-25 218,35
Rahoitusosuudet investointeihin	871 577,51	357 979,03	4 908,32	2 015,97
	-6 733 797,15	-4 120 079,00	-37 921,63	-23 202,38
Toiminnan ja investointien rahavirta	-6 247 055,14	-3 650 771,57	-35 180,52	-20 559,45
Rahoituksen rahavirta	0,00			
Lainakannan muutokset	0,00			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	6 247 055,14	2 930 430,72	35 180,52	16 502,83
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	0,00	0,00	0,00	0,00
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0,00	0,00	0,00	0,00
	6 247 055,14	2 930 430,72	35 180,52	16 502,83
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Saamisten muutos	-335 404,51	-14 707,71	-1 888,84	-82,83
Korottomien velkojen muutos	41 119,93	-57 231,04	231,57	-322,30
	-294 284,58	-71 938,75	-1 657,27	-405,13
Rahoituksen rahavirta	5 952 770,56	2 858 491,97	33 523,25	16 097,70
Rahavarojen muutos	-294 284,58	-792 279,60	-1 657,27	-4 461,75
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	-1 159 404,19	-865 119,62	-6 529,23	-4 871,95
Rahavarat 1.1.	-865 119,62	-72 840,02	-4 871,95	-410,20
	-294 284,58	-792 279,60	-1 657,27	-4 461,75

VESIHUOLTO JA HULEVEDEN VIEMÄRÖINTI
TASE

	VESIHUOLTO		HULEVEDEN VIEMÄRÖINTI	
	2015	2014	2015	2014
VASTAAVAA				
PYSYVÄT VASTAAVAT				
Aineettomat hyödykkeet				
Tietokoneohjelmistot	4 974,54	7 570,04	28,01	42,63
Aineettoman hyödykkeet yhteensä	4 974,54	7 570,04	28,01	42,63
Aineelliset hyödykkeet				
Rakennukset	1 800 412,60	0,00	10 139,09	0,00
Kiinteät rakenteet ja laitteet	10 192 338,90	3 342 435,02	57 398,53	18 823,05
Koneet ja kalusto	7 665,83	0,00	43,17	0,00
Enn.maksut ja keskeneräiset hankin- nat	1 722 059,90	4 420 962,35	9 697,84	24 896,81
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	13 722 477,23	7 763 397,37	77 278,63	43 719,86
Pysyvät vastaavat yhteensä	13 727 451,76	7 770 967,41	77 306,65	43 762,49
VAIHTUVAT VASTAAVAT				
Lyhytaikaiset saamiset				
Myyntisaamiset	428 675,95	93 271,44	2 414,10	525,26
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	428 675,95	93 271,44	2 414,10	525,26
Rahat ja pankkisaamiset	-1 159 404,19	-865 119,62	-6 529,23	-4 871,95
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	-302 052,30	-678 576,74	-1 701,02	-3 821,43
VASTAAVAA	12 996 723,52	6 999 119,23	73 191,52	39 415,80
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
Peruspääoma	3 189 654,85	3 189 654,85	17 962,66	17 962,66
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	761 155,84	542 892,47	4 286,48	3 057,32
Tilikauden yli-/alijäämä	-290 570,78	218 263,37	-1 636,36	1 229,16
Oma pääoma yhteensä	3 660 239,91	3 950 810,69	20 612,78	22 249,14
VIERAS PÄÄOMA				
Pitkäaikainen vieras pääoma				
Lainat rahoituslaitoksilta	9 177 485,86	2 930 430,72	51 683,35	16 502,83
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	9 177 485,86	2 930 430,72	51 683,35	16 502,83
Lyhytaikainen vieras pääoma				
Ostovelat	103 386,70	71 757,25	582,23	404,10
Muut velat	12 399,54	3 467,22	69,83	19,53
Siirtovelat	43 211,49	42 653,35	243,35	240,20
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	158 997,74	117 877,82	895,40	663,83
Vieras pääoma yhteensä	9 336 483,60	3 048 308,54	52 578,75	17 166,66
VASTATTAVAA	12 996 723,52	6 999 119,23	73 191,52	39 415,80

5.5 VESIHUOLTOLAITOKSEN TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

VESIHUOLTOLAITOKSEN TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Arvostus ja jaksotusperiaatteet sekä menetelmät

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelmanmukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Kunnanvaltuuston hyväksymä poistosuunnitelma on otettu käyttöön 1.1.2013. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelmanmukaisten poistojen perusteet.

Investointien rahoitusosuuksien käsittely

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintahintaan saadut rahoitusosuudet on merkitty ao. hyödykkeen hankintameno vähennyksiksi.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tilikauden tiedot ovat vertailukelpoiset edellisen tilivuoden tietoihin.

Aikaisempia tilikausia koskevien virheiden käsittely tilinpäätöksessä

Tilinpäätöksessä ei ole aiempiin tilikausiin kohdistuvien virheiden korjauksia.

VESIHUOLTOLAITOKSEN TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

 Toimintatuotot	2015	2014
Vesi- ja jätevesimaksut	1 202 887,89	1 165 704,92
Vesi- ja jätevesimaksut, sisäiset	110 594,32	110 450,62
Vesihuollon liittymismaksut	206 951,71	175 697,64
Jätteenkäsittelymaksut	52 067,59	43 085,32
Jätteenkäsittelymaksut, sisäinen	5 436,09	5 317,54
Muut yhteistoimintakorvaukset	193 583,22	191 559,62
Muut myyntituotot	18 940,32	8 352,62
Muu maksutuotto, sisäinen (korvaus hulevesien viemäröinnistä)	22 106,44	0,00
Tuet ja avustukset	6 045,08	9,31
Toimintatuotot yhteensä	1 818 612,66	1 700 177,59

 Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet vesihuoltolaitoksen tilinpäätöksessä

Poistonalaisten hyödykkeiden poistojen määrittämisessä on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Kunnanvaltuusto on vahvistanut poistosuunnitelman käytettäväksi 1.1.2013 alkaen. Arvioidut poistoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit sekä poistomenetelmät ovat:

OMAISUUSLAJI	Poisto- menetelmä	Poisto- aika vuosina	Poisto %
Aineettomat hyödykkeet			
Tietokoneohjelmistot	tasa	2	
Aineelliset hyödykkeet			
Rakennukset			
Hallinto- ja laitosrakennukset	tasa	20-30	
Perusparannusmenon poistoaikaa koskeva määrittely tehdään hankkeen taloudelliseen merkitykseen perustuen, hankesuunnitelman tai talousarvion hyväksynnän yhteydessä.			
Kiinteät rakenteet ja laitteet			
Maa- ja vesirakenteet			
Muut maa- ja vesirakenteet	menoj.		20
Johdverkostot ja laitteet			
Vedenjakelu verkosto	menoj.		10
Viemäriverkosto	menoj.		10
Muut putki- ja kaapeliverkot	menoj.		20
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet			
Sähkö-, vesi- yms. laitojen koneet ja laitteet	tasa	10	
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	tasa	10	
Koneet ja kalusto			
Kuljetusvälineet			
Muut kuljetusvälineet (auto)	tasa	4	
Muut laitteet ja kalusteet	tasa	3	

Investointiraja on 10 000 euroa. Tätä pienemmät hankinnat kirjataan vuosikuluina käyttötalouteen. Ensikertaisen kalustamisen osalta ei noudateta rakennuksen poistoaikaa vaan kaluston.

Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	536 273,72 eur
Tilikauden kertaluonteiset poistot	245 416,54 eur
Tilikauden poistot yhteensä	781 690,26 eur

Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen ja poistonalennusten investointien vastaavuudesta vesihuoltolaitoksen tilinpäätöksessä

	tot 2014	tot 2015	ta 2016	ta 2017	ta 2018	Keskimäärin
Poistot	252 458	781 690	1 474 000	1 288 000	1 135 000	986 230
Poistonalaisten investointien omahankintameno	4 143 281	6 771 719	1 537 000	450 000	450 000	2 670 400
Ero (euroa)						-1 684 170
Ero (%)						-63

Selvitys poikkeaman syistä

Investointi- ja poistotason poikkeama johtuu siitä, että tarkastelujaksoon ajoittuu poikkeuksellisen suuria investointihankkeita, mm. jätevedenpuhdistamo valmistui 2015, joka tuo raskaita poistoja tarkastelujakson lopulle.

Erittely suunnitelman mukaisten poistojen ja poistonalaisten investointien vastaavuudesta

	TP 2014	TP 2015	Taloussuunnitelma		
	2014	2015	2016	2017	2018
Poistonalaiset investoinnit	4 503 276	7 648 205	1 712 000	450 000	450 000
Rahoitusosuudet	359 995	876 486	175 000	0	0
Investointien omahankinta-meno	4 143 281	6 771 719	1 537 000	450 000	450 000
Suunnitelman mukaiset poistot	252 458	781 690	1 474 000	1 288 000	1 135 000

Viiden vuoden keskiarvo:

Suunnitelman mukaiset poistot	986 230
Poistonalaisten investointien omahankintameno	2 670 400
Ero	1 684 170
Poikkeama %	63

VESIHUOLTOLAITOKSEN TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot, vesihuoltolaitos

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

	Aineettomat hyödykkeet		Aineelliset hyödykkeet				
	Aineettomat oikeudet	Yhteensä	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	7 612,67	7 612,67	0,00	3 361 258,07	0,00	4 445 859,16	7 807 117,23
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	7 848 204,61	7 848 204,61
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	0,00	-215 297,17	-861 188,67	0,00	0,00	-1 076 485,84
Vähennykset tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	2 048 767,24	8 505 128,96	8 409,83	-10 562 306,03	0,00
Tilikauden poisto	-2 610,12	-2 610,12	-22 918,38	-755 460,93	-700,83	0,00	-779 080,14
Poistamaton hankintameno 31.12.	5 002,55	5 002,55	1 810 551,69	10 249 737,43	7 709,00	1 731 757,74	13 799 755,86
Kirjanpitoarvo 31.12.	5 002,55	5 002,55	1 810 551,69	10 249 737,43	7 709,00	1 731 757,74	13 799 755,86
Olennot lisäpoistot							
Erittely olennaisista lisäpoistoista	0,00	0,00	0,00	-245 416,54	0,00	0,00	-245 416,54

💧 Saamisten erittely

	2015	2014
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	431 090,05	93 796,70
Siirtosaamiset	0,00	0,00
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	431 090,05	93 796,70

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot, vesihuoltolaitos

💧 Oman pääoman erittely

	2015	2014
Peruspääoma 1.1.	3 207 617,51	3 207 617,51
Peruspääoma 31.12.	3 207 617,51	3 207 617,51
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	765 442,32	545 949,79
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	765 442,32	545 949,79
Tilikauden ylijäämä / alijäämä	-292 207,14	219 492,53
Oma pääoma yhteensä	3 680 852,69	3 973 059,83

💧 Muiden velkojen erittely

	2015	2014
Muut velat		
Liittymismaksut	0,00	0,00
Muut velat	12 469,37	3 486,75
Muut velat yhteensä	12 469,37	3 486,75

💧 Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	2015	2014
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Lomapalkkajaksotus	43 454,84	42 893,55
Siirtovelat yhteensä	43 454,84	42 893,55

Henkilöstöä koskevat liitetiedot, vesihuoltolaitos

💧 Henkilöstön lukumäärä 31.12.

	2015	2014
Kunnallistekniikan rakennuspäällikkö	0,55	0,55
Puhdistamonhoitaja	1,00	1,00
Laitosmies	3,00	3,00
Henkilöstön lukumäärä 31.12.	4,55	4,55

6 ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT**TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUS**

Hämeenkyrössä _____ päivänä _____ kuuta 2016.

HÄMEENKYRÖN KUNNANHALLITUS

_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

TILINTARKASTAJAN TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Tilinpäätös on laadittu hyvän kirjanpitoavan mukaisesti. Tilintarkastuksesta on annettu tänään erillinen tilintarkastuskertomus.

Hämeenkyrössä _____ päivänä _____ kuuta 2016

_____
Jorma Kesä, tilintarkastaja JHTT
BDO Audiator Oy

LUETTELOT JA SELVITYKSET**KÄYTETYT KIRJANPITOKIRJAT**

Tuloslaskelma, tase, pääkirja ja päiväkirja (sähköinen arkistointi).
Talousarvion toteutumisvertailu, palkkaluettelot, käyttöomaisuuden luettelot, luettelot arvopereista (paperiarkistointi).

KÄYTETYT TOSITELAJIT

Tositelaji	Nimi	Säilytystapa	Säilytys- aika
1	Kassatositteet	Paperi	13
9	Palkat	Paperi	30
20	OR/maksut	Paperi	10
25	Ostolaskut, Workflow	Sähköinen	13
29	Luottotappiot	Paperi	10
30	MR/suoritukset	Paperi	10
31	MR/laskut/hallinto- ja talouspalvelut	Paperi	10
32	MR/laskut/terveyspalvelut	Paperi	10
33	MR/laskut/sosiaalipalvelut	Paperi	10
34	MR/laskut/sivistyspalvelut	Paperi	10
35	MR/laskut/tekniset palvelut	Paperi	10
37	MR/vesilaskutus	Paperi	10
51	MR/Effica Käyntilaskutus	Paperi	10
52	MR/Effica Työterveyshuoltolaskutus	Paperi	10
53	MR/Effica Vuodeosasto laskutus	Paperi	10
54	MR/Effica Suun terveydenhuolto	Paperi	10
55	MR/Effica Vanhainkoti laskutus	Paperi	10
56	MR/Effica kotihoitolaskutus	Paperi	10
58	MR/Päivähoitolaskutus	Paperi	10
80	Varastokirjanpito	Paperi	10
90	Muistiotositteet	Paperi	13
91	KP Laskennalliset kirjaukset	Paperi	10
92	SL Laskennalliset kirjaukset	Paperi	10
93	SL Automaattikirjaukset	Paperi	10
94	SL Vyörytykset	Paperi	10
95	Alv-perusteen jako	Paperi	13
98	Kirjanpidon tulos kirjaus	Paperi	10
99	Sisäisen laskennan tulos kirjaus	Paperi	10

TILINPÄÄTÖKSEN SÄILYTTÄMINEN

Pysyvästi säilytettävät:	tasekirja, talousarvion toteutumisvertailu, tilintarkastuskertomus ja arviointikertomus (paperiarkistointi)
10 vuotta säilytettävät:	pääkirja ja päiväkirja (sähköinen arkistointi) tase-erittelyt ja tililuettelo (paperiarkistointi)